

วิทยานิพนธ์

อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้น
ฝ่าอุปสรรคของผู้นำชุมชนที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน :
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้
ของประเทศไทย

**INFLUENCE OF PERSONAL FACTORS, COMMUNITY
FACTORS, AND ADVERSITY QUOTIENT OF THE
COMMUNITY LEADERS ON COMMUNITY
EMPOWERMENT: A CASE STUDY OF THE TAMBOL
ADMINISTRATION ORGANIZATION IN THE
SOUTHERN REGION OF THAILAND**

นางสาวอติสตา มหาสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

ปริญญา

จิตวิทยาชุมชน

จิตวิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูสุขภาพของผู้นำชุมชนที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย

Influence of Personal Factors, Community Factors, and Adversity Quotient of the Community Leaders on Community Empowerment: A Case Study of the Tambol Administration Organization in the Southern Region of Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวอลิสสา มหาสวัสดิ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง งามลมัย ผิวเหลือง, ปร.ด.)

กรรมการร่วม

(อาจารย์ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, กศ.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์ศรินภา จามรมาน, กศ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชน
ที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้
ของประเทศไทย

Influence of Personal Factors, Community Factors, and Adversity Quotient of the Community
Leaders on Community Empowerment: A Case Study of the Tambol Administration
Organization in the Southern Region of Thailand

โดย

นางสาวอลิสสา มหาสวัสดิ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)

พ.ศ. 2550

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลมัย ผิวเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และ อาจารย์ ดร.ชมพูนุช โสภากาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ในการสอบ และการทำวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาชุมชน ที่ได้ให้ความรู้ และคำปรึกษา อันมีคุณค่ายิ่ง และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ที่ได้สละเวลา และให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สมบูรณ์ ตลอดจนเพื่อนจิตวิทยาชุมชนทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจ ร่วมฟันฝ่าอุปสรรคร่วมกัน กระทั่งบรรลุจุดหมาย

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดาและมารดา และขอน้อมรำลึกถึงบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ トラบเท่าทุกวันนี้

อลิสสา มหาสวัสดิ์

เมษายน 2550

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้	13
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน	16
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	27
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชน	42
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	62
สมมุติฐานในการวิจัย	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	68
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	80
ผลการวิจัย	80
ข้อวิจารณ์	111
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	144
สรุปผลการวิจัย	144
ข้อเสนอแนะ	149
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	156
ภาคผนวก	170
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	172
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	182
ภาคผนวก ค ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยชุมชนด้าน การมีอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารในชุมชนตามการรับรู้ของ กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคใต้	188
ภาคผนวก ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	190
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	203

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดในเขตภาคใต้	65
2	จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง วาระในการดำรงตำแหน่ง	81
3	จำนวนและร้อยละของการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ด้านความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	84
4	จำนวนและร้อยละของปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	85
5	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	87
6	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	88
7	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการเสริมสร้างพลังในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
8	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	92
9	ระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	95
10	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	96
11	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	98
12	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	100
13	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	102
14	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	106
16	การสรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	108
ตารางผนวกที่		หน้า
1	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามปัจจัยชุมชน	183
2	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค	184
3	ค่า Item - Total Correlation (r) รายชื่อของแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังในชุมชน	185
4	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยชุมชนรายด้านและทั้งฉบับ	186
5	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรครายด้านและทั้งฉบับ	186
6	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังในชุมชนรายด้านและทั้งฉบับ	187
7	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยชุมชนด้านการมีอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารในชุมชนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้	189

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการรับรู้ของ Schermerborn <i>et al.</i>	15
2	แสดง David Berlo's Source-Message-Channel-Receiver Model	20
3	แสดงศาสตร์ความรู้ทั้ง 3 ที่สามารถอธิบายความสามารถในการฟัง อุปสรรค	29
4	การรับรู้ต้นตอของปัญหาและการรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเองกับ ความสามารถในการฟังอุปสรรค	32
5	แสดงประเภทของอุปสรรคความยากลำบาก	39
6	ระดับความสามารถในการฟังอุปสรรคของประชาชนที่มีการกระจาย แบบโค้งปกติ	40
7	แสดงกรอบของกระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชน	54

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการ มีความรวดเร็วทางข้อมูลข่าวสาร และมีการค้าที่เสรี ซึ่งทำให้สังคมจะต้องเปิดรับกระแสสังคมจากทั่วทุกมุมโลก และมีผลกระทบต่อคนในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นอย่างมาก ซึ่งสังคมจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตัวเองตลอดเวลา เพื่อสนับสนุนให้สังคมมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ลดการเกิดปัญหาความขัดแย้งภายในสังคม และสามารถขับเคลื่อนกลไกทางสังคมต่อไปได้

สังคมที่สามารถอยู่รอดได้ ต้องมีการเรียนรู้ต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตให้สอดคล้อง เหมาะสม หน่วยย่อยของสังคมคือ ชุมชน ซึ่งชุมชนดีส่งผลให้สังคมอยู่รอด ชุมชนจะต้องที่มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง โดยความร่วมมือร่วมใจ และร่วมความคิดของคนในชุมชน ก่อให้เกิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ซึ่งเป็นชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการเรียนรู้ (สุมาลี สังข์ศรี, 2548: 22) ชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองได้เสมอ และสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างดี นำไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนต่อไปได้ โดยกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้นั้นคือ “การเสริมสร้างพลังในชุมชน” ซึ่งจะพัฒนาให้ชุมชนเกิดความรู้ ทักษะ และศักยภาพ ทำให้คนในชุมชน ร่วมกันคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ปฏิบัติตามที่ได้วางแผนร่วมกัน ร่วมรับผลลัพธ์ของสิ่งที่คิด ปฏิบัติร่วมกัน ร่วมประเมิน วิเคราะห์แนวทางการแก้ไข และร่วมกันปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อให้ไปยังเป้าหมายของความสำเร็จ และส่งผลให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้

ชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยทางสังคมที่เป็นที่รวมของคนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการติดต่อสื่อสารกัน มีความผูกพันเอื้ออาทรภายใต้วัฒนธรรมเดียวกัน และพึ่งพาอาศัยกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน (ประเวศ วะสี, 2541: 13) เพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสการ

เปลี่ยนแปลง และการพัฒนา องค์ประกอบพื้นฐานภายในชุมชนมีมากมายและซับซ้อน ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอยู่ และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

กระบวนการหนึ่งที่ทำให้ให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั่น คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชน (Community Empowerment) เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ คนในชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันในทุกขั้นตอนเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน (พนัส พฤษสุพันธ์ และคณะ, 2546) องค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังในชุมชนคือ การมีความรู้สึกร่วมในความเป็นชุมชน การมีทรัพยากรที่เหมาะสม การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมและแก้ไขปัญหา คนในชุมชนให้ความร่วมมือ กระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความชำนาญ ระบบการสื่อสารที่ทั่วถึง และการมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547) ดังนั้นชุมชนจะเกิดการเสริมสร้างพลังได้อาจอาศัยปัจจัยหลายด้าน และปัจจัยภายในชุมชนอาจเอื้อต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน

ผู้นำมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างมาก ผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพ มีแนวโน้มที่จะมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชนที่เข้ารับหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของคนในชุมชนโดยตรง มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลบริหารงานภายในชุมชนตามกฎหมาย เป็นบุคคลในพื้นที่ซึ่งใกล้ชิดกับคนในชุมชน เล็งเห็นสภาพปัญหาของชุมชน รับรู้ถึงทรัพยากรที่เป็นปัจจัยในการช่วยเหลือชุมชน ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงมีความสำคัญต่อกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลสำคัญที่จะสนับสนุน ส่งเสริม คลอง โน้มน้ำวให้ชุมชนเห็นถึงประโยชน์ กระตุ้นทางปัญญา ให้ความรู้ ให้โอกาสและอำนาจในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งอาจเอื้อต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน แต่ในการทำงานร่วมกับชุมชนซึ่งมีความหลากหลาย ผู้นำชุมชนจะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่เสมอ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาในด้านหนึ่ง ที่อาจจะสนับสนุนศักยภาพของผู้นำชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ และปฏิบัติภารกิจ นำชุมชนได้มีพลังในการขับเคลื่อนชุมชนต่อไปได้

ปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้นำชุมชนด้านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) คือ ความสามารถในการเอาชนะวิกฤติ ความสามารถในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ รูปแบบการจัดการกับปัญหา การมีจิตใจที่เข้มแข็ง การมีความหวังและกำลังใจอยู่เสมอ ความพากเพียร มุ่งมั่น และมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Stoltz, 1997: 6-7 และ วิทยา นาควัชร, 2544: 91) จากนิยามคุณลักษณะดังกล่าว ผู้นำที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคน่าจะมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน เนื่องจากความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ทำให้ผู้นำชุมชนมีความ

อดทนต่อปัญหา วิริยะ อุตสาหะ ในการทำงานร่วมกับชุมชน ส่งเสริม สนับสนุน และให้โอกาส เป็นปัจจัยไปสู่ความสำเร็จ และซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้น่าจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วย

ภาคใต้ของประเทศไทยที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมภาคใต้ในทุกด้าน คนในชุมชนได้รับผลกระทบด้านวัตถุนิยม ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมตามมา (สุวิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2544: 175) และด้วยความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา จึงทำให้ผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้จึงต้องมีศักยภาพในการปกครอง และดูแลคนในชุมชนท่ามกลางภาวะความซับซ้อนทางสังคมที่ละเอียดอ่อน และเกิดปัญหาได้ง่าย อีกทั้งความหลากหลายทางสังคมส่งผลให้ความรู้สึกของการเป็นหนึ่งเดียวกันลดน้อยลง รวมทั้งสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในภาคใต้ ผู้นำชุมชนซึ่งรับหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องประสบปัญหามากมาย ผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้ จึงเป็นผู้นำชุมชนที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง

การวิจัยถึงอิทธิพลของปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) ของผู้นำชุมชนต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจนั้นไม่เคยมีการวิจัยเรื่องนี้มาก่อน ผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้มีอิทธิพลอย่างมากต่อคนในชุมชน โดยเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานในชุมชนที่มีความหลากหลาย และเปรียบเสมือนตัวแทนของชุมชนนั้น และปัจจัยชุมชนเปรียบเสมือนตัวชี้วัดที่สำคัญ เนื่องจากชุมชนมีความหลากหลายทั้งทางด้านกายภาพและมโนภาพ การวัดระดับความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) ของผู้นำชุมชนยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน รวมทั้งมีผู้ศึกษากระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชนจำนวนน้อย เมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ มาเชื่อมโยงความสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับของความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค ระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยผลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถเป็นข้อมูลนำเสนอให้ชุมชน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นำแนวทางจากผลการวิจัยไปพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชน และเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชนของผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนที่ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนของผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยชุมชน และระดับของความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาประกอบการพัฒนาผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชนมีประสิทธิภาพ และศักยภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นในการบริหารงานท้องถิ่น ทั้งนี้ผลจากการวิจัย ยังทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของปัจจัยชุมชน และผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมสังคมไทยต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ทั้งสิ้น 14 จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จำนวน 993 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

- 1.1 อายุ
- 1.2 ระดับการศึกษา
- 1.3 ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง
- 1.4 วาระในการดำรงตำแหน่ง

2. ปัจจัยชุมชน มี 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่

2.1 การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

- 2.1.1 ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน
- 2.1.2 การมีการจัดตั้งกลุ่ม
- 2.1.3 การมีโครงการพัฒนาชุมชน
- 2.1.4 การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.2 ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน

- 2.2.1 การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ
- 2.2.2 การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.2.3 การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรม ประเพณี

2.3 ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน

- 2.3.1 ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร
- 2.3.2 ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร

2.4 ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

3. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 3.1 ความสามารถในการควบคุม
- 3.2 การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง
- 3.3 ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา
- 3.4 ความอดทนต่อปัญหา

ตัวแปรตาม ได้แก่

การเสริมสร้างพลังในชุมชน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน
2. การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ
3. การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง
4. การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล
5. การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

นิยามศัพท์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นิยามศัพท์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายได้ตรงกัน ดังนี้

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำที่เป็นทางการของชุมชน ในที่นี้ คือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ และเป็นผู้นำที่ต้องอาศัยอำนาจทางกฎหมาย อำนาจการปกครอง อำนาจการบังคับบัญชา ทำให้สามารถบริหารงานให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

นายกองค้การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 โดยมีวาระอยู่ในตำแหน่ง

คราวละ 4 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ และจะดำรงตำแหน่งได้อีกครั้ง เมื่อพ้น 4 ปี นับแต่วันพ้นตำแหน่ง

เขตภาคใต้ หมายถึง จังหวัดที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสตูล

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง

อายุ หมายถึง ระยะเวลา นับจากปีที่เกิด จนถึงปีที่ตอบคำถาม โดยนับอายุเต็มปี

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้นำชุมชน โดยนับเป็นจำนวนปี

ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง หมายถึง จำนวนปี นับตั้งแต่เข้าดำรงตำแหน่งจนถึงปัจจุบัน

วาระในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง จำนวนครั้งที่เข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

การรับรู้ปัจจัยชุมชน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนรับรู้องค์ประกอบทางด้านกายภาพของชุมชน และปัจจัยทางด้านพฤติกรรมของคนในชุมชน ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) โครงสร้างพื้นฐาน 2) การมีส่วนร่วม 3) การติดต่อสื่อสาร และ 4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนรับรู้โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพพื้นฐานของชุมชน ความจำเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน 2) การมีการจัดตั้งกลุ่ม 3) การมีโครงการพัฒนาชุมชน และ 4) การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน หมายถึง คະแนรวมของการมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสารภายในชุมชนจาก 10 วิธี ได้แก่ โทรศัพท์สาธารณะ อินเทอร์เน็ตชุมชน หอวิทยุกระจายข่าว รถประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง เสียงตามสาย โทรศัพท์เคลื่อนที่ วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์บ้าน และเอกสารประชาสัมพันธ์ โดยความพร้อมมีตั้งแต่ระดับ 1 ถึง 10

การมีการจัดตั้งกลุ่ม หมายถึง การมีหรือไม่มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชน ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งกลุ่มทางสังคม และ 2) การจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การจัดตั้งกลุ่มทางสังคม หมายถึง การจัดตั้งกลุ่มที่เกี่ยวข้องทางสังคม วิถีชีวิต สุขภาพ ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ออกกกำลังกาย กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มมัชฌิคมสัมพันธ์ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มฌาปนกิจ เป็นต้น

การจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ หมายถึง การจัดตั้งกลุ่มที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจ อาชีพ การมีรายได้ ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์หมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ กลุ่มสถาบันทางการเงินชุมชน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มสัจจะวันละบาท เป็นต้น

การมีโครงการพัฒนาชุมชน หมายถึง การมีหรือไม่มีโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) โครงการพัฒนาชุมชนด้านสังคม 2) โครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ 3) โครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข และ 4) โครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาชุมชนด้านสังคม หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทางด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การเมือง เยาวชน ครอบครัว ได้แก่ โครงการพลังเยาวชนท้องถิ่นต้นแบบ โครงการสภาเยาวชนในชุมชน โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของกลุ่มเยาวชน โครงการด้านการศึกษา โครงการศูนย์การเรียนรู้หมู่บ้าน โครงการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการเข้าวัดฟังธรรม โครงการผังเมือง-จัดระเบียบชุมชน โครงการอบรมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม โครงการส่งเสริมผู้สูงอายุ โครงการสายใยครอบครัว และโครงการวันกตัญญู เป็นต้น

โครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ อาชีพ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรี

โครงการส่งเสริมอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพเกษตรกรรม โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการมหกรรมสินค้าตำบล เป็นต้น

โครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทางด้านสาธารณสุข สุขภาพ ได้แก่ โครงการด้านสาธารณสุข โครงการกีฬา โครงการกีฬาต้านยาเสพติด โครงการต่อต้านยาเสพติด โครงการสังคมสงเคราะห์ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และโครงการรักษาความปลอดภัยชุมชน เป็นต้น

โครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการท่องเที่ยวชุมชน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการกำจัดขยะ โครงการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ โครงการอุทยานหอยมือเสือ โครงการปลูกป่าชายเลน โครงการจัดทำน้ำหักจุลินทรีย์ โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ และโครงการพลังงานทดแทน โครงการปลูกหญ้าแฝก เป็นต้น

การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง การมีหรือไม่มีประเพณีและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย 2) ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 3) ประเพณีและวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา

ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย หมายถึง วิธี หรือกิจกรรมที่สืบทอดต่อมาโดยนิยมปฏิบัติทั่วทุกแห่งของประเทศไทย ได้แก่ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ การรดน้ำผู้สูงอายุ วันผู้สูงอายุ และประเพณีตักบาตรปีใหม่ เป็นต้น

ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ หมายถึง วิธี หรือกิจกรรมที่สืบทอดต่อมาโดยนิยมปฏิบัติเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ได้แก่ ประเพณีวันสารทเดือนสิบ ประเพณีชักพระ ประเพณีแห่เรือ ประเพณีการถือศีลกินเจ ประเพณีพระแสงรำลึก ประเพณีวันกตัญญูพ่อครูพุ่ม ประเพณีการราววงเวียนครก ประเพณีแข่งขันว่าว ประเพณีขึ้นถ้ำปิดทองพระปู่หลักเมือง ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีจับปี๊บเดือน ประเพณีพ่อดาเป๊ะ ประเพณีสวดกลางบ้าน ประเพณีงานลาซัง ประเพณีกินเท่ ประเพณีงานเดือนสี่วัดสวนขัน ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีขึ้นถ้ำพลู ประเพณีเอาข้าวขึ้นฉาง ประเพณีลอยเรือสะเดาะเคราะห์ ประเพณีไหว้ศาลหลักเมือง ประเพณีอนุรักษ์มรดกไทยห่มผ้าพระพุทธรูปไสยาสน์ ประเพณีส่งตายาย ประเพณีมโนราห์แข่ง ประเพณีขึ้นปีใหม้อีจระเข้ศักราช งานศาล

เจ้าแม่มาพ่อ ประเพณีเทศกาลปล่อยเต่าทะเล ประเพณีขึ้นถ้ำปีดทองพระพุทธไสยาสน์ ประเพณีขึ้นถ้ำกระบอกทอง ประเพณีปีดทองหลวงพ่อดาวพระขวาง และประเพณีสวดคอน เป็นต้น

ประเพณีและวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนา หมายถึง วิถี หรือกิจกรรมที่สืบทอดต่อมาเกี่ยวกับศาสนา ได้แก่ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีออกพรรษา ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีสงกรานต์ พระ ประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีฮารีรายอ ประเพณีเข้าสู่บิณฑุ ประเพณีทำบุญสลากภัต ประเพณีทำบุญเดือน 5 ประเพณีให้ทานไฟ ทอดกฐิน ประเพณีวันฮารีรายอ พิธีเข้าสู่บิณฑุ ประเพณีร่อยอ ประเพณีกวนอาซุรอ ประเพณีอาซุรอสัมพันธ์ การถือศีลอด และประเพณีเมาลิด เป็นต้น

ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของคนในชุมชนทั้งภายใน และภายนอกชุมชน ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร อุปกรณ์การสื่อสารที่หลากหลาย ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร และ 2) ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร

ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ระดับของเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสาร อุปกรณ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และข้อมูลข่าวสารเป็นข้อมูลใหม่

ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ว่าช่องทางการสื่อสารที่มีหลายประเภท เช่น อินเทอร์เน็ตตำบล การประกาศ การส่งจดหมาย

ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อกิจกรรม ได้แก่ การคิดร่วมกัน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การรับผลประโยชน์ การร่วมประเมินผล ในด้านต่อไปนี้เป็น 1) การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ 2) การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และ 3) การมีส่วนร่วมในชุมชนทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี

การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของกิจกรรมร่วมกัน คนในชุมชนร่วมประเมินผลของกิจกรรมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ

การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของกิจกรรมร่วมกัน คนในชุมชนร่วมประเมินผลของกิจกรรมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านประเพณีและวัฒนธรรม หมายถึง การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของกิจกรรมร่วมกัน คนในชุมชนร่วมประเมินผลของกิจกรรมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม ประเพณี

ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนรับรู้ระดับการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ประกอบด้วย การจัดให้มีการฝึกอบรม การสอนงาน และการทัศนศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน

ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) หมายถึง ความสามารถของผู้นำชุมชนในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก หรือความลำบากโดยไม่ล้มเลิก ซึ่งประเมินได้จากรูปแบบการตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาที่พบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถในการควบคุม 2) การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง 3) ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และ 4) ความอดทนต่อปัญหา

ความสามารถในการควบคุม หมายถึง ความสามารถในการรับรู้การควบคุมตนเองของผู้นำชุมชน สามารถรับมือต่อสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ และสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไรให้เกิดผลดี

การรับรู้ต้นเหตุของปัญหา และความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ต้นตอของปัญหาของผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตระหนักรู้ถึงความเป็นเจ้าของปัญหา และแสดงความรับผิดชอบต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม

ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้การควบคุมผลกระทบของปัญหาของผู้นำชุมชนให้อยู่ในขอบเขตของปัญหา

ความอดทนต่อปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ถึงความคงอยู่ของปัญหา การรับมือกับปัญหาเมื่อเกิดขึ้นซ้ำ มีความพยายามจัดปัญหาอย่างถูกวิธี และสามารถมองปัญหาว่าเป็นสิ่งชั่วคราวของผู้นำชุมชน

การเสริมสร้างพลังในชุมชน หมายถึง การรับรู้ของผู้นำชุมชนต่อกระบวนการที่ทำให้เกิดการเข้าร่วมของคนในชุมชนทุกชั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมทุกกิจกรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน 2) การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ 3) การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง 4) การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล และ 5) การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนให้โอกาส หรือกระตุ้นคนในชุมชนร่วมกันคิด วางแผนในกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประชุม และกระจายข่าวเสียงตามสาย

การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมกันปฏิบัติในกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยวิธีการจูงใจต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และกล่าวถึงข้อดีในการร่วมกันปฏิบัติ

การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนสนับสนุนคนในชุมชนให้ร่วมกันแก้ไข ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการในกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ ชี้แนะให้ชุมชนเห็นถึงข้อดีและข้อเสียของวิธีที่เคยปฏิบัติ ให้กำลังใจแก่คนในชุมชนเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไข

การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนสามารถร่วมรับผลจากการปฏิบัติทั้งผลทางบวก และผลทางลบในกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การจัดกฎเกณฑ์ในการรับผลประโยชน์ และการชี้แนะให้ทุกคนมีความรับผิดชอบ ต่อผลลัพธ์ที่ติดลบ

การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว หมายถึง ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามผลของกิจกรรมที่ดีที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์วิธีที่ถูกต้อง ให้แรงเสริมทางบวก แก่ผู้ที่กำลังปรับตัว และปรับตัวสำเร็จ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจในชุมชน ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชน
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

การศึกษาเรื่องปัจจัยชุมชน และการเสริมสร้างพลังในชุมชนในงานวิจัยครั้งนี้ จำเป็นจะต้องศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีการรับรู้ เนื่องจากการศึกษาถึงผู้นำชุมชนรับรู้ที่ปัจจัยภายในชุมชน การเปิดโอกาส และการสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข ร่วมเปลี่ยนแปลง ร่วมปรับตัว

การรับรู้มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เนื่องจากพฤติกรรม หรือความเข้าใจต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคลมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง

ความหมายของการรับรู้

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการรับรู้มานำเสนอ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยาม เรื่องการรับรู้ไว้มากมาย

Luthans (1995: 56) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าการรับรู้เป็นความซับซ้อนอย่างมาก และเป็นสิ่งที่กระจ่างแจ้งมากกว่าความรู้สึก กระบวนการรับรู้สามารถที่จะกำหนดผลกระทบที่มีต่อกันอย่างซับซ้อนของการคัดเลือก การรวบรวมจัดระบบ และการตีความ

เทพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ (2529: 6) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็น กระบวนการในการเลือกรับการจัดระเบียบ และแปลความหมายของสิ่งเร้าที่บุคคลพบเห็น หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอมหนึ่ง ๆ บุคคลจะเลือกรับสิ่งเร้าต่างกัน ถ้าสถานการณ์หนึ่ง ๆ มีสิ่งเร้าหลายอย่าง คนจะเลือกให้ความสนใจเฉพาะสิ่งเร้าที่มีความหมาย ต่อตนเองมากกว่า

รัจรี นพเกตุ (2539: 1) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการประมวลและตีความ ข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวได้จากความรู้สึก

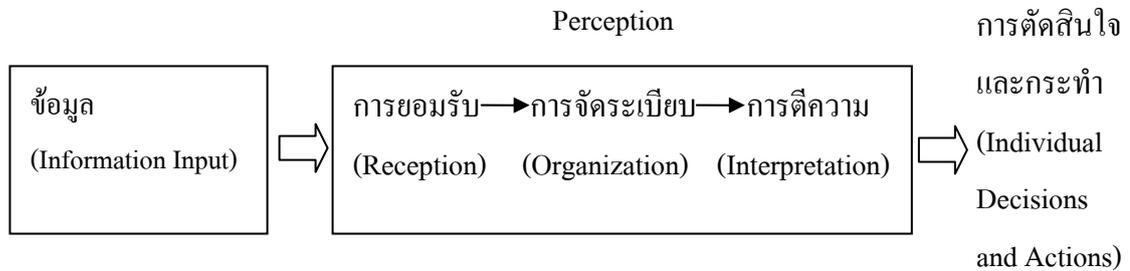
จากความหมายของการรับรู้ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การรับรู้หมายถึง การที่บุคคลได้รับการ กระตุ้นทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ แล้วประมวลผล และตีความข้อมูลตามประสบการณ์เดิมของ บุคคลนั้น และบุคคลจะเลือกให้ความสนใจเฉพาะสิ่งเร้าที่มีความหมายต่อตนเอง

กระบวนการรับรู้

การที่บุคคลจะสามารถรับรู้ถึงสิ่งเร้าเหล่านั้นจะต้องผ่านกระบวนการรับรู้ของแต่ละบุคคล เสียก่อน การกระทำ หรือการตอบสนองจึงจะเกิดขึ้น โดยผู้วิจัยขออธิบายตามแนวคิดของ Schermerborn *et al.* (1982) ดังนี้

Schermerborn *et al.* (1982: 409) ได้กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคล รับข้อมูลจัดระเบียบและแปลความหมาย ภายใต้อาการแวดลอมนั้น โดยข้อมูลจะนำไปสู่การ ตัดสินใจและเกิดการกระทำขึ้น ซึ่งแต่ละคนจะมีการรับรู้ไปตามประสบการณ์ของตนเอง การรับรู้

จะเป็นการเลือกข้อมูลที่ผ่านเข้ามา โดยจะมีผลต่อขบวนการคิด และพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย
 ดังภาพ

ภาพที่ 1 กระบวนการรับรู้ของ Schermerborn *et al.*

ที่มา: Schermerborn *et al.* (1982: 409)

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการรับรู้จะประกอบไปด้วย สิ่งเร้าซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการรับรู้ การบันทึกปรากฏการณ์จากสิ่งเร้าที่สัมผัส การตีความหมายของสิ่งเร้า นั้น และปฏิกิริยาตอบสนองซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาหลังจากข้อมูลข่าวสารได้ผ่านกระบวนการรับรู้ดังกล่าวแล้ว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการรับรู้

ปรเม สตะเวทิน (2538: 112-113) ได้กล่าวว่าลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง มีความสอดคล้องกับการรับรู้ของแต่ละบุคคล

1. อายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องของความคิด พฤติกรรม โดยทั่วไปบุคคลที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่าคนที่อายุมาก ในขณะที่คนอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่าคนอายุน้อย มีการวิจัยทางจิตวิทยาพบว่าเมื่อคนอายุมากขึ้น โอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจ หรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง

2. การศึกษา คนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน ในยุคสมัยที่แตกต่างกัน ระบบการศึกษาแตกต่างกัน สาขาแตกต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกรู้จักคิด อุดมการณ์ความต้องการที่แตกต่างกันบุคคลที่มีการศึกษาสูงจะเป็นผู้รับสารที่ดี ไม่หลงเชื่อ ถ้าไม่มีหลักฐาน หรือเหตุผลมาสนับสนุนเพียงพอ

3. สถานภาพ หรือระดับตำแหน่งบุคคลที่มีตำแหน่งระดับสูงเป็นผู้มีแนวโน้มที่จะได้รับข่าวสารที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานได้มากกว่าบุคคลที่มีตำแหน่งระดับต่ำกว่า และบุคคลที่มีตำแหน่งระดับต่ำมักจะเป็นผู้ที่ขาดข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ

4. ระยะเวลาการทำงาน บุคคลที่มีอายุการทำงานมากจะมีความรู้สึกผูกพันกับหน่วยงาน และเกิดการยอมรับในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งต่างจากบุคคลที่มีอายุการทำงานน้อย มักจะไม่เกิดความรู้สึกผูกพันกับหน่วยงาน และไม่ยอมรับสภาพความเป็นอยู่และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะนำแนวคิดของ เทพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ (2529) และ Schermerborn *et al.* (1982) มาเชื่อมโยงกับปัจจัยชุมชน และการเสริมสร้างพลังในชุมชน ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับกรอบแนวความคิดที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการรับสิ่งเร้าที่ได้พบเข้ามาตัดสินใจ และตีความออกมาเป็นพฤติกรรมตามความรู้ ความเข้าใจ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิด และทฤษฎีดังกล่าวเป็นแนวทางการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน

ผู้วิจัยสนใจปัจจัยชุมชน อันเป็นตัวแปรที่เกิดจากชุมชน ทั้งทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน และพฤติกรรมในชุมชน เนื่องจากปัจจัยชุมชนเหล่านี้ อาจมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน เปรียบเสมือนตัวชี้วัดที่สำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้

ความหมายของชุมชน

ประเวศ วะสี (2541: 13) ให้ความหมายไว้ว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ (2545: 52) ได้แบ่งความหมายของชุมชนประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ

1. ชุมชน หมายถึง กลุ่มทางสังคม ที่มีความสัมพันธ์กันตามบรรทัดฐานทางสังคมมีความผูกพันกัน และมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับความหมายโดยรูปศัพท์ และอาจหมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีสายสัมพันธ์เดียวกัน เช่น ครอบครัว เผ่าชนต่างๆ ด้วย

2. ชุมชน หมายถึง พื้นที่หรือบริเวณทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคน เช่น ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

3. ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคม ที่มีวัตถุประสงค์แน่ชัด และรวมกันในระยะเวลานานพอสมควร จนเกิดระบบความสัมพันธ์และความผูกพันกันขึ้น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล พรรคการเมือง และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

จากความหมายข้างต้น สามารถให้ความหมายของชุมชนได้ว่า หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสาร และเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ ชุมชนยังมีความผูกพันเอื้ออาทรกัน ภายใต้บรรทัดฐาน และวัฒนธรรมเดียวกัน รวมทั้งคนในชุมชนต้องร่วมแรงร่วมใจในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งส่วนที่ซับซ้อนของชุมชนนี้ เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยชุมชนที่อาจจะมีอิทธิพลต่อเสริมสร้างพลังในชุมชน

องค์ประกอบของชุมชนท้องถิ่น

เจลีเยว บุรีภักดี และคณะ (2545: 52) ได้พิจารณาจากความหมายหลักของชุมชนท้องถิ่น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่สิ่งต่อไปนี้

1. คนหรือประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น ฯลฯ
2. สถาบันในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ วัด โรงเรียน องค์กรศาสนา ฯลฯ
3. ฝ่ายบริหารชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ
4. อาณาเขตทางภูมิศาสตร์
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ
7. ทรัพยากรชุมชนท้องถิ่น เช่น สถานที่ท่องเที่ยว ป่าไม้ แม่น้ำ ฯลฯ
8. หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ราชการส่วนภูมิภาค หน่วยงานรัฐจากส่วนกลาง ฯลฯ

9. ประชาสังคมนอกชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ นักพัฒนา นักวิชาการ นักวิชาชีพ ธุรกิจ ฯลฯ
10. องค์กรท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ กิ่งอำเภอ จังหวัด ประเทศ
11. องค์กรท้องถิ่นอื่นๆ เช่น ไปรษณีย์ ธนาคาร
12. อื่นๆ

จากความหมายของชุมชน และชุมชนท้องถิ่นข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุมชนมีความหลากหลายทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม การกำหนดองค์ประกอบการวิจัยในครั้งนี้ คือ ปัจจัยชุมชนตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน ที่อาจมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน
2. องค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน
3. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน
4. องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของชุมชน สามารถเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานที่อาจมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยผู้วิจัยสามารถกำหนดนิยามการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน คือ การที่ผู้นำชุมชนรับรู้โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพพื้นฐานของชุมชน ความจำเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน 2) การมีการจัดตั้งกลุ่ม 3) การมีโครงการพัฒนาชุมชน และ 4) การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. องค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน

การศึกษาเรื่องปัจจัยชุมชน จำเป็นจะต้องศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอยู่ภายในชุมชนครอบคลุมถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วยการติดต่อสื่อสารมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของบุคคลภายในชุมชน เนื่องจากการติดต่อสื่อสาร

ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การกระจายข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างพลังในชุมชน

2.1 ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการสื่อสารมานำเสนอ ซึ่งมีผู้ที่ได้ให้ความหมายของการสื่อสาร ดังนี้

เสนาะ ดิยาวี (2541: 22-23) อธิบายการติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความหมายกัน ซึ่งได้แก่กระบวนการทางด้านความรู้สึกละค่านิยมซึ่งกันและกัน มีวิธีการและเทคนิค เช่น การใช้หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และดาวเทียมในการสื่อสาร

วิชชุดา กันทะมาลา (2549) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การส่งข่าวสารรูปภาพ ข้อมูล จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยอาศัยอุปกรณ์ หรือเครื่องมือ เพื่อช่วยให้ข้อมูลข่าวสาร นั้น ๆ ไปถึงผู้รับตามที่ต้องการ

จากความหมายของการสื่อสารข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการสื่อสารภายในชุมชนคือ กระบวนการทางความรู้สึกละค่านิยม ทำให้คนในชุมชนได้ตอบสนองความต้องการ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

2.2 องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสาร

Berlo (1960: 32) ได้อธิบายว่า องค์ประกอบของการสื่อสารประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ

2.2.1 แหล่งสาร (The Communication Source)

2.2.2 ผู้เข้ารหัส (The Encoder)

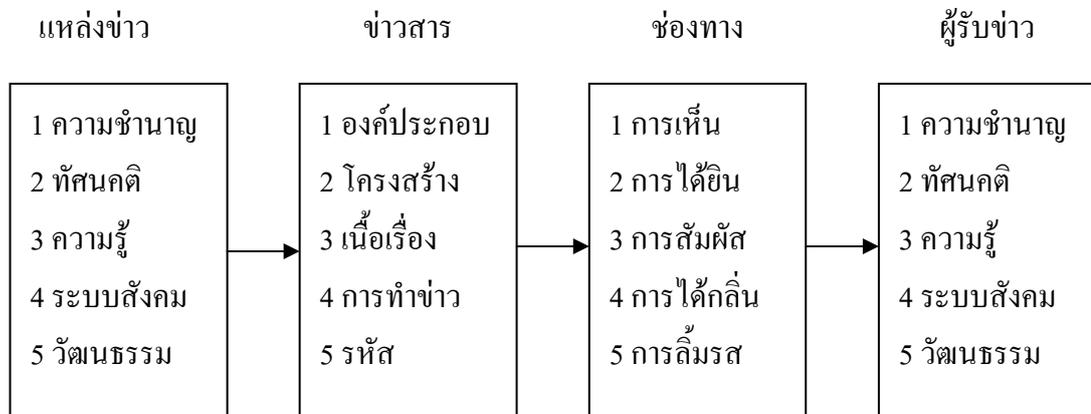
2.2.3 เนื้อหาข่าวสาร (The Message)

2.2.4 ช่องทางการสื่อสาร (The Channel)

2.2.5 ผู้ถอดรหัสสาร (The Decoder)

2.2.6 ผู้รับสาร (The Communication Receiver)

ซึ่งองค์ประกอบของการสื่อสารสามารถอธิบายกระบวนการการสื่อสารดังกล่าว

ภาพที่ 2 แสดง Berlo's Source-Message-Channel-Receiver Model

ที่มา: Berlo (1960: 72)

เสนาะ ดิยาว (2541: 35-38) ได้อธิบายว่า องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสารประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. แหล่งข่าว หมายถึง สิ่งที่กำลังกำเนิดข่าวขึ้น ซึ่งอาจเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการส่งข่าวสาร หรือข้อมูลให้ผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์ วิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และลักษณะของผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันในด้านภาษา วัฒนธรรม ความรู้สึก ทักษะ ความเชื่อ และระดับความรู้ ซึ่งผู้ส่งสาร พึงตระหนักถึงการเลือกโอกาสและวิธีการที่เหมาะสมที่เอื้อให้ผู้รับสารเข้าใจและตอบสนองได้ง่าย

2. วิธีการติดต่อสื่อสาร หมายถึง ส่วนประกอบของข่าวสาร ข้อมูล มิใช่เป็นเพียงถ้อยคำ หรือภาษาเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง โอกาส ช่วงเวลา อารมณ์ ความรู้สึก โดยเฉพาะระดับเสียง มักเป็นตัวบอกร่างกายทางอารมณ์ของผู้คิดต่อว่าเป็นความพอใจ โกรธ ไม่พอใจ หรือเศร้าใจ เป็นต้น นอกจากนั้นการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางยังเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดภายในของบุคคลที่สำคัญ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น การจัดทำข้อมูลข่าวสาร พึงพิจารณาถึงความชัดเจนที่จะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจและตอบสนองได้ง่าย

3. ข่าวสาร หรือข้อมูล หมายถึง วิธีการติดต่อสื่อสารจัดเป็นเครื่องมือที่จะนำข่าวสารหรือข้อมูลไปยังผู้รับสาร มีทั้งวิธีการติดต่อที่ไม่ใช้วาจา หรืออวัจนภาษา (Non-Verbal Communication) และวิธีการติดต่อที่ใช้วาจา หรืออวัจนภาษา (Verbal Communication) ผู้ส่งสารที่ดีพึงเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของผู้รับสาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ คือ มีความเข้าใจตรงกัน

4. ผู้รับ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับข้อมูลข่าวสาร และตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร ฉะนั้นจึงพึงระมัดระวังการแปลความหมายว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง (Fact) ส่วนใดเป็นความรู้สึก (Feeling) ส่วนใดเป็นความคิดเห็น (Thinking or Opinion) และสามารถส่งข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ไปยังผู้ส่งข่าวสารได้ ซึ่งสามารถเพิ่มคุณภาพของการติดต่อสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น

2.3 วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

การสื่อสารมีวัตถุประสงค์ทุกครั้ง อาจมีวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียว หรือหลายวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เสนาะ ดิเชอร์ว (2541: 20-22) ได้แบ่งเป็น 4 วัตถุประสงค์ คือ

2.3.1 เพื่อควบคุม โดยการสื่อสารเพื่อการควบคุมเป็นเครื่องมือในการกำหนดพฤติกรรมบางอย่างของคน เช่น เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้ ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

2.3.2 เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเอง ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลอื่นและข้อมูลความเป็นไปที่อยู่รอบตัวเรา

2.3.3 เพื่อการสังคม เพราะมนุษย์ต้องการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม การพบปะสังสรรค์ การประชุม

2.3.4 เพื่อลดความตึงเครียด โดยความตึงเครียดลดลงเมื่อได้มีการพูดคุยกับคนอื่น ความรู้สึกที่ทำให้ไม่สบายใจ หรือต้องปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยจะลดน้อยลง

2.4 ระดับของกิจกรรมทางการสื่อสาร

เสนาะ ตีเขาว์ (2541: 27-32) ได้แบ่งระดับของกิจกรรมทางการสื่อสารเป็น 6 ระดับ คือ

2.4.1 ระดับตนเอง การสื่อสารระดับตนเอง (Intrapersonal Communication) เป็นกิจกรรมทางการสื่อสารอย่างหนึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีการสื่อสารกับตนเอง การยับยั้งการกระทำหรือความคิดบางอย่างการวิเคราะห์ตนเอง การวางแผน การคิดเลือกการกระทำที่มีอยู่หลายๆ ทางเลือก การเตือนตนเองและการคิดริเริ่ม เมื่อคนสื่อสารกับตนเองในเรื่องที่จะต้องตัดสินใจสิ่งที่สำคัญที่สุด

2.4.2 ระดับระหว่างบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป การที่บุคคลสองคนหรือมากกว่าติดต่อกัน ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจ การสื่อสารที่กระทำระดับระหว่างบุคคลนั้นจะก่อให้เกิดผล คือ ลดความกลัวลง มีความสอดคล้องกัน และสร้างความไว้วางใจกัน

2.4.3 ระดับกลุ่มย่อย ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มย่อยเป็นกระบวนการที่มีลักษณะพิเศษ ผลของกลุ่มย่อยมักจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าที่ต่างคนต่างทำ และความสัมพันธ์ก็มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนกว่า สำหรับกลุ่มย่อยแล้วมักจะมีพลังพิเศษเกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จและความล้มเหลวส่วนตัวของสมาชิกในกลุ่ม และต่อเป้าหมายของกลุ่มด้วย

2.4.4 ระดับเทคโนโลยี (Technology Community) เป็นเทคโนโลยีทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ทางการสื่อสาร การจัดทำโปรแกรม การเก็บข้อมูล การประมวลข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูล การส่งข้อมูล ให้คนสามารถส่งข่าวถึงกันได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

2.4.5 ระดับชุมชน การสื่อสารในระดับชุมชน (Public Communication) จะเกิดขึ้นเมื่อผู้รับข่าวสารมีจำนวนมาก และโอกาสที่จะก่อให้เกิดข้อมูลย้อนกลับมีน้อย ระดับชุมชนผู้ฟังมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก การสื่อสารในชุมชนจะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่องกัน

2.4.6 ระดับมวลชน การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางสื่อ หรือตัวกลางทางการสื่อสาร คือต้องอาศัยสื่ออย่างมากจึงจะทำให้การ

สื่อสารมวลชนนั้นประสบผล เพราะจำนวนผู้ฟังมากอย่างไม่จำกัด และผู้ฟังเหล่านั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง รูปแบบของการสื่อสารมวลชนมีลักษณะแตกต่างกันโดยอาศัยสื่อหลายประเภทเช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสารภาพยนตร์ หนังสือ เทป เป็นต้น

จากแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงสามารถนิยามปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน โดยพิจารณาองค์ประกอบของการติดต่อสื่อสารของ Berlo (1960) ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบคือ ข่าวสารของการสื่อสาร (Source) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งผู้วิจัยนำมาเชื่อมโยงกับชุมชนซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยแบ่งปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน เป็น 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร และ 2) ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร

3. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในชุมชน

การศึกษาเรื่องปัจจัยชุมชน จำเป็นจะต้องศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วม เนื่องจากเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอยู่ภายในชุมชนครอบคลุมถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วย การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของบุคคลภายในชุมชน เนื่องจากชุมชนจะเกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างพลังในชุมชน

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมมานำเสนอ ซึ่งมีผู้ที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 25) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง รวมทั้งได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 128) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมคือ การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดสิ่งเร้ากระตุ้นบรรลุดูจดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทั้งทำให้เกิดความรับผิดชอบของกลุ่มดังกล่าวด้วย

วุฒิชัย สุคนธวิท (2545: 29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ประชาชนเข้ามาเป็นสมาชิก กรรมการ การบริจาคทรัพย์สิน การสละเวลา แรงงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกัน ตลอดจนการให้ความร่วมมือปฏิบัติตามนโยบาย หรือข้อเสนอแนะ หรือข้อคัดค้านต่าง ๆ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนคือ คนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม การเสียสละเพื่อกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ปฏิบัติตามกติกาของกลุ่ม

3.2 ชนิดและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1980: 219) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 องค์ประกอบคือ

3.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติ

3.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) โดยสนับสนุนด้านทรัพยากรบริหาร และประสานความร่วมมือ

3.2.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม และผลประโยชน์ส่วนบุคคล

3.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมและตรวจสอบดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

จากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ผู้วิจัยนำมาเชื่อมโยงกับชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมหนึ่งของคนในชุมชน ผู้วิจัยจึงสามารถนิยามปัจจัยชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยเชื่อมโยงกับมิติทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) การมีการจัดตั้งกลุ่ม 2) การมีโครงการพัฒนาชุมชน 3) การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. องค์ประกอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

การศึกษาเรื่องปัจจัยชุมชน จำเป็นจะต้องศึกษาแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอยู่ภายในชุมชนครอบคลุมถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของบุคคลภายในชุมชน เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดความรู้ ทักษะ ความสามารถ ในตัวบุคคล กลุ่ม และชุมชน ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างพลังในชุมชน

4.1 ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากการค้นคว้า ผู้วิจัยได้นำความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาเสนอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร มีความหมายต่อไปนี้

มัลลี เวชชาชีวะ (2524: 1) ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่า หมายถึงการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรเป็นรายบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมที่จะทำงานในหน้าที่ให้ได้ผลดีแก่องค์กรมากที่สุด องค์กรจะต้องดูแลให้เจ้าหน้าที่ที่กำลังกาย กำลังใจ มีสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ และทุ่มเทพลังทั้งหมดที่มีอยู่ให้กับงานในหน้าที่ จนได้รับผลสำเร็จมากที่สุด

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ และ กมล อุดลพันธ์ (2527: 2) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคล เป็นความหมายที่กว้างและครอบคลุม เพราะอาจหมายถึงวิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลมีความเจริญเติบโตทั้งทางสมองและจิตใจ เพื่อให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

เนื่องจากผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ดังนั้นจากความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรดังได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร โดยดัดแปลงให้เป็นความหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนเป็นกระบวนการประกอบด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลาย

เพื่อช่วยให้คนในชุมชนได้เพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความสามารถ ทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น

4.2 องค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

Gilley and Egglund (1993: 12-15) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญคือ

4.2.1 การพัฒนาบุคคล (Individual Development) เป็นการพัฒนาเฉพาะบุคคลโดยเน้นไปที่การปรับปรุงการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการงาน การพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาทักษะและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

4.2.2 การพัฒนาสายอาชีพ (Career Development) เป็นการพัฒนาโดยเน้นไปที่การปรับปรุงการปฏิบัติงาน ทักษะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่จะได้รับมอบหมายในอนาคต ซึ่งการพัฒนาสายอาชีพเป็นการรวมเอากิจกรรมทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและเกี่ยวกับองค์กรเข้าไว้ด้วยกัน

4.2.3 การพัฒนาองค์กร (Organizational Development) เป็นการพัฒนาสิ่งใหม่และแก้ปัญหาขององค์กรโดยตรง เป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาองค์กรคือ การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ขององค์กร ซึ่งการพัฒนาองค์กรนี้รวมถึงความสามารถขององค์กรในการค้นพบปัญหา จุดอ่อน และความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนา

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยจึงสามารถนิยามปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน โดยพิจารณาองค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ Gilley and Egglund (1993) ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาบุคคล (Individual Development) การพัฒนาสายอาชีพ (Career Development) การพัฒนาองค์กร (Organizational Development) ซึ่งผู้วิจัยนำมาเชื่อมโยงกับชุมชนซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยกำหนดปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน คือ การที่ผู้นำชุมชนรับรู้ระดับการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น เช่น การจัดให้มีการฝึกอบรม การสอนงาน และการทำศนศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน

สรุปปัจจัยชุมชนจากแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างพื้นฐาน การมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยชุมชน ที่อาจทำให้เกิดการเสริมสร้างพลังในชุมชน เพื่อนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชน 2) องค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน 3) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และ 4) องค์ประกอบด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผู้วิจัยศึกษาความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Adversity Quotient หรือ AQ ได้รับการพัฒนาขึ้น โดย ดร.พอล สโตลท์ซ (Stoltz, 1997) ซึ่งเขียนหนังสือชื่อ Adversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities โดยมีผู้กำหนดคำแปลของ Adversity Quotient ในภาษาไทยไว้หลากหลาย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำแปลภาษาไทยว่า ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค

ความหมายของความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผู้ที่ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค มีดังนี้

Stoltz (1997: 6-7) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค คือ ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคและความยากลำบาก หรือความฉลาดในการฝ่าวิกฤติ เป็นแนวคิดที่นำไปสู่ความสำเร็จ

สันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544: 103) ได้ให้คำนิยามของความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคไว้ว่า รูปแบบปฏิกิริยาตอบสนอง หรือพฤติกรรมของบุคคลนั้นต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือรูปแบบพฤติกรรมตอบสนองต่อปัญหาอุปสรรคในชีวิต ซึ่งเป็นกลไกของสมอง หรือรูปแบบการจัดการกับปัญหา

มันทรา ธรรมบุศย์ (2544: 13) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคไว้ว่า ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก หรือความลำบาก โดยผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคสูงจะมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ แม้จะพ่ายแพ้ หรือล้มไปแล้ว ก็สามารถลุกขึ้นมาต่อสู้ใหม่ได้ ส่วนผู้ที่มีความสามารถ

ในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ เวลาเผชิญกับความผิดหวัง หรือความทุกข์ยาก ก็จะยอมแพ้ บางคนอาจจะ หนีงานไปกลางคัน หรือบางคนอาจท้อแท้กับชีวิตถึงขั้นลาออกจากงานก่อนเกษียณ

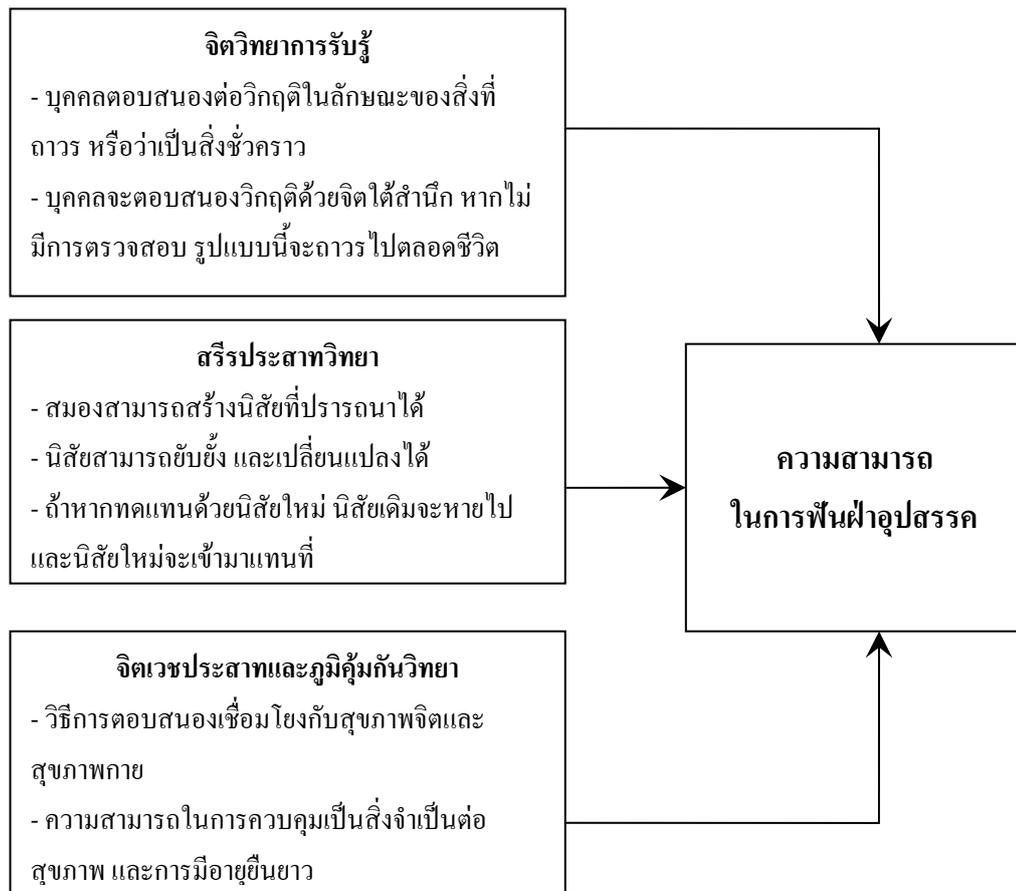
วิทยา นาควัชระ (2544: 91) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคว่า ความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค หรือความอดทนเมื่อมีอุปสรรค และสามารถฟันฝ่าอุปสรรค ได้อย่างคนที่มีกำลังใจ พร้อมกับมีความหวังอยู่เสมอ โดยไม่คำนึงถึงผลของการฟันฝ่าอุปสรรคนั้น และให้ถือว่าได้ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ควรกระทำแล้ว ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคเป็นปัจจัย หนึ่งที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน เพราะจะส่งผลให้มีผลงานในการ ทำงานมากกว่าผู้อื่น อีกทั้งการมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคจะทำให้อดทน มีความคิดที่ดี มีพลังในการฟันฝ่าอุปสรรคได้มาก และชีวิตโดยรวมมีความสุขมากขึ้น ความสามารถในการฟันฝ่า อุปสรรคเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ผู้ที่มิเชาวัปัญญา เชาว์อารมณ์ และความฉลาดทางจริยธรรมที่ดี ให้ สามารถรอดพ้นจากอุปสรรค ไม่ท้อถอยง่าย สามารถพบความดี และความสุขในชีวิต

จันทร์ชลิ มาพุทท (2546: 9) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค คือ ความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น การมีความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถดึงคนที่มี ความสามารถเข้าร่วมงาน และมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ จะต้องเป็นคนกล้าตัดสินใจ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคพัฒนาได้ และทำให้บุคคลมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุป นิยามของความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค คือ ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อ เหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก หรือความลำบาก โดยไม่ล้มเลิก ด้วยความจดจ่อ มุ่งมั่น มีความพากเพียร และอดทนต่อการฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวัง

แนวคิดและทฤษฎีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

Stoltz (1997: 6-7) กล่าวว่า ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคเป็นแนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นมาจากพื้นฐานของงานวิจัยทั่วโลก โดยประกอบด้วยศาสตร์ความรู้ 3 แขนง คือ จิตวิทยาการรับรู้ (Cognitive Psychology) จิตเวชประสาทและภูมิคุ้มกันวิทยา (Psychoneuroimmunology) และสรีรประสาทวิทยา (Neurophysiology) ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคจะสามารถบอกถึง ความอดทนอดกลั้น ความพากเพียร และความสามารถในการก้าวข้ามวิกฤติได้ และทำให้เป็นไป ตามที่คาดหวังไว้

ภาพที่ 3 แสดงศาสตร์ความรู้ทั้ง 3 ที่สามารถอธิบายความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค
ที่มา: Stoltz (1997: 83)

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคสามารถใช้ได้ดีในระดับบุคคล และส่งผลให้ทีมงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว องค์กร วัฒนธรรม สังคมและชุมชน เกิดประสิทธิผล และ
ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคสามารถพยากรณ์ ความสำเร็จได้ถึง 17 ประการ คือ

1. ผลการปฏิบัติงาน
2. ความแข็งแรงทางอารมณ์
3. แรงจูงใจ
4. สุขภาพทางกาย
5. การมีอำนาจ
6. ความมั่นคง
7. การเรียนรู้

8. เจตคติ
9. ความคิดสร้างสรรค์
10. การปรับปรุงตนเองตลอดเวลา
11. การมีผลิตผล
12. ความสามารถในการฟื้นตัว
13. พลังงาน
14. การมีอายุยืน
15. ความหวัง
16. การตอบโต้ต่อการเปลี่ยนแปลง
17. ความสุขความเข้มแข็งและความสนุกสนาน

องค์ประกอบของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค

Stoltz (1997) ได้เสนอถึงองค์ประกอบความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค ประกอบด้วย 4 มิติ คือ CO₂RE ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงระดับของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของบุคคล ได้อย่างดี และละเอียด โดยมีมิติทั้ง 4 ของความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค ได้แก่

มิติที่ 1 ความสามารถในการควบคุม (Control; C) หมายถึงระดับการรับรู้ซึ่งความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ สามารถรับมือต่อสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและสามารถตัดสินใจได้ว่าควรปฏิบัติอย่างไรให้เกิดผล

ลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคในมิติความสามารถในการควบคุมสูง ได้แก่ การรับรู้ถึงความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้ผ่านพ้นเหตุการณ์ ความยากลำบาก อุปสรรค เป็นผู้มีความคิดเชิงรุก ไม่ย่อท้อหรือล้มเลิก มีความกระฉับกระเฉง พยายามหาทางออกให้กับอุปสรรคที่ประสบอยู่เสมอ การมีความสามารถในการควบคุมทำให้สามารถรับรู้ได้มากขึ้น นำไปสู่แนวทางการมีอำนาจในตนเอง สุขภาพดี นอกจากจะทนทานต่อความยากลำบากต่าง ๆ แล้ว บุคคลยังสามารถรักษาความมั่นคง และการกระทำที่รวดเร็วในการแสวงหาหนทางแก้ไขปัญหามากขึ้น คะแนนที่สูงแสดงให้เห็นถึงการแน่วแน่ที่จะต่อสู้กับความยากลำบาก

สำหรับบุคคลที่มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคมิติด้านความสามารถในการควบคุมต่ำ จะรับรู้ว่าตนเองไม่มีศักยภาพ ความสามารถ พลังอำนาจ ในการกระทำเพื่อป้องกัน หรือนิยาม

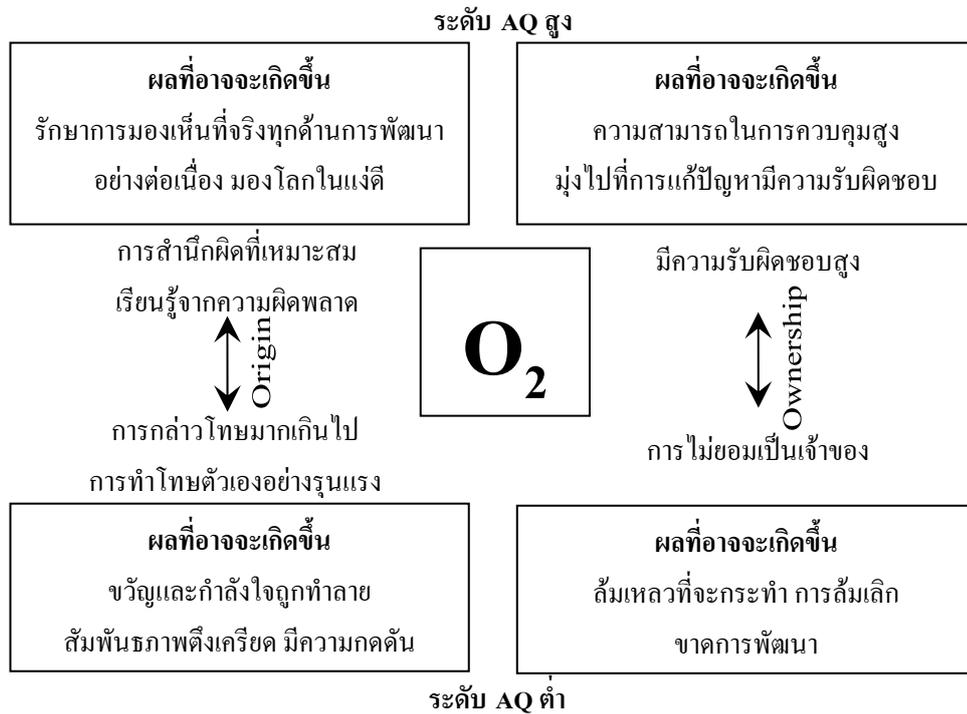
ปัญหา หมดความกระตือรือร้นในการต่อสู้กับปัญหา เพิกเฉย เช่นชา พลังความรู้สึกลงในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์มีต่ำ เกิดความเหนื่อยหน่าย อ่อนล้าเกินความจำเป็นจากปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเหตุการณ์ไม่ปกติไปจากชีวิตประจำวัน นำไปสู่การล้มเลิกความตั้งใจในการแก้ไขปัญหา

มิตีที่ 2 การรับรู้ต้นตอของปัญหา (Origin; O_p) และการรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง (Ownership: O_w) หมายถึงการที่บุคคลคิด วิเคราะห์ ต้นตอของการเกิดปัญหาหรืออุปสรรคนั้น ไม่กล่าวโทษตัวเองเกินความจำเป็น เมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายแรง มีความพอเหมาะและถูกต้องในการกล่าวโทษตนเอง นำไปสู่การประเมินในสิ่งที่ทำ และสิ่งใดที่ควรปรับปรุง เป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง รักษาความหวังและพลังในการแก้ไขปัญหาต่อไป รวมทั้งการที่บุคคลมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตระหนักรู้ได้ถึงความเป็นเจ้าของปัญหา แสดงความรับผิดชอบต่อปัญหาอย่างเหมาะสม โดยไม่ผลักภาระปัญหาไปให้ผู้อื่น หรือรับผิดชอบปัญหาของผู้อื่นไว้ที่ตนเองทั้งหมด

ลักษณะผู้ที่มีการรับรู้ต้นตอของปัญหาและการรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเองสูง ได้แก่ ผู้ที่มีความสามารถในการค้นหาว่าเหตุการณ์ที่ร้ายแรง อุปสรรคที่พบนั้น มีจุดเริ่มต้น หรือสาเหตุพื้นฐานมาจากตนเอง หรือปัจจัยภายนอกที่เกิดขึ้นจากบุคคลอื่น สามารถหลีกเลี่ยงการกล่าวโทษตัวเองโดยไม่จำเป็นอย่างชัดเจน และยอมรับผิดชอบตามสัดส่วนของปัญหาที่เป็นจริง การมีอำนาจร่วม การกล่าวโทษตัวเองเฉพาะที่ตนเองกระทำ และการยอมรับความเป็นเจ้าของผลลัพธ์ของปัญหา อุปสรรคมาเป็นของตนเองอย่างเหมาะสม จะนำไปสู่การที่บุคคลสามารถขับเคลื่อนกระบวนการคิดแก้ไขปัญหา สามารถสะท้อนความสามารถที่จะรู้สึกผิดได้อย่างเหมาะสม และเรียนรู้ความผิดพลาดของตนเอง

บุคคลที่มีการรับรู้ต้นตอของปัญหาและการรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเองต่ำ บุคคลจะเห็นว่าอุปสรรคมีพื้นฐานมาจากความผิดของตนเอง นอกจากนี้บุคคลจะเพิ่มระดับความเครียดให้แก่ตนเอง ระดับการคำนึงถึงแต่ตนเอง และเข้าสู่การปิดความรับผิดชอบในการเป็นเจ้าของปัญหานั้น บุคคลจะพยายามไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการทำงาน และนำไปสู่การล้มเลิกในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

สามารถเชื่อมโยง การรับรู้ต้นตอของปัญหาและการรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเองกับความความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค ซึ่งส่งผลแก่ตัวบุคคล ดังภาพนี้

ภาพที่ 4 การรับรู้ต้นตอของปัญหาและการรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเองกับความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค
ที่มา: Stoltz (1997: 115)

มิติที่ 3 ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา (Reach; R) หมายถึงความสามารถในการควบคุมผลกระทบของปัญหา ให้อยู่ในขอบเขตของปัญหาที่มีผลกระทบ โดยไม่กระทบต่อส่วนอื่น ๆ ในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งระวังและมีสติอยู่เสมอ ไม่หวั่นวิตกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในด้านอื่น ๆ

ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมผลกระทบที่มีต่อชีวิตสูง บุคคลจะตอบสนองกับปัญหาอุปสรรค ว่ามีความเป็นเฉพาะเจาะจงของปัญหา และสามารถควบคุมผลกระทบ บุคคลรู้สึกได้รับอำนาจมากขึ้น และลดความตื่นตระหนก อีกทั้งมีแนวคิดในการแยกพิจารณาปัญหาออกจากชีวิตประจำวัน ลดความยุ่งยาก และสามารถจัดการกับปัญหาได้ง่าย ลดความคับข้องใจให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหายิ่งขึ้น บุคคลมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตในแง่บวก ไม่ทำให้ชีวิตชะงักงัน สามารถประกอบกิจการอื่น ๆ ได้ ไม่อยู่กับความทุกข์ การควบคุมผลกระทบยังส่งผลให้บุคคลสามารถรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นได้ สามารถฟื้นฟ้อุปสรรคได้อย่างเข้มแข็ง

บุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมผลกระทบที่มีต่อชีวิตต่ำ บุคคลจะมีความคิดว่า ปัญหา อุปสรรคที่ประสบส่งผลกระทบต่อชีวิต ทำลายทุกสิ่งทุกอย่าง ชีวิตดำรงอยู่บนความทุกข์ จะส่งผลให้ท้อแท้ใจ เหนื่อยหน่าย ทำให้คุณต้องการพลังงาน ที่เพิ่มขึ้นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง บิดเบือนภาพของปัญหาอุปสรรคให้ดูรุนแรง และทำให้บุคคลไร้ความสามารถในการหาหนทาง แก้ไขปัญหาที่จำเป็น

มิตินี้ 4 ความอดทนต่อปัญหา (Endurance; E) หมายถึง การรับรู้ถึงความคงอยู่ของปัญหา และการรับมือกับปัญหา เมื่อเกิดขึ้นอีกครั้ง และความพยายามขจัดปัญหาอย่างถูกวิธี มองโลกในแง่ดี สามารถมองปัญหาว่าเป็นสิ่งชั่วคราว แก้ไขได้ และจะผ่านพ้นไปได้ สามารถขจัดปัญหาให้หมด ไปอย่างถูกวิธี

ลักษณะของผู้ที่มีมิตินี้ด้านความอดทนต่อปัญหาสูง ได้แก่ เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี เห็นภาพความสำเร็จของตนเองได้ยาวนาน และมองอุปสรรคเป็นสิ่งที่ไม่ถาวร ส่งผลให้บุคคลนั้นสามารถ แก้ไขปัญหาได้ดี สุขภาพจิตดี และมีแนวโน้มตามธรรมชาติให้การเห็นทางออกจากปัญหาเสมอ มีความแข็งแกร่ง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาในขณะที่อยู่ในภาวะท้าทายที่สุด

ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีความอดทนต่อปัญหาต่ำ จะเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ร้าย เห็นว่าสาเหตุของปัญหา อุปสรรค สิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้น จะคงอยู่ตลอดไป และเหตุการณ์ที่ดีจะผ่านพ้นไปอย่างรวดเร็ว เป็นการตอบสนองของบุคคลที่สร้างความรู้สึกไร้ความสามารถ และการสูญเสีย ความหวัง ของตนเอง ส่งผลให้แก้ปัญหาได้น้อยลง เพราะบุคคลคิดว่าปัญหานั้นจะคงอยู่ถาวร

การแบ่งประเภทของบุคคล

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544: 105) ได้กล่าวถึง ความสามารถของบุคคลมีอยู่ 3 ระดับ คือ ระดับแรก ความสามารถที่จำเป็นต้องมี เช่น ความสามารถที่จะมีชีวิตอยู่ เพื่อที่จะทำงานในชีวิตประจำวัน ความสามารถอันดับที่ 2 คือ ความสามารถที่บุคคลนั้นมีอยู่ สามารถทำงานในสายงานวิชาชีพต่าง ๆ และความสามารถที่สำคัญที่สุด ความสามารถอันดับที่ 3 เป็นความสามารถที่มีแนวโน้มที่จะดึงออกมาใช้ได้ แต่ยังไม่ได้ดึงออกมาใช้ ซึ่งจะพบว่าโลกยุคปัจจุบันและอนาคต มีความต้องการความสามารถในระดับนี้สูง โดยจะต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถดึงเอาความสามารถที่ยังไม่ได้นำออกมาใช้ให้มีเพิ่มมากขึ้น

วิทยา นาควัชระ (2544: 94-96) ได้กล่าวถึงการแบ่งชนิดของบุคคลที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค โดยเปรียบเทียบกับคนที่ปีนป่ายภูเขา แบ่งเป็น 3 ชนิดคือ ชนิดแรก พวกยอมแพ้ง่าย เมื่อเห็นอุปสรรค และมองความสำเร็จที่อยู่ไกล ไม่กระดือหรือรัน เรียบเฉย ขี้เกียจเสมอ ชนิดที่ 2 เปรียบเสมือนเป็นพวกที่เริ่มปีนเขาได้น้อย เริ่มท้อ แรงบันดาลใจปานกลาง การตัดสินใจไม่แน่นอน มีเงื่อนไขกับตัวเองในการฟันฝ่าอุปสรรคหลายประการ ชนิดที่ 3 บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง จะรู้สึกตื่นเต้น ท้าทายความสามารถ ยิ่งอยากฟันฝ่าไปให้ถึงความสำเร็จ มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีแรงบันดาลใจสูง

Stoltz (1997: 14-27) ได้เสนอประเภทของบุคคลว่ามี 3 ระดับ บุคคลย่อมมีการตอบสนองต่อการฟันฝ่าอุปสรรคที่แตกต่างกัน และมีความสุข ความสำเร็จที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ หรือเรียกว่า “คนไม่สู้” (Quitter) เป็นบุคคลที่ไม่เลือกทำอะไร จะหลบเลี่ยง ถอยหนีเสมอ และถอนตัว ละทิ้งการปีนขึ้นไปสูง ปฏิเสธโอกาสที่เข้ามาในชีวิต บุคคลจะเพิกเฉย เก็บกด หรือละทิ้งแรงขับภายในตัวไป ซึ่งเป็นโอกาสในการก้าวหน้า และรวมไปถึงโอกาสที่เปิดเข้ามาในชีวิต ไม่มีความกระดือหรือรัน ไม่ขวนขวาย ขอความช่วยเหลือ เรียบง่าย กล่าวได้ว่า บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำเป็นตัวถ่วงของชุมชน

รูปแบบชีวิตของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ ชอบชีวิตที่ประนีประนอม ละทิ้งเป้าหมายของชีวิต และเลือกที่จะดำเนินชีวิตที่สะดวกสบาย ราบรื่นและง่าย ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่สู้จะพบช่วงเวลาที่ย่ำแย่ที่สุด เมื่อมองย้อนกลับไปว่า ชีวิตที่ผ่านมาอยู่อย่างยากจน ด้วยเหตุนี้บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำจะรู้สึกขมขื่น กัดค้น และมีนั่ง ต้อด้านสังครรอบข้าง ขุ่นเคืองใจเมื่อเห็นคนอื่นก้าวหน้า จะหมกมุ่นกับการกระทำในทางที่ผิด เช่น ดิดแอลกอฮอล์ หรือ ดิดสารเสพติด

การทำงานของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ ผู้ที่ไม่สู้ นั้น ทำเพียงพอผ่านพ้นไป จะใช้ความพยายาม แรงขับน้อย และคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน มีความคิดสร้างสรรค์น้อย ยกเว้นความคิดสร้างสรรค์เพื่อหลีกเลี่ยงจากความท้าทายใหญ่ ๆ ลงทุนในการทำงานน้อยที่สุด จึงเป็นบุคคลไร้ค่าภายในชุมชน

การสร้างสัมพันธ์ของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ มักจะ สิ้นหนาทิ้งการไปสู่ความสำเร็จที่น่าจะทำร่วมกัน และสิ้นหนาทิ้งความสิ้นหวังในการประสบ ความสำเร็จ และกล่าวโทษระบบของการทำงาน หรือเวลา ความเลวร้ายของการมีชีวิตอยู่ที่ทำให้ พวกเขาไม่ประสบความสำเร็จ บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ มีแนวโน้มที่ จะหลีกเลี่ยงความท้าทายของการถูกผูกมัด ชีวิตของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่า อุปสรรคต่ำเต็มไปด้วยคนที่คุ้นเคย แต่มีเพื่อนแท้ๆไม่มากนัก ทำให้สูญเสียความสามารถที่จะบรรลุถึง ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย

วิธีที่บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำตอบสนองต่อการ เปลี่ยนแปลง จะได้ตอบการเปลี่ยนแปลง ต่อต้านและเปิดโอกาสต่าง ๆ ไม่สนับสนุนปัจจัยใด ๆ ที่ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เป็นผลสำเร็จ บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ต่ำจะหลีกเลี่ยง หลีกหนีจากการเปลี่ยนแปลง

ภาษาของคนไม่สู้ การใช้ภาษาจะจำกัดขอบเขตความสามารถของตนเอง และตีค่าตนเอง ว่าเป็นบุคคลไร้ความสามารถ เช่น ทำไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ ไม่คุ้มค่า ฉันทแก่เกินไป เป็นต้น

การอุทิศตนของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ ในการเผชิญ ความยากลำบาก ไร้ศักยภาพในการไปสู่ความสำเร็จ แนวคิดของบุคคลกลุ่มนี้จะทำให้เห็นว่า ความสำเร็จอยู่ไกลเกินความสามารถที่มีอยู่เสมอ

2. บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง หรือเรียกว่า “นักตั้ง แคมป์” (Camper) คือ กลุ่มคนที่ฟันฝ่าอุปสรรคไปได้ระยะหนึ่ง พบกับความยากลำบาก บุคคลจะยุติ ความพยายามที่จะไปสู่ความสำเร็จขั้นต่อไป และจะพอใจกับความสำเร็จที่ด้อยกว่าความสามารถ ของตนเอง ในตำแหน่งที่บุคคลคิดว่าเพียงพอสำหรับชีวิตและอยู่ที่เดิมมานานหลายปี บุคคลในกลุ่มนี้มี ความพยายามที่จะเผชิญกับความท้าทายแห่งวิกฤติอยู่บ้าง

รูปแบบชีวิตของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางมีความ คล้ายคลึงกับบุคคลที่ไม่สู้ ล้วนแต่ใช้ชีวิตเรียบง่าย อะลุ่มอล่วย แต่ต่างกันที่บุคคลที่มีระดับ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง มีระดับการอะลุ่มอล่วยน้อยกว่า พวกเขาไม่ชอบการ เสี่ยง จะรักษาสິงที่เขามีอยู่ และยุติการฟันฝ่าอุปสรรคที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จขั้นต่อไป เมื่อบุคคลที่ มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางได้ตั้งแคมป์ มักจะมุ่งประเด็นไปที่การสร้าง

เครื่องมือเพื่อที่จะทำให้พวกเขาสะดวกสบายยิ่งขึ้น โดยใช้พลังงานและทรัพยากรของพวกเขาไป เพื่อการสร้างความสะดวกสบายให้กับสถานที่พัก ทำให้พวกเขาละ โอกาสที่จะนำพลังงาน และทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ เพื่อจะก้าวไปสู่ความสำเร็จต่อไป

การทำงานของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางจะแสดงความคิดริเริ่มบางส่วน และมีความพยายามอยู่บ้าง จะทำงานหนักบางเรื่องที่จะทำให้เขาสามารถรักษาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้คงอยู่ต่อไป พวกเขาทำในสิ่งที่จำเป็น บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางส่วนใหญ่ รู้ตัวดีว่าจะไม่เสี่ยงกับการถูกไล่ออก เนื่องจากผลการทำงานของตนเองนั้นเป็นส่วนที่ได้มายากและเป็นความภูมิใจของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง เขาจะทำการดำรงหน้าที่การงานเอาไว้ให้ปลอดภัย บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางจะไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ต่อมาพวกเขาจะรู้สึกว่าการก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ช้าลง อ่อนแอลง ผลงานและการกระทำตกต่ำลง ในที่สุดพวกเขาจะสูญเสียทุกสิ่ง

การสร้างสัมพันธภาพของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง พวกเขาจะละทิ้งศักยภาพของตนเอง และการมีความสัมพันธ์ของเขา มีแนวโน้มที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จกับบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางคนอื่น พวกเขาเรียนรู้ที่จะเลือกความพอใจที่เขาต้องการ เปิดโอกาสเพียงเล็กน้อย หากจะต้องลำบากและความเสี่ยงในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในมิติใหม่ ๆ

วิธีของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางจะลังเลต่อการเปลี่ยนแปลง จะถูกครอบงำด้วยความไม่สบายใจ ความกลัว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในเรื่องสำคัญ แต่พวกเขาจะสนับสนุนการปรับปรุงความสะดวกสบายในการทำงานของพวกเขา บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลางจะยินดีต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ทำให้หน้าที่การงานของเขาลำบาก

ภาษาของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคปานกลาง คำพูดของพวกเขาจะประนีประนอม อะลุ่มอล่วย เช่นว่า ดีพออยู่แล้ว ระดับต่ำที่สุดที่จำเป็นต่องานนี้คือเท่าไร คำพูดแสดงถึงการไม่อยากก้าวไปข้างหน้า

การอุทิศตนของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคปานกลาง พวกเขาไม่ได้อุทิศตนอย่างที่สุด เขาไม่สามารถบรรลุศักยภาพ ที่แท้จริงของตนเอง พวกเขามักจะหยุดการเรียนรู้ การเติบโตและการที่จะประสบความสำเร็จ

ความสามารถของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคปานกลาง ในการเผชิญปัญหาความยากลำบาก บุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคปานกลางจะต้องผ่านวิกฤติการณ์มากมาย เพื่อที่จะได้พื้นที่ตั้งค่ายบนเขา แนวคิดของเขาจะชั่งน้ำหนักระหว่างความเสี่ยงและรางวัลที่จะได้รับ เขามีความทนทานต่อวิกฤติการณ์ในขอบเขตจำกัด และจะหาเหตุผลมากมายมาอ้างเพื่อล้มเลิกความความตั้งใจ

3. บุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคสูง หรือเรียกว่า “นักปีนเขา” (Climber) เป็นคนที่ทุ่มเทตลอดทั้งชีวิตเพื่อความสำเร็จที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ พวกเขาจะไม่คำนึงถึงอุปสรรค ปัญหา หรือสิ่งที่คิดตัวมาตั้งแต่เกิด มาเป็นข้อจำกัดทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เขาจะคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเป็นไปได้ มีความมุ่งมั่น

รูปแบบชีวิตของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคสูง เป็นชีวิตที่สมบูรณ์ พวกเขามีพลังในการปีนผาอุปสรรคตลอดเวลา มีความสุขที่จะก้าวไปข้างหน้า รับรู้ว่าการปีนผาอุปสรรคที่ไม่หยุดนิ่ง นำมาสู่ประโยชน์ระยะยาว พวกเขายินดีรับความท้าทายต่าง ๆ ที่พวกเขาต้องเผชิญ มีความพยายามสูง มีศรัทธาแรงกล้า เต็มเปี่ยมด้วยกำลังใจ ถึงแม้ว่าผู้อื่นจะคัดค้านก็ตาม

การทำงานของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคสูง พวกเขาชอบความท้าทาย กระตือรือร้น มีแรงขับสูง มุ่งมั่นที่จะไปถึงจุดสูงสุดของชีวิต บุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคสูงทุ่มตัวเองเพื่อที่จะเติบโตขึ้น เรียนรู้ตลอดทั้งชีวิต ทำงานอย่างมีวิสัยทัศน์ และด้วยจิตวิญญาณ

การสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคสูง เขาจะไม่กลัวการผูกพันอย่างลึกซึ้งกับเพื่อนที่เป็นบุคคลที่มีระดับความสามารถในการปีนผาอุปสรรคสูงด้วยกัน พวกเขาเข้าใจ และยอมรับความเสี่ยง พยายามดิ้นรนต่อไป เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในระดับที่สูงที่สุดกับคนรอบข้าง

วิธีของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง พวกเขายินดีกับการเปลี่ยนแปลงในทางบวก พวกเขาเต็มใจที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย เขาพร้อมที่จะขับเคลื่อนไปข้างหน้า และต้อนรับโอกาสที่จะประสบความสำเร็จขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเหนื่อยยากแค่ไหน บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงสามารถประสบความสำเร็จได้จากการเปลี่ยนแปลง

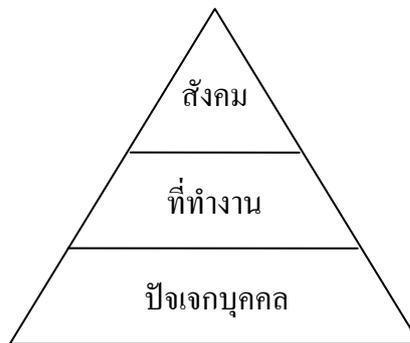
ภาษาของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะพูดเกี่ยวกับสิ่งที่สามารถทำได้และวิธีที่จะทำ พวกเขาพูดถึงการกระทำ การเติบโตขึ้นอย่างกระตือรือร้น ด้วยคำพูดที่ไม่ทอดถอย และด้วยการกระทำ ออกมาจากการใช้ภาษาว่า ทำให้ดีที่สุด ต้องมีหนทางอยู่เสมอ เวลาที่ต้องทำคือตอนนี้ ดังนั้นบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงมุ่งไปหาผลลัพธ์ และภาษาของเขาก็สะท้อนถึงทิศทางของพวกเขา

การอุทิศตนของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงอุทิศ หรือเสียสละตนเองได้มากที่สุด พวกเขาขยายขีดความสามารถของตนเอง เพื่อที่จะเสียสละตนเองตลอดเวลาของชีวิตแห่งการเรียนรู้และพัฒนา บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงเลือกที่จะเสี่ยง พร้อมต่อสู้กับความท้าทายเอาชนะความกลัว รักษาวิสัยทัศน์ของเขาเอาไว้ และค้ำคั้นจะสู้ต่อไปจนกว่างานนั้นจะสำเร็จ

ความสามารถของบุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงในการเผชิญกับความยากลำบาก บุคคลที่มีระดับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงเคยชินกับการเผชิญหน้ากับวิกฤติ และการเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ใช้พลังที่มีอยู่ การเสียสละ ท่วมท้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดเพื่อให้สามารถไปถึงจุดมุ่งหมาย

การแบ่งประเภทของอุปสรรคความยากลำบากในชีวิต

Stoltz (1997: 38-43) ได้นำเสนอว่า อุปสรรค ความยากลำบากในชีวิต หรือวิกฤติของบุคคลสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ

ภาพที่ 5 แสดงประเภทของอุปสรรคความยากลำบาก

ที่มา: Stoltz (1997: 39)

จากภาพที่ 5 Stoltz (1997) อธิบายโดยเริ่มจากข้างบน คือ สังคม ที่ทำงาน และลงมาข้างล่าง คือ ปัจเจกบุคคล สามารถอธิบายว่า ภาระที่สังคมวิตกทุกมิตินั้น ทุกคนจะต้องเผชิญหน้าตลอดชีวิต และอุปสรรคนั้นได้กระจายรอบตัว จนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

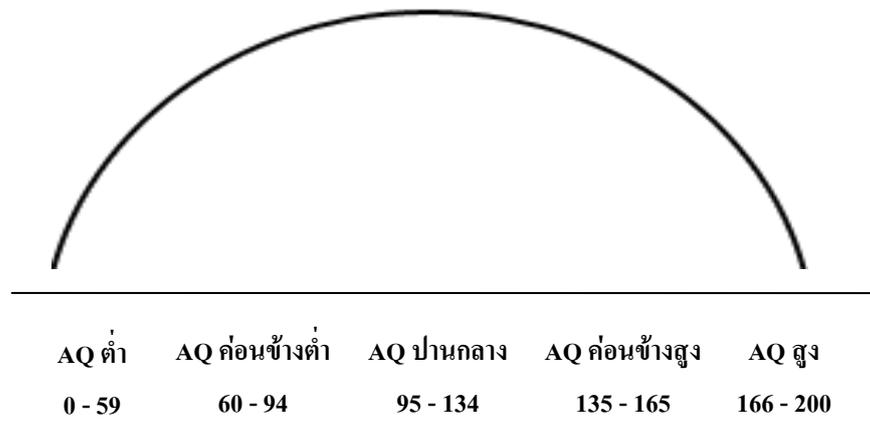
1. วิกฤติทางสังคม คือ อุปสรรค ความยากลำบากที่เกิดจากสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ เช่น การผันแปรอย่างรุนแรงของเศรษฐกิจ ความหวาดกลัวต่ออาชญากรรม ความเสื่อมทางศีลธรรม การสูญเสียความศรัทธาต่อสถาบันศาสนา ไปถึงระบบการศึกษา การทำลายสิ่งแวดล้อม ยาเสพติด

2. วิกฤติการทำงาน คือ ความไม่มั่นคงด้านอาชีพการงาน คนส่วนใหญ่ เมื่อไปทำงาน จะคาดหวังว่าสิ่งดี ๆ จะเกิดขึ้น ในปัจจุบันมีการบริหารเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อบุคคลที่ทำงาน ดังเช่น การปรับระบบการจัดการใหม่ การปรับระบบโครงสร้างพื้นฐานองค์กรใหม่ ปรับขนาดให้เหมาะสม ปรับขนาดให้เล็กลง การฟื้นฟูใหม่ และการกระจายอำนาจ ส่งผลให้คนทำงานจะต้องดิ้นรนอยู่ตลอดเวลา เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะของตนเอง พวกเขาทำงานมากขึ้นแต่รายได้ลดลง ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น ภาษีที่ต้องจ่ายมากขึ้น

3. วิกฤติปัจเจกบุคคล จากวิกฤติทางสังคมสู่วิกฤติในการทำงาน และมาถึงวิกฤติส่วนบุคคล ซึ่งจะต้องแบกรับวิกฤติทั้ง 3 มิติไว้ จากสถิติโดยเฉลี่ย เด็กอายุ 6 ขวบ หัวเราะวันละ 300 ครั้งต่อวัน ส่วนค่าเฉลี่ยการหัวเราะของผู้ใหญ่คือ 17 ครั้งต่อวัน แสดงให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตทำให้บุคคลมีความสุขน้อยลง วิกฤติปัจเจกบุคคลจะเข้ามาหาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังเช่น ความแก่ตัวลงของบิดามารดา สนิมที่เกาะกินรถ น้ำหนักตัวที่สะสม ไฟในการทำงานที่มอดลง

การวัดและการแปลผลการประเมินความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค

Stoltz (1997) ได้นำเสนอแบบทดสอบความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค ที่เรียกว่า ARP (The Adversity Response Profile) ได้ใช้ทดสอบบุคคลที่มีความหลากหลายทั้ง อายุ เชื้อชาติ วัฒนธรรม แบบทดสอบนี้ใช้ได้โดยตรงกับบุคคลที่มีภูมิหลังหลากหลาย Stoltz ยังได้ศึกษาความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคของประชากรกว่า 7,500 คน พบว่า การกระจายของคะแนนของคนส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาเขียน เป็นแผนภูมิที่มีการกระจายของคะแนนเป็นเส้นโค้ง ระฆังคว่ำ ดังนี้

ภาพที่ 6 ระดับความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคของประชาชนที่มีการกระจายแบบโค้งปกติ
ที่มา: Stoltz (1997: 105)

การแปลผลคะแนน

Stoltz ได้แบ่งระดับคะแนนไว้ 5 ระดับ ได้เสนอการแปลผลและเปรียบเทียบคะแนน กับลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค แต่ละช่วงไว้ ดังนี้

คะแนน 166 - 200 บุคคลที่มีคะแนนอยู่ในช่วงนี้ สามารถทนทานกับปัญหาอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่และยังคงก้าวต่อไปข้างหน้า รวมทั้งฟื้นฝ่าไปสู่จุดมุ่งหมายในชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง

คะแนน 135 - 165 ถ้าคะแนนความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคอยู่ในช่วงนี้ บุคคลจะมีความอดทนปานกลาง เพื่อผ่านพ้นภาวะวิกฤติ และปลดปล่อยศักยภาพของตนเองในสัดส่วนที่ดี สามารถเพิ่มประสิทธิผลของตนเองได้

คะแนน 95 - 134 บุคคลดำเนินชีวิตไปอย่างราบเรียบ อาจเจ็บปวดโดยไม่จำเป็นต้องล้มเหลว หรืออาจถอดใจจากการสะสมภาวะความคับแค้นใจ หรือวิกฤติของชีวิตไว้

คะแนน 60 - 94 บุคคลมีแนวโน้มที่จะใช้ประโยชน์จากศักยภาพของตัวเองไม่เต็มที่ มองว่าปัญหาและอุปสรรคก่อให้เกิดการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่และเกินความจำเป็น ซึ่งส่งผลให้เกิดความยากลำบากต่อความพยายามสู่จุดมุ่งหมายของตัวเองต่อไป ต้องต่อสู้กับความไร้สามารถของตนเอง และความสิ้นหวัง

คะแนน 59 และต่ำกว่า ถ้าระดับความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคของบุคคลตกอยู่ในช่วงของคะแนนนี้ พวกเขาจะทุกข์ทรมาน โดยไม่จำเป็น แรงจูงใจ พลังงาน สุขภาพจะถดถอย

ผู้วิจัยได้เลือกความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) ตามทฤษฎีของดร.พอล สตอร์ซ (Stoltz: 1997) เนื่องจากเป็นเจ้าของทฤษฎีความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค และทฤษฎีความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรคสามารถนำไปใช้ได้กับบุคคลทุกประเภท ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ลักษณะของผู้นำชุมชนทางจิตวิทยา ด้านความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) ของผู้นำชุมชน สามารถเรียนรู้ พัฒนา และปรับปรุง เพื่อเป็นแรงเสริมไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำชุมชนควรมีการพัฒนา และเพิ่มระดับของความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค มีความอดทน มีจุดมุ่งหมาย ไม่ท้อถอย ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างพลังอำนาจในชุมชนให้ชุมชนเข้มแข็งต่อไป

จากการค้นคว้าตามแนวทางทฤษฎีของ Stoltz ผู้วิจัยสามารถกำหนดความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient; AQ) คือ ความสามารถของผู้นำชุมชนในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก หรือความลำบากโดยไม่ล้มเลิก ซึ่งประเมินได้จากรูปแบบการตอบสนองต่ออุปสรรคและปัญหาที่พบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความสามารถในการควบคุม (Control) คือ ความสามารถในการรับรู้การควบคุมตนเองของผู้นำชุมชน สามารถรับมือต่อสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ และสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะปฏิบัติอย่างไรให้เกิดผลดี

2. การรับรู้ต้นเหตุของปัญหา (Origin) และความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง (Ownership) คือ ความสามารถในการรับรู้ต้นตอของปัญหาของผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคณะรู้ถึงความเป็นเจ้าของปัญหา และแสดงความรับผิดชอบต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา (Reach) คือ ความสามารถในการรับรู้การควบคุมผลกระทบของปัญหาให้อยู่ในขอบเขตของปัญหาที่มีผลกระทบในผู้นำชุมชน

4. ความอดทนต่อปัญหา (Endurance) คือ ความสามารถในการรับรู้ถึงความคงอยู่ของปัญหา การรับมือกับปัญหาเมื่อเกิดขึ้นซ้ำ มีความพยายามจัดปัญหาอย่างถูกวิธี และสามารถมองปัญหาว่าเป็นสิ่งชั่วคราวของผู้นำชุมชน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชน

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา Community Empowerment ซึ่งมีผู้กำหนดคำแปลเป็นภาษาไทยหลากหลาย ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำแปลภาษาไทยว่า การเสริมสร้างพลังในชุมชน และจากการศึกษา Empowerment ซึ่งมีความหมายภาษาไทยว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นกระบวนการที่นิยมใช้ในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กร ทำให้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจส่วนใหญ่เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจในองค์กร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจ

Gibson (1991: 354) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับและการชื่นชม การส่งเสริม การพัฒนา และการเสริมสร้างความสามารถของบุคคลที่จะตอบสนองความต้องการและการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

Marquardt (1996: 197-222) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจว่า องค์กรจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในองค์กร รวมถึง ผู้นำ ลูกค้า บริษัทตัวแทนจำหน่าย ชุมชน ได้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์อย่างเป็นเครือข่าย และมีการทำประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสังคมและชุมชน ซึ่งในการเพิ่มอำนาจแก่บุคคล หมายถึงผู้นำทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ และมีการทำงานร่วมกัน โดยต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน และมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้มาติดต่อ เพื่อที่จะรับทราบแนวคิดตลอดจนเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาผลผลิต หรือบริการ นอกจากนี้องค์กรต้องมีการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ อาทิ ลูกค้า คู่แข่งทางธุรกิจ และต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมด้วย

จินตนา ยูนิพันธ์ (2539: 101) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึงกระบวนการแบ่งปันอำนาจระหว่างผู้นำ และผู้ตาม เป็นการให้อำนาจในการตัดสินใจ สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาประสิทธิภาพของงาน โดยการตัดสินใจส่วนบุคคลของบุคลากรเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการถ่ายโอนอำนาจจะช่วยให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่ท้าทาย มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ทุกคนในองค์กรมีความเชื่อมั่น ที่จะเต็มโตเจริญก้าวหน้าในงานของตน

Corrigan (1997: 45) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึง การเสริมสร้างความสามารถของบุคคล การมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาและสถานการณ์ของการดำรงชีวิต

UNESCO (1998: 12-13) ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจว่า การให้พลังอำนาจแก่บุคคล อันเป็นพลังในความหมายของความเข้มแข็งภายในและความเชื่อมั่นในการกล้าเผชิญสิทธิในการตัดสินใจกับทางเลือกในชีวิต ความสามารถอันมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางสังคมที่จะมีผลต่อชีวิตของบุคคล และทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สุรพล พยอมแย้ม (2545: 112) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึงกระบวนการพัฒนาชำนาญ และศักยภาพของบุคคลที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน และเป็นปฏิบัติการที่เน้นในเชิงป้องกัน โดยที่ยังไม่จำเป็นจะต้องมุ่งผลในการป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาหนึ่งปัญหาใดโดยเฉพาะ

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (2546: 83) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจว่า มาจากคำว่า Power ในภาษาอังกฤษ มีความหมายสองนัย ความหมายแรกคือพลังภายในที่มีอยู่ในสิ่งนั้น เช่น พลังของเชื้อเพลิงที่ลุกไหม้ ความหมายที่สองคือ อำนาจที่จะสั่งการผู้อื่น เช่น อำนาจของหน่วยงานรัฐบาล หรืออำนาจของกฎหมาย

วรรณพร ไกรเลิศ (2544: 8-9) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจไว้ว่า วิธีการที่สมาชิกกลุ่มจะได้แสดงควมมีส่วนร่วมในการกำหนดความสำเร็จ หรือล้มเหลวของกลุ่ม ซึ่งปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญต่อควมมีประสิทธิภาพในเรื่องต้นทุน ต้องมีความคล่องแคล่วและยืดหยุ่น รวมทั้งทำการปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกัน และการปลดปล่อยควมรู้ประสบการณ์ และพลังใจที่มีอยู่ในตัวบุคคลอยู่แล้ว การมอบอำนาจควมรับผิดชอบ หรือการกระจายอำนาจ สามารถช่วยผู้นำทุกคนให้เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของพนักงานในองค์กรได้

เมืองทอง เขมมณี (2549) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจไว้ว่า หมายความว่า การให้อำนาจ การให้ควมสามารถ การทำให้สามารถ การอนุญาต หรือการเปิดโอกาส

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึง กระบวนการการทำให้บุคคลเกิดอำนาจ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้รับการส่งเสริมทรัพยากร มีโอกาสเลือก และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยสามารถดำเนินกระบวนการได้ตามที่ตัวเองหวังไว้ รับรู้ว่าคุณเองมีความสำคัญ เป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจ

Tebbitt (1993: 20) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) ขององค์กรที่ชัดเจน ซึ่งจะสะท้อนถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร รวมถึงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรการยอมรับคุณค่าของบุคคล

2. ส่งเสริมให้บุคลากรมีความฉลาด (Excellence) และความเชี่ยวชาญ (Expertise) ในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มผลผลิตของงาน เพิ่มประสิทธิภาพในงาน รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรมองเห็นคุณค่าของตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่อง มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเสริมสร้างพลังอำนาจ

3. มีความสามัคคี (Harmony) และความเสมอภาค (Balance) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรง กับบุคคล และปัญหาต่าง ๆ ในองค์กร ซึ่งทุกคนในองค์กรต้องร่วมมือกันรับผิดชอบ และร่วมกันสร้างความประนีประนอมให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน รวมทั้งองค์กรโดยรวม

4. สนับสนุนการจัดการกับความเสี่ยง (Reasonable – Risk Taking) และรับผิดชอบต่อความล้มเหลว (Accepts Responsible Failure) โดยจะต้องจัดความกล้าการเสี่ยง และความกล้าการล้มเหลวของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกล้าที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น จนเกิดความผูกพันกับองค์กร ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อองค์กร

Zimmerman (1995: 588 อ้างใน สุปานี, 2548) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ไว้ 3 ประการ

1. องค์ประกอบภายในบุคคล (Intrapersonal Empowerment) หมายถึง การรับรู้ที่สามารถควบคุมสถานการณ์ (Perceived Control) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - Efficacy) รวมถึงการมีแรงจูงใจที่จะควบคุมตนเอง (Motivation to Control)

2. องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction Component) หมายถึงความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน เข้าใจกฎเกณฑ์ การเมืองของสังคมนั้น เพื่อให้บุคคลสามารถแสดงออกทางพฤติกรรมให้ไปในทางที่เหมาะสม

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึงการกระทำที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการ โดยการมีส่วนร่วมในชุมชน การมีความเห็นในชุมชน พฤติกรรมการจัดการกับปัญหา

วรรณพร ไกรเลิศ (2544) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเสริมสร้างพลังอำนาจไว้ 3 ประการ

1. แบ่งปันข้อมูลกับคนในกลุ่มทุกคน เริ่มต้นด้วยการแบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น การมีข้อมูลจะทำให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของตนเองมากขึ้น ทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้สึกว่ามีส่วนร่วม และได้รับความไว้วางใจ ผู้ที่ไม่มีข้อมูลจะไม่สามารถทำงานอย่างมีความรับผิดชอบได้ เพราะเขาไม่สามารถตัดสินใจได้ดี การแบ่งปันข้อมูลข่าวสารจึงทำให้กระบวนการกระจายอำนาจเริ่มต้นขึ้น

2. ให้ความเป็นอิสระด้วยการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ ต้องสร้างความเป็นอิสระด้วยการกำหนดเขตแดนที่ชัดเจน จะต้องให้ทุกคนรู้ว่าการกระทำ หรือพฤติกรรมที่พวกเขาควรกระทำโดยอิสระ ช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำอะไรอย่างไร สามารถขยายและเจาะลึกในตัวโครงสร้างพื้นฐานเพื่อช่วยให้คนมีระดับอำนาจในการควบคุมและความรับผิดชอบมากขึ้น

3. พัฒนากลุ่มให้เข้ามาแทนที่สายงาน ต้องทำงานประสานกับการให้อิสระโดยการกำหนดขอบเขตรับผิดชอบ ชี้นำตนเองโดยอาศัยข้อมูลความคิดของทุกคน เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิผล และในการปฏิบัติการตัดสินใจนี้ก็จำเป็นต้องได้รับความร่วมแรงร่วมใจจากกลุ่ม เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา กลุ่มจะทำการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติและมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

กระบวนการของการเสริมสร้างพลังอำนาจ

วรรณพร ไกรเลิศ (2544) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการเสริมสร้างพลังอำนาจไว้ 3 ประการ

1. การเริ่มต้นและปฐมนิเทศการไปสู่จุดมุ่งหมาย โดย

1.1 แบ่งปันข้อมูลข่าวสารเพิ่มเริ่มต้นกระบวนการ จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจได้ดีขึ้น สร้างเสริมความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ลดกำแพงกันและเปิดโอกาสให้บุคคลเข้าสู่การมีส่วนร่วม

1.2 กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน จำกัดขอบเขตในสิ่งที่บุคคลนั้นพึงกระทำให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี

1.3 เริ่มต้นพัฒนากลุ่มเพื่อแทนที่การบริหารตามลำดับชั้นบังคับบัญชา การพัฒนาโดยการฝึกอบรม การจัดสัมมนาเพื่อให้ทีมความเชี่ยวชาญสามารถเข้ามารับหน้าที่ในการบริหารงานของกลุ่มได้

2. การเปลี่ยนแปลงและความรู้สึกท้อแท้ใจ โดย

2.1 แลกเปลี่ยนและรับฟังเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น บุคคลส่วนใหญ่พบกับความผิดหวังเพราะความจริงที่พวกเขาได้รับและความคาดหวัง ต่างกัน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่ม จึงช่วยให้บุคคลพบหนทางใหม่ๆ ความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น

2.2 ขยายขอบเขตเพื่อเพิ่มความเป็นอิสระ บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้สึกว่าตนมีอำนาจควบคุมการกระทำและความรับผิดชอบเฉพาะ สามารถมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีเป้าหมายที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่สำคัญ ช่วยแก้ปัญหา สร้างนวัตกรรม หรือผลักดันให้โครงการเดินหน้าต่อไป

2.3 ให้โอกาสกลุ่มได้ปฏิบัติงาน ให้กลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เข้ามาบริหารงาน ฝึกฝน เรียนรู้การทำงานร่วมกัน

3. การยอมรับและปรับแก้ไขการกระจายอำนาจ โดย

3.1 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม ใ้ตรงตรง ข้อมูลที่มีอยู่ และหาความต้องการข้อมูลใหม่ การได้มาซึ่งข้อมูลที่ทันสมัยจะยังทำให้การตัดสินใจดีขึ้น เปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับผิชอบ และอธิบายความคิดของตนเองแก่กลุ่ม สร้างความมั่นใจให้แก่กลุ่ม แลกเปลี่ยนข้อมูลได้ดี

3.2 ผนวกขอบเขตความรับผิดชอบ ให้โอกาสกลุ่มเข้ามารับผิดชอบในขอบเขตที่กำหนด โดยกลุ่มจะต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติให้เหมาะสม รับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่ม สามารถเสนอความคิดเห็นต่อผู้นำได้ ซึ่งเป็นมุมมองให้แก่ผู้นำในการพัฒนา

3.3 ให้กลุ่มเข้ามาแทนที่การบริหารตามสายงาน กลุ่มสามารถแสดงบทบาทที่สำคัญ มีความเข้าใจในเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ สามารถกำหนดเป้าหมายของกลุ่มให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เหล่านั้น

Servaes *et al.* (1996: 239) ได้เสนอกระบวนการการเสริมสร้างพลังอำนาจระดับชุมชนไว้ 8 ขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินตนเอง (Self – Assessment) โดยการสังเกตผู้เข้าร่วมโครงการ การติดต่อเบื้องต้นกับนักพัฒนา
2. วิเคราะห์ปัญหาและบริบทที่เกี่ยวข้อง (Problem and Context Analysis) โดยวิเคราะห์ตนเอง วินิจฉัย การให้คำปรึกษา แบบกลุ่ม จำแนกข้อแก้ไขของแต่ละโครงการ
3. พัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานชุมชน (Development and Strengthening of The Community’s Structure) โดยการกำเนิดองค์กรที่เหมาะสม การจำแนกกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนจากท้องถิ่น กำหนดกลไกการประสานงาน
4. การริเริ่มให้เกิดความตระหนัก (Awareness Creation) เป็นการคงอยู่อย่างมีชีวิตชีวา การฝึกอบรมภาวะผู้นำ การให้คำสรุป การศึกษาชุมชน
5. การลงมือปฏิบัติโดยกลุ่ม (Group Action) โดยการจัดการ โปรแกรม ลงมือ ทำในสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน
6. การเชื่อมโยง (Linking - up) โดยเครือข่าย ติดต่อกับกลุ่มคนภายนอก สร้างพันธมิตร ได้รับการสนับสนุนที่ชัดเจนจากภายนอก
7. การประเมินผลตนเอง (Self - Evaluation) โดยปรับกลยุทธ์ ขยายขอบเขตขึ้น พิจารณาผลสะท้อน
8. ความคงที่ (Stabilization) โดยความมีอิสระในตนเอง การกำหนดหน้าที่ด้วยตนเอง

ประโยชน์ของการเสริมสร้างพลังอำนาจ

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (2546: 87-98) กล่าวถึงประโยชน์ของการเสริมสร้างพลังอำนาจ คือ

1. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ การวางแผนอย่างมีส่วนร่วมมีประสิทธิผลมาก ในการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มจะช่วยให้กลุ่มไม่ถูกครอบงำโดยผลประโยชน์ของบุคคล บางกลุ่ม หรือระบบราชการ
3. รักษากระแสผลักดันการปฏิรูปการเมืองรวมทั้งการส่งเสริมเสรีภาพในข่าวสารข้อมูล
4. ทำให้สินค้าและบริการสาธารณะสนองตอบความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการใช้ช่องทางใหม่ เช่น สถานีวิทยุเศรษฐกิจและสังคม และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และการเสนอร่างกฎหมายของประชาชน
5. ขับเคลื่อนการปฏิรูปภาครัฐให้ลงถึงข้าราชการระดับล่างซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน
6. ชำรงเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่จะยกเครื่องการศึกษา ทั้งหมดใหม่ โดยเน้นการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนรู้
7. กำหนดให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นวาระแห่งชาติอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของคนจน
8. เปลี่ยนจุดเน้นนโยบายเศรษฐกิจมาเป็นการลดความยากจนทุกรูปแบบ และอาศัย บทเรียนจากโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน ที่ผ่านมาในการวางแผนดำเนินงาน
9. ลดความเหลื่อมล้ำทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่เท่าเทียมใน โครงสร้างพื้นฐาน อำนาจระดับท้องถิ่นซึ่งกำลังมีความสำคัญมากขึ้น
10. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยสร้างความเชื่อมโยง และเกื้อกูลกันระหว่างการจัดการ ความยากจนกับการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

11. แสดงบทบาทในการจัดการกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลกระทบต่อสังคม เพื่อให้สามารถสร้างพลังอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดทำที่ที่เข้มแข็งในการเจรจาการค้าสินค้าเกษตรในองค์การการค้าโลก

จากการค้นคว้าการเสริมสร้างพลังในองค์กร โดยสรุปกล่าวถึงการให้โอกาส และอำนาจแก่พนักงานในหลากหลายวิธีการ ผู้วิจัยได้สนใจในการเสริมสร้างพลังในชุมชน (Community Empowerment) ซึ่งมีผู้ที่ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างพลังในชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

การเสริมสร้างพลังในชุมชน

Raeburn (1993 cite in Laverack and Wallerstein, 2001: 181) ได้ให้ความหมายการเสริมสร้างพลังในชุมชนไว้ว่า การเสริมสร้างพลังในชุมชนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีระยะเวลายาวนาน อย่างน้อยคือมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย โดยทั่วไปอยู่ที่ 7 ปี หรือมากกว่านั้น

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (2546: 83-85) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังในชุมชนว่า เป็นการระดมพลังจากทรัพยากรภายในชุมชน การเผชิญหน้ากับความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับภายนอก อำนาจของชุมชนไม่ได้มาจากรัฐบาล

ธีระ พิทักษ์ประเวช (2546) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจว่า การสร้างพลังชุมชน (Community Empowerment) เป็นระบบคุณค่า และเป็นกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม ที่ส่งเสริมให้บุคคล และชุมชน นำศักยภาพของตนเอง และภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2547) ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนว่า เป็นกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนให้แก่ชุมชนที่ต้องเผชิญกับปัญหาในชีวิตประจำวัน และรู้สึกว่าคุณชนอ่อนแอ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ หรือแม้แต่วชุมชนที่ต้องการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานสวัสดิการสังคมของชุมชนให้ดียิ่งขึ้นนั้น ก็สามารถที่จะนำกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจมาประยุกต์ใช้ร่วมด้วยได้

จากความหมายของการเสริมสร้างพลังในชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปนิยามของการเสริมสร้างพลังในชุมชน คือ กระบวนการเสริมพลังให้แก่ชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถนำศักยภาพของตนเองมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน และชุมชนโดยรวม

กระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชน

ศรีปริญญา รูปกระจ่าง (2545: 30) ได้กล่าวถึงกระบวนการการเสริมสร้างพลังในชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม สุขภาพ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง
2. การเชื่อมโยงเครือข่ายของความร่วมมือ ให้เกิดพลังความร่วมมือระหว่างกลุ่ม
3. การที่ภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน ให้เป็นฐานะของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการนำการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นและเชื่อมประสานให้ประชาชนในชุมชนเกิดความตื่นตัว มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล
4. การเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อและบรรทัดฐานในการดำรงชีวิต

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (2546: 83-84) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้แทนชุมชน ได้สรุป กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเป็น 3 กระบวนการ ดังนี้

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชนเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง ใช้ระบบการเกษตรแบบพอเพียง เพื่อให้หลุดพ้นจากความไม่แน่นอนของการเกษตรระบบตลาด จัดตั้งกองทุนที่สนับสนุนทางสังคม และปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงาม
2. การเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อต่อรองความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อชุมชนมีอำนาจต่อรองกับหน่วยงานที่ทำให้ชุมชนเกิดปัญหา

3. การเสริมสร้างอำนาจและเครือข่ายชุมชนเพื่อเรียกร้องและพิทักษ์สิทธิของชุมชน สร้างเครือข่ายเพื่อการสนับสนุนทางสังคม ก่อให้เกิดพลังในการจัดการ และต่อรอง

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2547) ได้ระบุถึงกระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชน แบ่งออกเป็น 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีความรู้สึกร่วมในความเป็นชุมชน อาจเป็นด้วยชุมชนในมิติเชิงพื้นที่ คือมีพื้นที่ชุมชนอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน ผูกพันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง หรือในมิติของประวัติศาสตร์ ที่ชุมชนมีความเก่าแก่ และอยู่กันมายาวนาน หรือมีสิ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน เช่น บรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทร และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. การมีทรัพยากรธรรมชาติและจัดการที่เหมาะสม ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนจะเป็นอีกปัจจัยที่สามารถทำให้คนในชุมชนมารวมตัวกันได้ โดยเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรชุมชน รวมทั้งเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากร ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนช่วยกันจัดการกับปัญหานั้น ๆ

3. การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มคิดแก้ปัญหาในลักษณะประชาคม โดยใช้ทรัพยากรและฐานความรู้ที่มีอยู่เดิม ผนวกกับลองผิดลองถูกในการบริหารจัดการ หรือ ไปศึกษาดูงานจากที่อื่นแล้วมาลองปฏิบัติ โดยมีพื้นฐานจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ร้านค้าชุมชน

4. การที่คนในชุมชนยอมรับและให้ความร่วมมือ เมื่อมีการดำเนินงานต่าง ๆ ผ่านชุมชน และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด และเป็นรูปธรรม ทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบ เมื่อมีปัญหา คนในชุมชนก็จะมีการพูดคุยกันถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างจิตสำนึก ทำประชาคม กำหนดกฎเกณฑ์ให้ทุกคนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เมื่อคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมกำหนดกฎเกณฑ์นั้น คนในชุมชนจะเพิ่มความร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎที่ร่วมกันวางเอาไว้อย่างเต็มใจมากขึ้น

5. การมีผู้นำที่ดี ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าอาวาส หมอครูใหญ่ รวมทั้งผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้เฒ่าผู้แก่ที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ ซึ่งต้องมี

ภาวะความเป็นผู้นำ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ และเป็นแบบอย่างที่ดี และต้องให้คนในชุมชนตระหนักอยู่เสมอว่า แม้จะมีผู้นำที่ดีอย่างไรก็ตาม แต่ผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในกระบวนการบริหารจัดการในทุกกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนนั้นก็คือชุมชนเอง ผู้นำคนเดียวไม่สามารถพัฒนาชุมชนได้

6. กระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ เป็นกระบวนการทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของคนในชุมชนผ่านกลุ่มต่าง ๆ ทำให้สามารถสร้างระบบการบริหารงานประสิทธิภาพและความเชี่ยวชาญให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับความร่วมมือและให้เอื้อกัน รวมทั้งการเรียนรู้จากความผิดพลาดของการพัฒนาของภาครัฐที่ผ่านมา และเรียนรู้จากชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จแล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับชุมชนตนเอง นอกจากนี้ ยังควรมีการติดตามหาแนวทางปัญหา คือ การเสริมสร้างการศึกษาและสารสนเทศให้แก่คนในชุมชน เช่น ห้องสมุด หรือศูนย์อินเทอร์เน็ต เพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้จักตนเอง และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

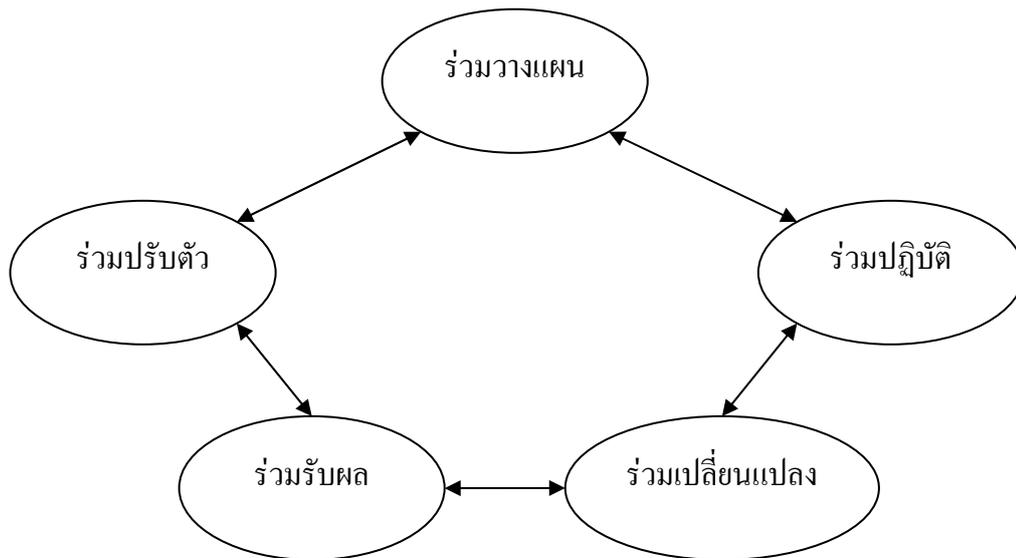
7. การมีระบบการสื่อสารที่ดี เป็นการสื่อสารกับคนในชุมชนผ่านเวทีประชาคม โดยใช้วิทยุกระจายเสียง หรือระบบเสียงตามสาย หรือผ่านการจัดกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การมีระบบการสื่อสารดี ทำให้คนในชุมชนทุกคนมีการรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการพัฒนา และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของชุมชนตลอดเวลา กลายเป็นพลังร่วมที่ขับเคลื่อนให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน

8. การมีภาคีที่หลากหลาย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น จังหวัด อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ร่วมมือกันกับคนในชุมชนด้วย

9. การมีระบบติดตามประเมินผลและตรวจสอบที่ดี โดยอาจจะมีผู้นำชุมชนเป็นผู้นำในการตรวจสอบ และคนในชุมชนให้ความร่วมมือ ทำให้สภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ของชุมชน น่าอยู่ ปลอดภัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สุภาณี สนธิรัตน์ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ช่วงทศวรรษ 1980 – 1990 นักวิชาการได้นำความคิดการเสริมสร้างพลังไปศึกษาโดยเฉพาะด้านพัฒนาชุมชน โดยส่วนใหญ่จะเป็นที่กระบวนการ และผลของการสร้างเสริมพลังโดยสร้างรูปแบบการพัฒนา หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนมีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น เช่น วางกรอบให้ชุมชนเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิต เชื่อมต่อ

ประสานสัมพันธ์กันเป็นระบบ โดยเริ่มจากการร่วมกันวางแผน (Collaborative Planning) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Community Action) การร่วมกันรับผลของการเปลี่ยนแปลง (Community Capacity and Outcomes) และร่วมกันปรับตัวให้เหมาะสม และพร้อมที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป (Adaptation, Renewal and Institutionalization)

ภาพที่ 7 แสดงกรอบของกระบวนการเสริมสร้างพลังในชุมชน

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก Fawcett *et al.* (1995 cite in Community Tool Box, 2003)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน

Hamilton (1992: 84-86) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) โดยกล่าวถึง ความเข้าใจของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเขา สถานภาพทางสังคม เงื่อนไขของบริบทที่เกี่ยวข้อง และเหตุผลของเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิของหน้าที่พลเมือง เป็นต้น

2. จิตวิทยา (Psychological Component) โดยกล่าวถึงความเกี่ยวข้องของความเข้าใจในสภาพอารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ และระบบความเชื่อ ซึ่งจะสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในพลังความสามารถ (Self - Esteem) ของเขา สิ่งสำคัญที่นักวิจัยเสนอไว้คือ ไม่มีใครสามารถสอนความเชื่อมั่นในตนเองและสอนพลังความสามารถให้แก่คนอื่นได้

3. เศรษฐศาสตร์ (Economic Component) ได้กล่าวถึงความคิดริเริ่มหรือ พัฒนาการกิจกรรมที่เน้นผลิตภาพ (Productivity) ซึ่งจะช่วยให้พลเมืองพัฒนาสิ่งที่เป็นเงื่อนไขทางการเงินของเขา ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้จะสัมพันธ์กับปัจเจกบุคคลหรือไม่กี่ชุมชน โดยปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์จะมีความสำคัญเป็นพิเศษกับชุมชนที่มีรายได้น้อย ด้วยความเชื่อที่ว่าประชาชนจะอุทิศพลังความสามารถของเขาเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจกับระดับความต้องการในการยังชีพก่อนที่จะจะไปสู่ระดับของความต้องการที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยได้เลือกแนวความคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Fawcett *et al.* (1995 cite in Community Tool Box, 2003) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผู้นำชุมชน และครอบคลุมการเสริมสร้างพลังในชุมชนทั้งหมด โดยสามารถนิยามการเสริมสร้างพลังในชุมชน ตามแนวคิดของ Fawcett คือ กระบวนการที่ทำให้ชุมชน เกิดการเข้าร่วมของคนในชุมชนทุกขั้นตอนการดำเนินการ ตั้งแต่ร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมเปลี่ยนแปลงและแก้ไข ร่วมรับผลที่ได้จากการกระทำนั้น และการร่วมกันปรับตัวจากแนวทางที่ดีที่สุด โดยผู้นำชุมชน ควรส่งเสริม สนับสนุน เปิดโอกาสในการเข้าร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน อาจก่อให้เกิดพลังทั้งในตัวบุคคล กลุ่ม และชุมชน

จากการค้นคว้า ผู้วิจัย การเสริมสร้างพลังในชุมชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ชุมชนเกิดการเข้าร่วมของคนในชุมชนทุกขั้นตอนการดำเนินการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน คือ การที่ผู้นำชุมชนให้โอกาส หรือกระตุ้นคนในชุมชนร่วมกันคิด วางแผนต่อเหตุการณ์ โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประชุม กระจายข่าวโดยเสียงตามสาย

2. การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ คือ การที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมกันปฏิบัติ โดยวิธีการจูงใจต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ กล่าวถึงข้อดีในการร่วมกันปฏิบัติ

3. การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง คือ การที่ผู้นำชุมชนสนับสนุนคนในชุมชนให้ร่วมกันแก้ไข ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ ชี้แนะให้ชุมชนเห็นถึงข้อดีและข้อเสียของวิธีที่เคยปฏิบัติ ให้กำลังใจแก่คนในชุมชนเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไข

4. การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล คือ การที่ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนสามารถร่วมรับผลจากการปฏิบัติทั้งผลทางบวก และผลทางลบ โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การจัดกฎเกณฑ์ในการรับผลประโยชน์ และการชี้แนะให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่ติดลบ

5. การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว คือ การที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวทางที่ดีที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์วิธีทางที่ถูกต้อง ให้แรงเสริมทางบวกแก่ผู้ที่กำลังปรับตัวและปรับตัวสำเร็จ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การเสริมสร้างพลังอำนาจ การเสริมสร้างพลังในชุมชน และปัจจัยชุมชนซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การสื่อสาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีดังนี้

สถาพร ชุมอุปการ (2537) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวไทยมุสลิมในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดอ่างทอง จากการสัมภาษณ์คนในชุมชนจำนวน 220 คน พบว่า งานสร้างเสริมรายได้อยู่ในระดับปานกลาง งานส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อการผลิตรายได้ในระดับต่ำ งานพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และงานพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับสูง รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ เพศ อาชีพ การศึกษาด้านศาสนา และความเคร่งครัดทางศาสนา

คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2540) ได้เขียนในหนังสือการจัดการสาธารณสุขในภาคใต้ของประเทศไทยไว้ว่า ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นภาคที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งพื้นที่ 14 จังหวัดของภาคใต้ต้องประสบสาธารณสุขบ่อยครั้งซึ่งมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น อุทกภัย วาดภัย แผ่นดินถล่ม ไฟป่า และการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งได้ก่อให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนจนสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่มีอาจหาค่าได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อคนในชุมชนของภาคใต้

ดวงผา วานิชรักษ์ (2545) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในเขตอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน จาก ตัวแทนครัวเรือนตำบลโคกกรวด และตำบลเกาะโพธิ์ จำนวนตัวอย่าง 80 คน พบว่า พฤติกรรมการป้องกันไข้เลือดออกดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง พฤติกรรมการปฏิบัติภายหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุดารัตน์ นาคประกอบ (2546) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานแห่งชาติป่าหินงามเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชัยภูมิ จากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ องค์กรชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนตัวอย่าง 70 คน พบว่า ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีส่วนร่วมมากนักในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศในพื้นที่อุทยานป่าหินงาม การเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรที่จะมีการดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำกรอบแผนงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งประยุกต์หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ IUCN และหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นกรอบในการปฏิบัติ

ชนกพรรณ ดิลกโกมล (2546) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรกับองค์การแห่งการเรียนรู้: บริบทในบริษัท เบ็ทเทอร์ฟาร์ม จำกัด โดยกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานของบริษัทเบ็ทเทอร์ฟาร์ม จำกัด จำนวน 119 คน พบว่าลักษณะวัฒนธรรมที่มีความสอดคล้องต้องกันมีความสัมพันธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ และสามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์ในการคาดคะเนลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่สำคัญเป็นอันดับแรกในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและองค์การแห่งการเรียนรู้ คือ การรักษาสมาดุลระหว่างการเรียนรู้และความต้องการที่จะได้การพัฒนาของทั้งพนักงานและองค์กร

เสนิส หงษ์ทอง (2546) การรับรู้ศักยภาพขององค์การแห่งการเรียนรู้ ศึกษาเฉพาะกรณี พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) สังกัดสำนักงานใหญ่ พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) สังกัดสำนักงานใหญ่ จำนวนตัวอย่าง 356 คน พบว่า มีการรับรู้ศักยภาพขององค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ของพนักงานมีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามเพศ ระดับการศึกษา และประเภทหน่วยงานที่สังกัด แต่เมื่อเปรียบเทียบตาม อายุ ตำแหน่งงาน และอายุงาน ไม่มีความแตกต่างกัน

อำพล ลิมคำ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผู้แทนครัวเรือนในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่อุทยานแห่งชาติ 96 ครัวเรือน พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 185 ครัวเรือน และพื้นที่นอกเขตป่าอนุรักษ์ 269 ครัวเรือน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 550 ครัวเรือน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน มีเพียงตัวแปรเดียว คือ การรวมกลุ่มภายในชุมชน

ชื่นฤทัย กาญจนจิตรา และคณะ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงโครงสร้างพื้นฐานที่มีผลต่อความยากจน ของครัวเรือนใน 4 จังหวัดที่มีปัญหาความยากจนในแต่ละภาค คือ ลพบุรี บุรีรัมย์ น่าน และชุมพร จำนวนตัวอย่าง 1,600 ครัวเรือน พบว่า ได้แบ่งปัจจัยไว้ 3 ระดับ คือ ระดับแรก ระดับโครงสร้างพื้นฐาน แยกเป็น โครงสร้างพื้นฐาน สถานบริการสาธารณะ ที่ดิน ระบบตลาด ระบบสินเชื่อ โครงการในหมู่บ้าน ทูทางสังคม การเข้าถึงแหล่งอาหาร ระดับที่สอง ระดับครัวเรือน แยกเป็น อัตราส่วนพึ่งพิง หัวหน้าครัวเรือน คนพิการ ทรัพย์สินในครัวเรือน การมีสวัสดิการ และระดับที่สาม ระดับปัจเจกบุคคล แยกเป็น วิถีชีวิต การมีส่วนร่วมในชุมชน สุขภาพ และการศึกษา

วิระวัฒน์ ปันนิตามัย (ทัศนาศาสตร์, 2542: 63-64) ได้ระบุคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ไว้ 7 ประการ ได้แก่ 1) การแสดงความเป็นของแท้ คือการแสดงความจริงใจในสิ่งที่ตนยึดถืออย่างแท้จริง 2) การมีวิสัยทัศน์ คือ ความสามารถในการคาดคะเนภาพในอนาคต 3) ความกล้าตัดสินใจ คือ การตัดสินใจที่เหมาะสม ทันกาล ภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่จำกัด 4) การแสดงความใส่ใจ คือ จัดลำดับความสำคัญในเรื่องแต่ละเรื่อง 5) การสร้างความรู้สึกระทึกใจเป็นส่วนตัว คือ ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 6) ความสามารถในการสื่อสารและเก่งคน คือ มารยาท การให้เกียรติผู้อื่น และ 7) การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คือ ความสามารถในการสร้างเสริมสุขภาพกายและใจ มองโลกในแง่ดี ซึ่งลักษณะผู้นำดังกล่าวอาจมีความสอดคล้องกับผู้นำที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง

นภค คำเต็ม (2545) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค การสนับสนุนจากครอบครัว กับความสำเร็จในวิชาชีพ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ จำนวนตัวอย่าง 345 คน พบว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์

วินัส ภักดีนรา (2546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเขาวน้อ อารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวนตัวอย่าง 328 คน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักเรียนมี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สติปัญญา การกล้าแสดงออก มโนธรรม ความกล้าหาญ ความอิสระเสรี ความพึ่งตนเอง และความ ควบคุมตนเอง ความวิตกกังวล มีความสัมพันธ์ทางลบ

เกษร ภูมิดี (2546) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 6 จำนวนตัวอย่าง 370 คน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค โดยภาพรวม ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกันอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มี บุคลิกภาพแต่ละด้านแตกต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มี ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

อรรถพล ระวิโรจน์ (2547) ได้ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของ นิสิตนักศึกษา คณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 ในประเทศไทย จำนวนตัวอย่าง 328 คน พบว่า ระดับความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์อยู่ในเกณฑ์สูง ทั้งด้านความคาดหวังต่อเนื้องาน และความ คาดหวังต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคมี คะแนนรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

สุภารดี มั่นยืน (2541) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะความ เป็นหญิง-ชาย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจจากอาจารย์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำนักศึกษา พยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวนตัวอย่าง 293 คน พบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจจาก อาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสามารถ พยากรณ์ได้ ร้อยละ 22.2

พรนพ พุกกะพันธ์ (2542) ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่องการบริหารความขัดแย้งว่า ผู้บริหารควรให้ความสนใจในความต้องการทางจิตวิทยาเพื่อช่วยป้องกัน หรือลดความขัดแย้ง ได้แก่ 1) ความต้องการที่จะมีความแตกต่างจากคนอื่น 2) ความต้องการที่จะมีอิสระในการกระทำและการแสดงออก 3) ความต้องการที่จะมีประสบการณ์ในความสำเร็จและเกียรติยศ 4) ความต้องการที่จะพัฒนา และ 5) ความต้องการที่จะป้องกันตนเอง ดังจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคนในชุมชน

ยุพาพร ตรินุรักษ์ (2544) ได้ศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารระดับกลางในธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่ จากผู้บริหารระดับกลางจำนวน 299 คน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการตัดสินใจในการบริหาร ได้แก่ สถานภาพสมรส อายุงานต่อหน่วยงาน อายุงานการได้รับการพัฒนาความสามารถทักษะ การได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชยในการปฏิบัติงาน

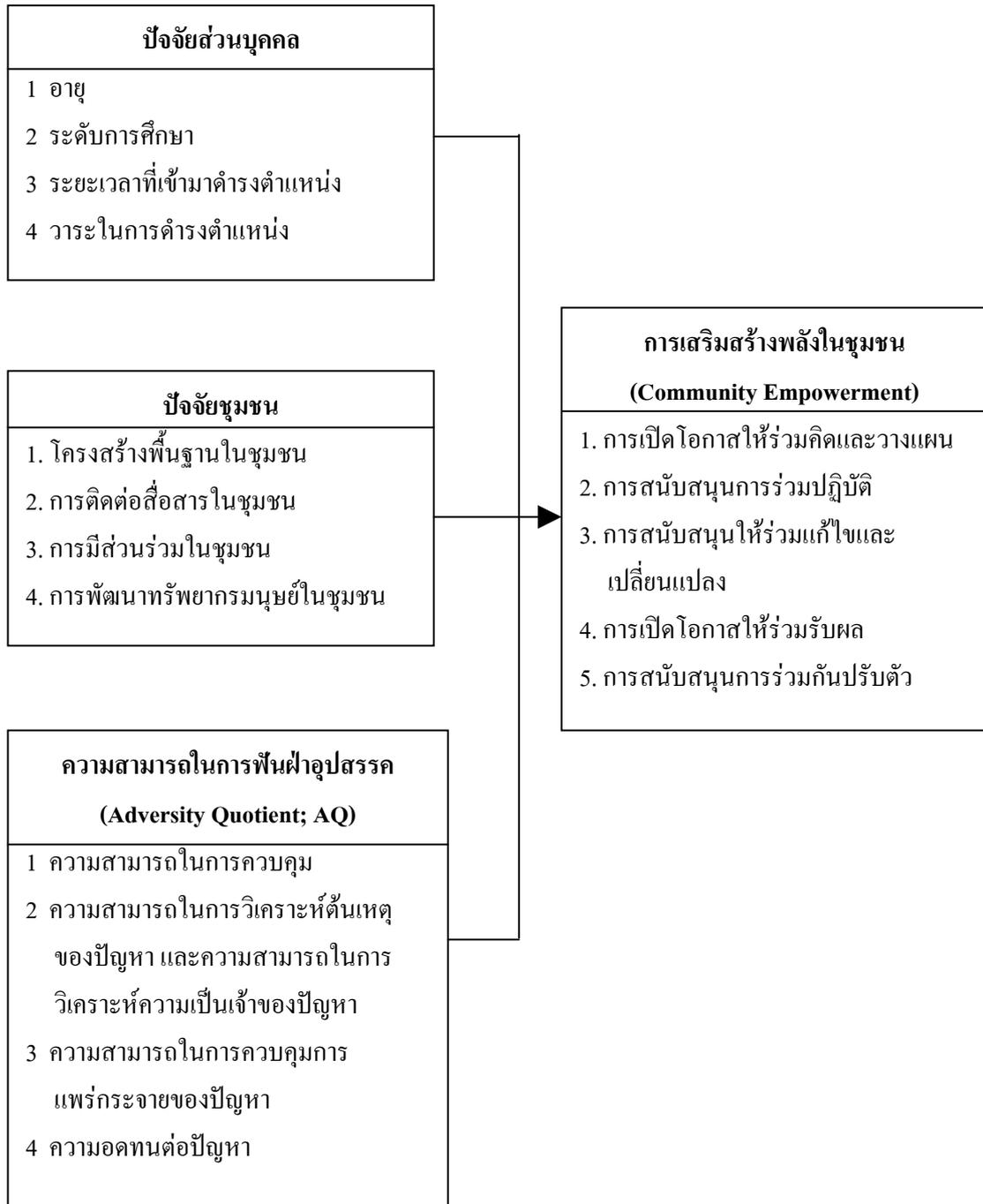
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาไปนั้น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค และการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยชุมชนสามารถสรุปได้ว่า 1) การมีส่วนร่วมทางสังคม หรือจิตใจอยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมอาจมีผลต่อพฤติกรรมของคนในชุมชน และ 3) การรวมกลุ่มในชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมของชุมชน มีผลต่อพฤติกรรมของคนในชุมชน เพราะฉะนั้นปัจจัยชุมชนจะมีอิทธิพลต่อคนในชุมชน ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนอาจมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เอื้อต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนได้

รวมทั้งความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค สามารถสรุปได้ว่า 1) ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคมีผลต่อความสำเร็จในการทำงาน 2) ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคมีผลต่อบุคลิกภาพให้กล้าแสดงออก สามารถพึ่งตนเอง และควบคุมตนเองได้ 3) คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์เข้าช่วยผู้นำที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง และ 4) การมีบุคลิกภาพ เช่น การกล้าแสดงออก มโนธรรม ความกล้าหาญ ความมีอิสระเสรี การพึ่งตนเอง จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคทำให้มีบุคลิกภาพในการเป็นผู้นำที่ดี กล้าแสดงออก สามารถควบคุมตนเองได้ จะส่งผลให้ผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีคุณลักษณะที่สามารถกระตุ้นให้คนชุมชนมีความกล้า

ในการเผชิญกับปัญหา และได้รับแรงบันดาลใจที่ดีจากผู้นำชุมชน เอื้อต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน

ดังนั้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาดังกล่าวข้างต้น ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคจะส่งเสริมให้เกิดการเสริมสร้างพลังในชุมชน เนื่องจากความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคจะส่งผลให้ผู้นำชุมชนมีบุคลิกภาพเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน และมีความสำเร็จในการบริหารงานท้องถิ่นแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมให้เกิดการเสริมสร้างพลังในชุมชนเช่นกัน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน และปัจจัยชุมชนที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน ส่งผลให้ปัจจัยที่ส่งเสริมการเสริมสร้างพลังในชุมชนในที่นี้คือ ปัจจัยชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน เพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้สามารถพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และยั่งยืนต่อไป โดยแสดงดังในกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวม ซึ่งมีสมมุติฐานย่อยดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง
4. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล
5. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในกันฟันฝ่าอุปสรรคของผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยมีการสำรวจ ศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องตามการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษา คือ ผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จำนวน 993 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีผู้นำชุมชนที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 993 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ จำนวน 993 คน จากสูตรของ Yamane' (1973) ซึ่งเป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่จะยอมรับได้ว่าเพียงพอที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	คือ	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	จำนวนประชากร
	e	คือ	ความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ในที่นี้มีค่าเท่ากับร้อยละ 5 (.05)
ดังนั้น	n	=	$\frac{993}{1 + 993(.05)^2}$
	n	=	285 คน

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จากขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนตำบลของจังหวัดในเขตภาคใต้ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดในเขตภาคใต้

จังหวัดในเขตภาคใต้	จำนวนนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (แห่ง)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)
1. สุราษฎร์ธานี	113	11.4	33
2. นราธิวาส	70	7.1	20
3. สตูล	35	3.5	10
4. สงขลา	118	11.8	34
5. ระนอง	24	2.4	7
6. ยะลา	55	5.6	16
7. ภูเก็ต	12	1.2	3
8. พัทลุง	64	6.4	18
9. พังงา	42	4.2	12
10. ปัตตานี	101	10.1	29
11. นครศรีธรรมราช	160	16.1	46
12. ตรัง	85	8.6	24
13. ชุมพร	63	6.4	18
14. กระบี่	51	5.2	15
รวม	993	100.0	285

3. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างกระจายแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก เพื่อให้ได้รายชื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีคำถามแบบเติมข้อความและตรวจรายการ (Check List) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง วาระในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน แบ่งย่อยออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชน โดยมีคำถามให้ตรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามปัจจัยชุมชน ประยุกต์จากแนวคิดของ Berlo (1960) Cohen and Uphoff (1980) และ Gilley and Egglund (1993) โดยมีคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย ซึ่งมีข้อคำถามทั้งสิ้น 22 ข้อ โดยข้อคำถามจะครอบคลุมปัจจัยชุมชนทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน	จำนวน 5 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 1-5
2. ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน	จำนวน 12 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 6-17
3. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน	จำนวน 5 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 18-22

ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความทางบวกทั้งหมด

3. การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 10-13
4. การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล	จำนวน 5 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 14-18
5. การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว	จำนวน 4 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 19-22

ลักษณะของข้อคำถามประกอบด้วยข้อความทางบวกและข้อความทางลบ ดังนี้

- ข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 และ 22
- ข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อที่ 4

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเป็นขั้นตอน ดังนี้

- ศึกษาทฤษฎีและแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของ Stoltz (1997) เป็นหลักในการสร้างข้อคำถาม และข้อคำถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชนได้ประยุกต์จากแนวคิดการเสริมสร้างพลังในชุมชนของ Fawcett *et al.* (1995) แล้วนำมาสรุปเป็นข้อคำถามเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างเครื่องแบบสอบถาม
- สร้างแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีระดับการประมาณค่า 5 ระดับ
- การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างจากการศึกษาแนวคิด ผลงานวิจัย ขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. ทดสอบเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้โดยมีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถาม และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เพื่อให้แบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงตามความต้องการ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง มาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน (Try Out) และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณความน่าเชื่อถือเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยวิธีของ Pearson และหาค่าความเชื่อถือรายด้าน และทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (r) ดังนี้ (ดูรายละเอียดความเชื่อมั่นรายข้อในภาคผนวก)

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .931 และเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. ด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835
2. ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .913
3. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .894

แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .868 และเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. ความสามารถในการควบคุม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .758

2. การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .492

3. ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .623

4. ความอดทนต่อปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .674

แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .936 และเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้านได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .738

2. การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .827

3. การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .844

4. การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .855

5. การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .843

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บข้อมูล จากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ รวมจำนวน 285 คน

2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยได้แนบหนังสือนำ คำชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถาม แบบสอบถาม และซองจดหมายตอบกลับ ส่ง

ไปรษณีย์ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ และส่งคืนโดยใช้ซองจดหมายตอบกลับ โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 2 สัปดาห์

3. จากจำนวนแบบสอบถามที่ดำเนินการส่งทางไปรษณีย์ทั้งหมด 300 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น จำนวน 290 ชุด ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด คัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะที่ตอบครบสมบูรณ์ได้ตามจำนวนที่ต้องการคือ 285 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 และตรวจให้คะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วจากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามและแบบวัด นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกแบบลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

การตรวจและการให้คะแนน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และหาค่าร้อยละ แยกตามอายุ การศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง วาระในการดำรงตำแหน่ง ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน การมีการจัดตั้งกลุ่ม การมีโครงการพัฒนาชุมชน และการมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การวัดระดับความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน โดยให้เลือกตอบ กำหนดการให้คะแนน ถ้ามี ให้ 1 และไม่มี ให้ 0 โดยมีทั้งหมด 10 คะแนน

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการรับรู้ปัจจัยชุมชน

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

ข้อความทางลบ	คะแนน
จริงมากที่สุด	1
จริงมาก	2
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	4
ไม่จริงเลย	5

เกณฑ์การวิเคราะห์คะแนน

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน ผู้วิจัยได้นำคะแนนปัจจัยชุมชนของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย และกำหนดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งปัจจัยชุมชนเป็น 5 ระดับ คือ มีปัจจัยชุมชนระดับต่ำมาก มีปัจจัยชุมชนระดับต่ำ มีปัจจัยชุมชนระดับปานกลาง มีปัจจัยชุมชนระดับสูง และมีปัจจัยชุมชนระดับสูงมาก ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้เกณฑ์แปลผลตามช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีปัจจัยชุมชน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีปัจจัยชุมชน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีปัจจัยชุมชน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีปัจจัยชุมชน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีปัจจัยชุมชน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการรับรู้ตนเอง

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

ข้อความทางลบ	คะแนน
จริงมากที่สุด	1
จริงมาก	2
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	4
ไม่จริงเลย	5

ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย และกำหนดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคเป็น 5 ระดับ คือ ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคระดับต่ำมาก ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคระดับต่ำ ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคระดับปานกลาง ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคระดับสูง และความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคระดับสูงมาก ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้เกณฑ์แปลผลตามช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ ความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ ความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ ความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ ความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับสูง
4.21 – 5.00	มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ได้แก่ ความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา

ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และ
ความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก

5. แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย โดยกำหนดเกณฑ์
การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับการรับรู้ตนเอง

ข้อความทางบวก	คะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

ข้อความทางลบ	คะแนน
จริงมากที่สุด	1
จริงมาก	2
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	4
ไม่จริงเลย	5

$$\text{คะแนนเต็ม} = \frac{\text{จำนวนข้อของแต่ละด้าน} \times \text{คะแนนเต็มรายข้อ}}{\text{จำนวนข้อของแต่ละด้าน}}$$

เมื่อปรับฐานคะแนนให้เท่ากันแล้ว ผู้วิจัยได้นำคะแนนการเสริมสร้างพลังในชุมชนของ
กลุ่มตัวอย่างมาหาค่าเฉลี่ย และกำหนดระดับค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ การเสริมสร้างพลังใน
ชุมชนอยู่ในระดับต่ำมาก การเสริมสร้างพลังในชุมชนในระดับต่ำ มีการเสริมสร้างพลังในชุมชนใน
ระดับปานกลาง การเสริมสร้างพลังในชุมชนอยู่ในระดับสูง การเสริมสร้างพลังในชุมชนใน
ระดับสูงมาก ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้เกณฑ์แปลผลตามช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.80	มีการเสริมสร้างพลังในชุมชน ได้แก่ ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ในระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	มีการเสริมสร้างพลังในชุมชน ได้แก่ ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ในระดับต่ำ
2.61 – 3.40	มีการเสริมสร้างพลังในชุมชน ได้แก่ ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีการเสริมสร้างพลังในชุมชน ได้แก่ ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ด้านการเปิดโอกาสให้

ร่วมรับผล และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ใน
ระดับสูง

4.21 – 5.00

มีการเสริมสร้างพลังในชุมชน ได้แก่ ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วม
คิดและวางแผน ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ด้านการ
สนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ด้านการเปิดโอกาสให้
ร่วมรับผล และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ใน
ระดับสูงมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean; \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.)

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้พยากรณ์ตัวแปร
หนึ่งตัว ซึ่งส่งผลจากกลุ่มตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอย
พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ มีระดับ
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

\bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ย

S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
P	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R^2_{adj}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE b	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยชุมชน ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค และการเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย

โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยออกเป็นลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค และการเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง และวาระในการดำรงตำแหน่ง

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 35 ปี	18	6.3
35 – 39 ปี	49	17.2
40 – 44 ปี	80	28.1
45 – 49 ปี	61	21.4
50 – 54 ปี	31	10.9
55 – 59 ปี	23	8.1
60 ปีขึ้นไป	23	8.1
รวม	285	100.0
อายุสูงสุด 77 ปี อายุต่ำสุด 27 ปี อายุเฉลี่ย 45.82 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.59	

ระดับการศึกษา

ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า (ศึกษา 4 ปี)	11	3.9
ประถมศึกษาปีที่ 6 (ศึกษา 6 ปี)	13	4.6
มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ศึกษา 9 ปี)	33	11.6
มัธยมศึกษาปีที่ 6 และปวช. (ศึกษา 12 ปี)	98	34.4
อนุปริญญา หรือ ปวส. (ศึกษา 14 ปี)	26	9.1
ปริญญาตรี หรือ เปรียญ 9 (ศึกษา 16 ปี)	99	34.7
ปริญญาโท (ศึกษา 18 ปี)	5	1.8
รวม	285	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
<u>ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง</u>		
1 – 2 ปี	192	67.4
3 – 4 ปี	28	9.8
5 – 6 ปี	51	17.9
7 – 8 ปี	14	4.9
รวม	285	100.0
ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งสูงสุด 8 ปี	ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งต่ำสุด 1 ปี	
ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 2.65 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.89	
<u>วาระในการดำรงตำแหน่ง</u>		
วาระที่ 1	193	67.7
วาระที่ 2	92	32.3
รวม	285	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ที่ทำการศึกษาจำนวน 285 คน ดังนี้

อายุ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-44 ปี มากที่สุด โดยมีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และกลุ่มต่ำกว่า 35 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีอายุเฉลี่ย 45.82 ปี อายุสูงสุด 77 ปี และอายุต่ำสุด 27 ปี

ระดับการศึกษา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ระดับปริญญาตรีและเปรียญ 9 มากที่สุด โดยมีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาที่ระดับปริญญาโท มีจำนวนน้อยที่สุด โดยมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ

1.8 โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีระดับการศึกษาเฉลี่ยที่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาโท และระดับการศึกษาต่ำสุดคือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า

ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งระหว่าง 1-2 ปีมากที่สุด โดยมีจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 และกลุ่มที่มีระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง 7-8 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด โดยมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 2.65 ปี ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งระหว่างสูงสุด 8 ปี และระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่งระหว่างต่ำสุด 1 ปี

วาระในการดำรงตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษา ส่วนใหญ่มีวาระในการดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระที่ 1 โดยมีจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 และวาระในการดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระที่ 2 มีจำนวน 92 คิดเป็นร้อยละ 32.3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยชุมชน	จำนวน(อบต.)	ร้อยละ
ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน (คะแนนเต็ม 10)		
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 1 วิธี	15	5.3
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 2 วิธี	46	16.1
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 3 วิธี	137	48.1
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 4 วิธี	68	23.9
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 5 วิธี	15	5.3
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 6 วิธี	3	1.1
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 7 วิธี	1	0.4
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 8 วิธี	0	0.0
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 9 วิธี	0	0.0
- การมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 10 วิธี	0	0.0
รวม	285	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนตามการรับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ที่ทำการศึกษาจำนวน 285 คน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษาได้รับรู้ชุมชนของตนเองว่า ชุมชนโดยส่วนใหญ่มีการมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 3 วิธีจำนวน 137 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.1 และการมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 7 วิธี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีจำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.4 (ดูรายละเอียดแต่ละวิธีในภาคผนวก)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยชุมชน	มี		ไม่มี	
	จำนวน (อบต.)	ร้อยละ	จำนวน (อบต.)	ร้อยละ
การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 วิธี)				
การมีการจัดตั้งกลุ่ม				
- การจัดตั้งกลุ่มทางสังคม	184	64.6	101	35.4
- การจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ	280	98.2	5	1.8
การมีโครงการพัฒนาชุมชน				
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสังคม	72	25.3	213	74.7
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ	112	39.3	173	60.7
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข	58	20.4	227	79.6
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม	247	86.7	38	13.3
การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น				
- การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย	96	33.7	189	66.3
- การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่	225	78.9	60	21.1
- การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับศาสนา	122	42.8	163	57.2

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปัจจัยชุมชนตามการรับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ที่ทำการศึกษาจำนวน 285 คน โดยแบบสอบถามรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ จึงสามารถแสดงข้อมูลได้ดังนี้

การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านการมีการจัดตั้งกลุ่ม นายก
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษาได้รับรู้ชุมชนของตนเองว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีการ
จัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจมากที่สุด โดยมีจำนวน 280 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 98.2 และการจัดตั้งกลุ่มทาง
สังคม มีจำนวนน้อยที่สุด โดยมีจำนวน 184 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 64.6

การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านการมีโครงการพัฒนาชุมชน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษาได้รับรู้ชุมชนของตนเองว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมี
การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีจำนวน 247 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 86.7
และการมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุขมีจำนวนน้อยที่สุด โดยมีจำนวน 58 แห่ง คิดเป็น
ร้อยละ 20.4

การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านการมีประเพณีและวัฒนธรรม
ท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่ศึกษาได้รับรู้ชุมชนของตนเองว่า ส่วนใหญ่
ชุมชนมีการมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่มากที่สุด โดยมีจำนวน 225 แห่ง คิดเป็น
ร้อยละ 78.9 และการมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยมีจำนวนน้อยที่สุด โดยมีจำนวน 96
แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค และการเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตัวแปร	คะแนนของปัจจัยชุมชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ปัจจัยชุมชนโดยรวม	3.57	.55	สูง
ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนโดยรวม	3.84	.60	สูง
- ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร	3.71	.62	สูง
- ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร	4.04	.70	สูง
ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนโดยรวม	3.52	.62	สูง
- การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ	3.38	.73	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม	3.27	.83	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรม ประเพณี	4.12	.66	สูง
ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน	3.44	.78	สูง

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาปัจจัยชุมชนจากการรับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้พบว่า ปัจจัยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อแยกพิจารณาปัจจัยชุมชนในแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยชุมชนอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ($\bar{X} = 3.84$) ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ($\bar{X} = 3.52$) และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตัวแปร	คะแนนความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวม	3.98	.43	สูง
- ความสามารถในการควบคุม	3.96	.48	สูง
- การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง	3.87	.54	สูง
- ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา	4.16	.58	สูง
- ความอดทนต่อปัญหา	3.95	.52	สูง

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อแยกพิจารณาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในแต่ละด้านของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ($\bar{X} = 4.16$) ความสามารถในการควบคุม ($\bar{X} = 3.96$) ความอดทนต่อปัญหา ($\bar{X} = 3.95$) และการรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนการเสริมสร้างพลังในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตัวแปร	คะแนนการเสริมสร้างพลังในชุมชน		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม	4.19	.49	สูง
- การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน	4.40	.53	สูงมาก
- การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ	4.26	.58	สูงมาก
- การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง	4.16	.61	สูง
- การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล	4.07	.60	สูง
- การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว	4.05	.65	สูง

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาการเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.19$) และเมื่อแยกพิจารณาการเสริมสร้างพลังในชุมชนในแต่ละด้านของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก และสูง ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับสูงมาก การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.26$) อยู่ในระดับสูงมาก การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.16$) อยู่ในระดับสูง การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล ($\bar{X} = 4.07$) อยู่ในระดับสูง การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว ($\bar{X} = 4.05$) อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

ในการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อกำหนด (Assumption) ของการวิเคราะห์การถดถอย ทั้ง 3 ประการ ได้แก่

ตัวแปรอิสระ และความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทุกตัว จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80 จำต้องทำการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระเพื่อไม่ให้เกิด “Multicollinearity Problem” (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77, 84) โดยทำทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระซึ่ง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

โดยมีสัญลักษณ์แทนชื่อตัวแปรเป็นตัวเลข ดังนี้

- (1) อายุ
- (2) ระดับการศึกษา
- (3) ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง
- (4) วาระในการดำรงตำแหน่ง
- (5) ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน
- (6) การมีการจัดตั้งกลุ่มทางสังคม
- (7) การมีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ
- (8) การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสังคม
- (9) การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ
- (10) การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข
- (11) การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม
- (12) การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย
- (13) การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่
- (14) การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับศาสนา
- (15) ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนด้านความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร
- (16) ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนด้านความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร
- (17) ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ
- (18) ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม
- (19) ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรมประเพณี

- (20) ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน
- (21) ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม
- (22) ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความ
รับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง
- (23) ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจาย
ของปัญหา
- (24) ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความ
สามารถในการฟื้นฟูอาชีพของกรุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตภาคใต้

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(2)	-.420**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(3)	-.018	.049	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(4)	-.020	-.004	.737**	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(5)	.017	.108	-.020	-.002	-	-	-	-	-	-	-	-
(6)	.048	.067	.006	.009	.191**	-	-	-	-	-	-	-
(7)	.025	.150*	-.011	.035	.071	-.099	-	-	-	-	-	-
(8)	.076	-.072	.035	.013	.001	-.008	.078	-	-	-	-	-
(9)	-.155*	.102	-.079	-.033	.112	.116	.108	.111	-	-	-	-
(10)	-.016	-.069	-.058	-.032	.026	-.099	.001	.528**	-.068	-	-	-
(11)	-.047	.150*	.113	.028	.102	.163**	-.052	-.437	.083	-.520**	-	-
(12)	-.025	.038	-.052	-.032	.131*	.093	.039	.013	-.011	-.010	-.004	-
(13)	-.059	.090	.027	-.067	.135*	-.023	.062	.043	-.007	-.017	.000	.058
(14)	.004	-.051	.071	.116	.007	.092	-.154**	-.111	-.014	-.085	.089	-.181**
(15)	-.129*	.125*	-.004	-.063	.263**	.062	-.019	-.038	-.017	-.018	.057	.183**
(16)	-.104*	.103*	.015	-.100*	.263**	.118*	-.030	-.023	-.002	-.005	.112	.169**
(17)	-.134*	.154**	.006	-.011	.116	.118*	-.031	-.041	-.017	-.091	.113	.037
(18)	-.089	.090	.046	.006	.084	.089	-.027	-.028	.155**	-.116	.152*	.041
(19)	.024	-.025	.104*	.071	.178**	.143*	-.016	-.016	.002	-.110	.113	.114
(20)	-.085	.088	.055	.013	.067	.179**	.034	.028	-.003	-.024	.102	.032
(21)	-.071	.161**	.068	.029	.179**	.047	.055	-.002	.048	-.026	.046	.126*
(22)	-.063	.102	.038	-.063	.062	-.028	.056	.086	.043	.036	.034	.048
(23)	-.143*	.148*	.016	-.040	.143*	.008	.084	.004	-.089	.006	-.010	.102
(24)	-.047	.060	-.042	-.124*	.116	.078	.081	.087	.020	.085	-.053	.146*

ตารางที่ 8 (ต่อ)

	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)
(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(2)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(4)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(5)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(6)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(7)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(8)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(9)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(10)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(11)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(12)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(13)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(14)	-0.371**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(15)	.144**	-0.106	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(16)	.227**	-0.082	.718**	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(17)	.031	.009	.454**	.351**	-	-	-	-	-	-	-	-
(18)	-0.002	-0.009	.366**	.303**	.550**	-	-	-	-	-	-	-
(19)	.038	.014	.379**	.301**	.452**	.465**	-	-	-	-	-	-
(20)	-0.062	.036	.354**	.256**	.554**	.593**	.454**	-	-	-	-	-
(21)	.093	-0.064	.355**	.396**	.327**	.292**	.370**	.210**	-	-	-	-
(22)	.064	-0.053	.105*	.182**	.162**	.192**	.179**	.102	.545**	-	-	-
(23)	.065	-0.038	.232**	.312**	.206**	.260**	.232**	.124*	.589**	.462**	-	-
(24)	.168**	-0.156**	.307**	.403**	.199**	.194**	.213**	.143*	.649**	.517**	.604**	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค มีความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดให้ตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 77, 84) ซึ่งจากตารางที่ 8 พบว่าไม่มีตัวแปรใดมีความสัมพันธ์ทั้งทางบวกและทางลบถึง .80 ดังนั้นผู้วิจัยนำตัวแปรทั้งหมด 24

ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง วาระในการดำรงตำแหน่ง ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน การมีการจัดตั้งกลุ่มทางสังคม การมีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสังคม การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับศาสนา ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนด้านความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนด้านความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรม ประเพณี ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านการรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา นำมาเป็นตัวแปรอิสระทั้งหมด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนต่อไป

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค

ตารางที่ 9 ระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. อายุ (Age)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale) วัดโดยจำนวนอายุเต็มปี
2. ระดับการศึกษา (Edu)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale) นับจำนวนปีที่ศึกษา
3. ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง (Dur)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale) วัดโดยจำนวนปีที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง
4. วาระในการดำรงตำแหน่ง (Time)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale) วัดโดยจำนวนวาระ
5. ปัจจัยชุมชน	
5.1 การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน	
- ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน (RC)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale) วัดโดยจำนวนอุปกรณ์ หรือวิธีที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ตั้งแต่ 0 ถึง 10
- การมีการจัดตั้งกลุ่ม (Group)	เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยแต่ละด้าน กำหนดให้ มี = 1 / ไม่มี = 0
- การมีโครงการพัฒนาชุมชน (Dev)	เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยแต่ละด้าน กำหนดให้ มี = 1 / ไม่มี = 0
- การมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น (Cul)	เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยแต่ละด้าน กำหนดให้ มี = 1 / ไม่มี = 0
5.2 ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน (Com)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
5.3 ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน (Par)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
5.4 ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน (HRD)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
6. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค (AQ)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)
7. การเสริมสร้างพลังในชุมชน (Emp)	มาตราอันตรภาค (Interval Scale)

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขตภาคใต้

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	B	SE b	Beta	t	P
1. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุม (AQC)	.269	.059	.264	4.568	.000
2. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุมการ แพร่กระจายของปัญหา (AQProb)	.207	.046	.245	4.520	.000
3. ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้าน สิ่งแวดล้อม (ParEnv)	.114	.025	.193	4.517	.000
4. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความอดทนต่อปัญหา (AQE)	.233	.054	.248	4.282	.000
5. วาระในการดำรงตำแหน่ง (Time)	.119	.044	.113	2.736	.007
ค่าคงที่ (a) = .815					
R = .736	R ² = .542	R ² _{adj} = .534	F Overall = 65.97	Sig F = .000	

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และวาระในการดำรงตำแหน่งมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 53.4 ($R^2_{adj} = .534$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมเพิ่มขึ้น .264 หน่วย (Beta = .264)

ถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมเพิ่มขึ้น .245 หน่วย (Beta = .245)

ถ้าผู้นำชุมชนรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมเพิ่มขึ้น .193 หน่วย (Beta = .193)

ถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมเพิ่มขึ้น .248 หน่วย (Beta = .248)

และถ้าผู้นำชุมชนมีวาระในการดำรงตำแหน่งเพิ่มขึ้น 1 วาระ จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมเพิ่มขึ้น .113 หน่วย (Beta = .113)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{Emp} = 0.264 (\text{AQC}) + 0.245 (\text{AQProb}) + 0.193 (\text{ParEnv}) + 0.248 (\text{AQE}) + 0.113 (\text{Time})$$

จากสมการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมรองลงมา คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ความสามารถในการ

ฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และวาระในการดำรงตำแหน่ง ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	B	SE b	Beta	t	P
1. ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา (AQE)	.229	.069	.226	3.308	.001
2. ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม (AQC)	.235	.074	.213	3.172	.002
3. ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา (AQProb)	.185	.059	.202	3.146	.002
4. การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย (StuCul)	.149	.055	.132	2.696	.007
ค่าคงที่ (a) = 1.745					
R = .587	R ² = .345	R ² _{adj} = .335	F Overall = 36.82	Sig F = .000	

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรค พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ความสามารถในการฟื้นฟ้าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมต่อปัญหา ความสามารถใน

การฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 33.5 ($R^2_{adj} = .335$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนเพิ่มขึ้น .226 หน่วย (Beta = .226)

ถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนเพิ่มขึ้น .213 หน่วย (Beta = .213)

ถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนเพิ่มขึ้น .202 หน่วย (Beta = .202)

และถ้าผู้นำชุมชนรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนเพิ่มขึ้น .132 หน่วย (Beta = .132)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการเสริมสร้างพลังในชุมชนการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{EmpPlan} = 0.226 (\text{AQE}) + 0.213 (\text{AQC}) + 0.202 (\text{AQProb}) + 0.132 (\text{StuCuI})$$

จากสมการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการ

พยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ด้านความอดทนต่อปัญหา รองลงมา คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	B	SE b	Beta	t	P
1. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุม (AQC)	.356	.079	.296	4.521	.000
2. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความ อดทนต่อปัญหา (AQE)	.245	.073	.221	3.333	.001
3. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจาย ของปัญหา (AQProb)	.191	.062	.191	3.058	.002
ค่าคงที่ (a) = 1.093					
R = .613	R ² = .376	R ² _{adj} = .369	F Overall = 56.44	Sig F = .000	

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

รวมทั้งความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36.9 ($R^2_{adj} = .369$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติเพิ่มขึ้น .296 หน่วย (Beta = .296)

ถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติเพิ่มขึ้น .221 หน่วย (Beta = .221)

และถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติเพิ่มขึ้น .191 หน่วย (Beta = .191)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการเสริมสร้างพลังในชุมชนการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{EmpAction} = 0.296 (\text{AQC}) + 0.221 (\text{AQE}) + 0.191 (\text{AQProb})$$

จากสมการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม รองลงมา คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	B	SE b	Beta	t	P
1. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุม (AQC)	.384	.075	.301	5.104	.000
2. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจาย ของปัญหา (AQProb)	.326	.062	.308	5.277	.000
3. ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้าน สิ่งแวดล้อม (ParEnv)	.126	.036	.170	3.442	.001
ค่าคงที่ (a) = .874					
R = .618		R ² = .382		R ² _{adj} = .375	
			F Overall = 57.77		Sig F = .000

จากตารางที่ 13 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 37.5 (R²_{adj} = .375)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น .301 หน่วย (Beta = .301)

ถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น .308 หน่วย (Beta = .308)

และถ้าผู้นำชุมชนรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น .170 หน่วย (Beta = .170)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{EmpImp} = 0.301 (\text{AQC}) + 0.308 (\text{AQProb}) + 0.170 (\text{ParEnv})$$

จากสมการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา รองลงมา คือ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 5 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขตภาคใต้

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลัง
 ในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	B	SE b	Beta	t	P
1. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุม (AQC)	.460	.070	.372	6.584	.000
2. ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้าน สิ่งแวดล้อม (ParEnv)	.163	.034	.227	4.805	.000
3. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจาย ของปัญหา (AQProb)	.250	.057	.243	4.348	.000
ค่าคงที่ (a) = .676					
R = .658	R ² = .434	R ² _{adj} = .428	F Overall = 71.70	Sig F = .000	

จากตารางที่ 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 42.8 (R²_{adj} = .428)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลเพิ่มขึ้น .372 หน่วย (Beta = .372)

ถ้าผู้นำชุมชนรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลเพิ่มขึ้น .227 หน่วย (Beta = .227)

และถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลเพิ่มขึ้น .243 หน่วย (Beta = .243)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{EmpInc} = 0.372 (\text{AQC}) + 0.227 (\text{ParEnv}) + 0.243 (\text{AQProb})$$

จากสมการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล ได้ดีที่สุด คือ พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ร่องลงมา คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

สมมุติฐานที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขตภาคใต้

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลัง
 ในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	B	SE b	Beta	t	P
1. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความสามารถในการควบคุมการ แพร่กระจายของปัญหา (AQProb)	.250	.073	.223	3.438	.001
2. ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้าน สิ่งแวดล้อม (ParEnv)	.181	.041	.231	4.384	.000
3. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้าน ความอดทนต่อปัญหา (AQE)	.296	.080	.238	3.717	.000
ค่าคงที่ (a) = 1.249					
R = .522	R ² = .272	R ² _{adj} = .264	F Overall = 35.03	Sig F = .000	

จากตารางที่ 15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่า ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 26.4 ($R^2_{adj} = .264$)

กล่าวคือ หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้ว เมื่อผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวเพิ่มขึ้น .223 หน่วย (Beta = .223)

ถ้าผู้นำชุมชนรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวเพิ่มขึ้น .231 หน่วย (Beta = .231)

และถ้าผู้นำชุมชนมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวเพิ่มขึ้น .238 หน่วย (Beta = .238)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มาเขียนสมการจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{EmpAdp} = 0.223 (\text{AQProb}) + 0.231 (\text{ParEnv}) + 0.238 (\text{AQE})$$

จากสมการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวได้ดีที่สุด คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา รองลงมา คือ ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาตามลำดับ

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยและได้ข้อสรุปต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลสรุปอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ซึ่งจำแนกตามตัวแปรอิสระ ดังนี้

ตารางที่ 16 การสรุปตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างซึ่ง
เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม					
	การเสริมสร้างพลังใน ชุมชนโดยรวม	การเสริมสร้างพลังในชุมชน รายด้าน				
		(1) Sig	(2) Sig	(3) Sig	(4) Sig	(5) Sig
ปัจจัยส่วนบุคคล						
อายุ	-	-	-	-	-	
การศึกษา	-	-	-	-	-	
ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง	-	-	-	-	-	
วาระในการดำรงตำแหน่ง	**	-	-	-	-	
ปัจจัยชุมชน						
ปัจจัยชุมชนพื้นฐาน						
- ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน	-	-	-	-	-	
- การมีการจัดตั้งกลุ่มทางสังคม	-	-	-	-	-	
- การมีการจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ	-	-	-	-	-	
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสังคม	-	-	-	-	-	
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ	-	-	-	-	-	
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข	-	-	-	-	-	
- การมีโครงการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	-	
- ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย	-	**	-	-	-	
- ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่	-	-	-	-	-	
- ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับศาสนา	-	-	-	-	-	
ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน						
- ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร	-	-	-	-	-	
- ความหลากหลายของช่องทางการติดต่อสื่อสาร	-	-	-	-	-	

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปัจจัยที่นำมาศึกษา	ตัวแปรตาม					
	การเสริมสร้างพลังใน ชุมชนโดยรวม	การเสริมสร้างพลังในชุมชน ด้านที่				
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Sig	Sig	Sig	Sig	Sig	Sig	
ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน						
- การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ	-	-	-	-	-	
- การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม	***	-	-	**	***	
- การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านประเพณีและ วัฒนธรรมท้องถิ่น	-	-	-	-	-	
ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน	-	-	-	-	-	
ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค						
ความสามารถในการควบคุม	***	**	***	***	***	
การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบ ต่อปัญหาของตนเอง	-	-	-	-	-	
ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจาย ของปัญหา	***	**	**	***	***	
ความอดทนต่อปัญหา	***	**	**	-	-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

- (1) ด้านที่ 1 คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน
- (2) ด้านที่ 2 คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ
- (3) ด้านที่ 3 คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง
- (4) ด้านที่ 4 คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล
- (5) ด้านที่ 5 คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

จากตารางที่ 16 เป็นการสรุปผลจากตารางที่ 10 – 15 ของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ มานำเสนอเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น สรุปได้คือ

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมคือ ความสามารถในการ
 พัฒนาผู้ประกอบการด้านการดูแลสุขภาพ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้าน
 ความสามารถในการดูแลสุขภาพการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน
 ด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความอดทนต่อปัญหา และวาระในการ
 ดำรงตำแหน่ง

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและ
 วางแผนคือ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความอดทนต่อปัญหา ความสามารถในการพัฒนา
 ผู้ประกอบการด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถ
 ในการดูแลสุขภาพการแพร่กระจายของปัญหา และการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน
 ด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ
 คือ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพ ความสามารถในการพัฒนา
 ผู้ประกอบการด้านความอดทนต่อปัญหา และความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถ
 ในการดูแลสุขภาพการแพร่กระจายของปัญหา

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไข
 และเปลี่ยนแปลงคือ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพ
 ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพการแพร่กระจายของปัญหา
 และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล
 คือ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพ ปัจจัยชุมชนด้านการมี
 ส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถใน
 การดูแลสุขภาพการแพร่กระจายของปัญหา

ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกัน
 ปรับตัวคือ ความสามารถในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพการแพร่กระจาย
 ของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการพัฒนา
 ผู้ประกอบการด้านความอดทนต่อปัญหา

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยชุมชน ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคและการเสริมสร้างพลัง ในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปและปัจจัยชุมชนพื้นฐานตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ทั้ง 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัด สุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 40 - 44 ปี ระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี ระยะเวลาที่เข้ามาดำรง ตำแหน่งระหว่าง 1- 2 ปี และมีวาระในการดำรงตำแหน่งเป็นวาระที่ 1

ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่เป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ คือ โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของชุมชน ซึ่ง ประกอบด้วย ความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน การมีการจัดตั้งกลุ่ม การมีโครงการพัฒนา ชุมชน และการมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ของปัจจัยชุมชนพื้นฐานตามการ รับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านความพร้อมด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนของชุมชน ส่วนใหญ่ จะมีการมีอุปกรณ์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสาร 3 วิธี นอกจากนี้ การจัดตั้งกลุ่มทางเศรษฐกิจ เป็นการการจัดตั้งกลุ่มของชุมชนโดยส่วนใหญ่ รวมทั้งโครงการพัฒนาชุมชนทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็น โครงการพัฒนาชุมชนที่มีในชุมชนส่วนใหญ่ และประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ เป็น ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นส่วนใหญ่ของชุมชน

ปัจจัยชุมชน

ผลการศึกษา ปัจจัยชุมชนตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตภาคใต้พบว่า ปัจจัยชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.57$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ พัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เป็นต้นมา ซึ่ง ได้เล็งเห็นความสำคัญของคนในชุมชนเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกระดับ

ส่งเสริมศักยภาพของตัวบุคคล ชุมชน และสังคม รวมทั้งการอนุรักษ์ของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 - 8 (พ.ศ. 2525 - 2544) ได้เร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท โดยกำหนดตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมีรูปธรรม โดยแบ่งเป็น 9 หมวด ได้แก่ อาหารดี มีบ้านอาศัย ศึกษาอนามัยถ้วนหน้า ครอบครัวยุติอดภัย รายได้ดี มีลูกไม่มาก อยากร่วมพัฒนา พาสู่คุณธรรม บำรุงสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ยังมุ่งเน้นพัฒนาคน ชนบทและสังคม ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และรณรงค์การสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้เอื้อต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้มุ่งการพัฒนาเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแต่ส่งเสริมปัจจัยชุมชนให้เกิดภายในชุมชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น ความจำเป็นพื้นฐานกำหนดให้คนในชุมชนควรได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง คนในชุมชนควรเข้าร่วมการบำรุงสาธารณสมบัติและกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ปัจจัยชุมชนซึ่งเปรียบเสมือนทุนทางสังคมจึงได้รับการพัฒนาให้เพิ่มพูนอยู่เสมอ โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและหลากหลาย อีกทั้งมีโอกาสได้พูดคุย ปรีกษาหารือ อย่างมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิด เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถ ดังนั้นจากการพัฒนาของประเทศไทยที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จะมีผลต่อการรับรู้ปัจจัยชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับสูง

ปัจจัยชุมชนรายด้าน

ปัจจัยชุมชนตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกด้านอยู่ในระดับสูง (ปัจจัยปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ($\bar{X} = 3.84$) ชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.52$) และปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ($\bar{X} = 3.44$))

ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน คือ ระดับการรับข้อมูลข่าวสารของคนในชุมชนตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร และความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร โดยปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน อยู่ในระดับสูง

เนื่องมาจากการพัฒนาชุมชนระดับรากหญ้า ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เป็นต้นมา เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการขนส่ง และเพิ่มความเจริญสู่ชนบท นอกจากนี้ การติดต่อสื่อสารภายในชุมชนจะส่งเสริมให้คนในชุมชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร มีโอกาสเสนอความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยน โดยสมจิต พรหมเทพ (2542) กล่าวว่าไว้โดยสรุปว่า สารนิเทศทำให้สังคมได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นบ่อเกิดของการเรียนรู้ ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ช่วยสร้างความสงบสุขในสังคม ก่อให้เกิดปัญญาสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข

ในด้านความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร คือ การที่ผู้นำรับรู้ระดับของเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสาร อุปกรณ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และข้อมูลข่าวสารเป็นข้อมูลใหม่ พบว่าความทันสมัยในการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.71$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้มีแผนพัฒนาด้านการสื่อสาร โดยสนับสนุนให้เร่งขยายบริการโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย มีการปรับปรุงโครงข่ายให้สมบูรณ์ และปรับปรุงระบบสื่อสารข้อมูลให้ทันสมัย รวมทั้งส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่และบริการใหม่มาใช้ อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ในส่วนแผนการพัฒนาบริการพื้นฐาน ได้ส่งเสริมให้การบริการความถี่วิทยุมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นแก่ประชาชน รวมทั้งส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร และให้มีการยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านสื่อสารทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้ได้มาตรฐาน ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้มีโครงการจัดระบบสารสนเทศชุมชน (อินเทอร์เน็ตตำบล) เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัยได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ส่งเสริมให้สื่อเป็นแกนกลางในการไหลเวียนข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับตัวของชุมชน กระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน ผลกระทบการค้าเสรีการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งสินค้าและบริการ ตลอดจนการสร้าง ความเข้าใจ และความตระหนักถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ของประชาชน ชุมชน อันเป็นการส่งเสริมความทันสมัยของข้อมูลข่าวสารแก่คนในชุมชน โดยสมจิต พรหมเทพ (2542) ได้กล่าวว่า แหล่งสารนิเทศในชนบทช่วยให้คนในชุมชนทันโลก ทันเหตุการณ์ ช่วยสร้างบรรยากาศของการพัฒนา และการมีสื่อที่ทันสมัยจะให้ความรู้ซึ่งก่อให้เกิดทักษะ และส่งเสริมการเรียนรู้รวดเร็วยิ่งขึ้น สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของอำไพ พงศ์วัฒนธรรม (2543) ที่กล่าวว่าไว้ว่า เครือข่ายคอมพิวเตอร์ชุมชน (Civil Networking) สามารถเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพแก่คนในชุมชน และเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้เข้มแข็งมากขึ้น ดังนั้นจากการพัฒนาของประเทศที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะส่งผลให้ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับสูง

ในด้านความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร คือ ช่องทางการสื่อสารที่มีหลายประเภท เช่น อินเทอร์เน็ตตำบล การประกาศ สื่อประชาสัมพันธ์ พบว่า ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.04$) อาจเนื่องมาจากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ได้ส่งเสริมให้มีการปรับโครงสร้างระบบการสื่อสาร เช่น การจัดตั้งผู้ไปรษณีย์เพิ่มเติม การเพิ่มโทรศัพท์ภายในประเทศ การขยายบริการทางโทรศัพท์ชุมชน การเพิ่มบริการโทรเลข และเทเล็กซ์ การขยายวิทยุคมนาคม เพื่อลดการเดินทางและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้ส่งเสริมการขยายบริการโทรศัพท์ให้เพียงพอกับจำนวนคำขอใช้บริการ เพื่อให้ประชาชนมีช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ จากการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากาได้ ด้วยเครือข่ายประชาสัมพันธ์ (สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์, 2547) ได้มีโครงการพัฒนาความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารในภาคใต้เป็นอย่างมาก ได้แก่ โครงการติดตั้งควาเทียมประจำมัสยิด โครงการปรับปรุงพัฒนาสื่อท้องถิ่น โครงการสัมมนาระบบเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ระดับจังหวัด โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน และโครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายประจำหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสังคม รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ส่งเสริมใช้สื่อชุมชน และสื่อสาธารณะในการให้ข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้ความรู้สามารถเข้าถึงคนในชุมชนได้หลากหลายวิธี สอดคล้องกับงานของ สมจิต พรหมเทพ (2542) ที่ว่า ความสำคัญของแหล่งสารสนเทศในชนบทขึ้นอยู่กับความหลากหลายที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในชุมชนในการแสวงหาความรู้ตามความสนใจของตนเอง และสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล (สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535) รวมทั้ง ถวิล ธาราโกชนน์ และคณะ (2522) ได้ให้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการกระตุ้นกลุ่มเป้าหมายให้มีโอกาสในการรับข้อมูลข่าวสาร กระตุ้นให้มีการนำไปปฏิบัติ มีความถูกต้อง กระตุ้นให้เกิดการตอบโต้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากการพัฒนาของประเทศที่กล่าวมาข้างต้น จะส่งผลให้ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารอยู่ในระดับสูง

จากผลการวิจัยและเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ชุมชนจึงได้รับการพัฒนาปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนในชุมชนมีอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย และคนในชุมชนได้รับการบริการด้านการสื่อสารที่มี

ประสิทธิภาพ อาทิ โทรศัพท์สาธารณะ หอวิทยุกระจายข่าว อินเทอร์เน็ตตำบล เสี่ยงตามสาย กระดานข่าวประชาสัมพันธ์ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนสนใจข่าวสาร และรับทราบข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น อาจเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตโดยรวม เนื่องด้วยเหตุนี้อาจจะส่งผลให้ชุมชนในเขตภาคใต้มีปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชนอยู่ในระดับสูง

ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน คือ ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อกิจกรรมตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน ได้แก่ การตัดสินใจร่วมกัน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรมประเพณี โดยปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ และกำหนดชีวิตของตนเองและชุมชน เช่น สนับสนุนให้คนในชุมชนเป็นสมาชิกกลุ่มที่จัดตั้งภายในชุมชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม เป็นต้น อีกปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลต่อปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน คือ พื้นฐานระบบค่านิยมของประชาชนในเขตภาคใต้ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นทางด้านการเมือง และเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนของตน สามารถสังเกตได้จากร้านกาแฟ หรือสถานภาพในภาคใต้มีอยู่เป็นจำนวนมาก และประชาชนจะมาสนทนาร่วมกันทุกเช้า ก่อให้เกิดการร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น อันจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกด้าน สอดคล้องกับ เจมส์ อาร์ ไคลน์ (2548: 234) ที่ว่า ชาวไทยภาคใต้ส่วนใหญ่ชอบที่จะใช้เหตุผลพูดคุยถึงปัญหาอันมากกว่าใช้วิธีหลีกเลี่ยงการพูดคุยเรื่องข้อขัดแย้ง เพื่อประโยชน์สุขของคนในชุมชน โดย นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 5) กล่าวว่า ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งอำนาจทางการเมือง การบริหารราชการ และกิจกรรมในครอบครัว เพราะทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เพื่ออำนาจให้มีความเป็นธรรมรัฐ หรือความโปร่งใส

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน สนับสนุนให้มีคณะกรรมการของคนในชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำงาน และเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อีกทั้งส่งเสริมให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนในการแลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนา และผลกระทบจากการพัฒนา รวมทั้งจัดให้มีกระบวนการและช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาเป็น 2 ระบบควบคู่กันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาร่วมกับภาครัฐ และระบบการจัดการกิจกรรมการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ต้องเสริมสร้างวิสัยทัศน์การมีส่วนร่วม

ร่วมให้แก่องค์กรประชาชน และพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของรัฐในการให้บริการข่าวสารแนวทางการพัฒนาประชาชนอย่างเพียงพอเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้มุ่งเน้นหลักการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนน่าอยู่ ที่อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมถึงพัฒนาชนบทที่มีความสงบ สะอาด สะอาด ปลอดภัย มีระเบียบวินัย มีเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดี วิถีชีวิตดีมีความสุข อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) เน้นการมีส่วนร่วมในยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการรวมกลุ่มร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน กำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง เพราะฉะนั้นปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนจึงได้รับการพัฒนาอย่างมากและต่อเนื่อง

ในด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ คือ การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมคิด การร่วมปฏิบัติกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผลของกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ พบว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) ทั้งนี้โดยทั่วไปการรวมกลุ่มจะนำไปสู่การได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน แสดงทัศนะ และความคิดเห็นต่างๆ อันเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน โดย Saw *et al.* (อ้างใน ถวิล ธาราโกชน์ และคณะ, 2522: 15-17) ได้กล่าวโดยสรุปว่า คนมีความต้องการเข้าร่วมกลุ่ม เนื่องจากจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทัศนคติ และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังทำให้บุคคลมีความมั่นใจเมื่อมีกลุ่มสนับสนุน เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมีผลต่อขวัญและกำลังใจของคนในกลุ่ม รวมทั้งการรวมกลุ่มเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจจะส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวกัน การติดต่อธุรกิจมีความสะดวกยิ่งขึ้น อาจมีการแลกเปลี่ยนซื้อขาย และสมาชิกทุกคนไว้วางใจซึ่งกันและกันในสัญญาต่าง ๆ

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยมาช้านาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนทางเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการด้านแรก คือ การสหกรณ์ (สมัย รื่นสุข, 2528: 66) ตั้งแต่ พ.ศ. 2357 พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงบัญญัติศัพท์ และได้ทรงกำหนดรูปแบบสหกรณ์ที่เหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรไทย ต่อมา พ.ศ. 2498 ทางราชการได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในประเทศไทย กลุ่มเกษตรกรกลุ่มแรกคือ กลุ่มชาวนา (กรมส่งเสริมการเกษตร อ้างใน เฉลียว เขมรราช, 2544) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนทางเศรษฐกิจมีระยะเวลาช้านานกว่า 193 ปี (พ.ศ. 2550) รวมทั้ง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมระบบการเงินที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน เพิ่มความเข้มแข็งของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนเพื่อเสริมภูมิคุ้มกันผลกระทบที่เกิดภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ คือ ภูมิประเทศในภาคใต้ ซึ่งบางพื้นที่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเลอันดามันและอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งจะมีการส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจจากการทำการประมง ดังที่ เลิศชาย ศิริชัย (2548: 379) กล่าวว่า เนื่องจากการทำการประมงในทะเลนั้น ชาวประมงพื้นบ้านทุกคนต้องทำมาหากินแบบพึ่งพาอาศัยกันด้านแรงงานและความปลอดภัยในทะเล ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจอย่างดี

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจของภาคใต้มีข้อจำกัดบางประการ อาจสืบเนื่องมาจากภูมิอากาศที่มีฝนตกตลอดทั้งปี ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ คนในภาคใต้จึงสามารถทำอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาการรวมกลุ่มเพื่อมีส่วนร่วมทางด้านเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ สงบ ส่งเมือง (2546: 12-13) กล่าวโดยสรุปว่า อันเนื่องมาจากลักษณะของภูมิประเทศในภาคใต้เป็นแบบ Tropical Rain Forest ส่งผลให้ฝนตกชุกและแผ่นดินมีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นระบบเศรษฐกิจครอบครัวดำรงอยู่อย่างมีเสถียรภาพมากที่สุด รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตรในท้องถิ่น และใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น จากเหตุที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจส่งผลให้การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม คือ การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมคิด การร่วมปฏิบัติกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผลของกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกร่วมกัน และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่เน้นถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการฟื้นฟูและป้องกันสภาวะแวดล้อม ด้วยการสนับสนุนให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น ควบคู่ไปกับการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ ในการควบคุมดูแลการใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้ริเริ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดีเห็นได้ชัด ดังที่ ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม (2543) ได้กล่าว โดยสรุปว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เน้นวัตถุประสงค์ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม มากขึ้นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นตนเอง ด้วยการสนับสนุนของภาครัฐ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาชุมชน และองค์กรธุรกิจ รวมทั้งแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) มุ่งสนับสนุนท้องถิ่น และประชาชนมีส่วนร่วม ในทุกขั้นของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สนับสนุนการทบทวนกฎหมายให้คนอยู่ ร่วมกับป่าได้อย่างสมดุล พร้อมเสริมสร้างเครือข่ายการประสานงาน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ของประชาชนในท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มี ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ส่งเสริมบทบาทของผู้นำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ให้สร้างเครือข่ายทาง สังคม เครือข่ายอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและบทบาท ของชุมชนในการดูแลฟื้นฟูฐานทรัพยากร ส่งเสริมชุมชนในการจัดตั้งป่าชุมชน การจัดการประมง ทะเล และทรัพยากรชายฝั่ง รักษาสายพันธุ์ท้องถิ่น ทั้งพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต ให้เป็นฐานเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็งในการฟื้นฟูรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาของประเทศ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาร่วมกันของคนในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม สภาวะสิ่งแวดล้อมยังไม่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนมากนัก อาจเนื่องมาจากภูมิประเทศและภูมิอากาศที่อำนวยให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลให้คนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาพร ชุมอุปการ (2537) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ชาวไทยมุสลิมในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดอ่างทอง โดยผลการวิจัย พบว่า ชาวไทยมุสลิมมีส่วน ร่วมในงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน จากเหตุที่กล่าวมาข้างต้น อาจส่งผลให้ การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรมประเพณี คือ การที่ผู้นำรับรู้ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมคิด การร่วมปฏิบัติกิจกรรม การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผลของกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมประเพณี พบว่าการมีส่วนร่วมด้านวัฒนธรรมประเพณีอยู่ในระดับสูง ($X = 4.12$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ตัวชี้วัดทางด้านความจำเป็นพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น ด้านการพาผู้คุณธรรม กำหนดให้คนในครอบครัวที่อายุ 7 ปีขึ้นไป ควรไปปฏิบัติศาสนกิจ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และคนในชุมชนควรเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ระบุไว้ว่าประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายโดดเด่น และวัฒนธรรมเป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งให้สังคมไทย จำเป็นต้องสนับสนุนการสืบค้น รวบรวม จัดเก็บ การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นบ้านให้เป็นระบบ และนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากการพัฒนาของประเทศที่ผ่านมามีผลต่อปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรมประเพณีแล้ว ประวัติศาสตร์ของภาคใต้เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี อันเนื่องมาจากการถูกรุกราน และการทำการค้ากับหลายชนชาติ โดย สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ (2549) กล่าวว่า ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 20 ถึงพุทธศตวรรษที่ 23 ภาคใต้ถูกรุกรานจากอิทธิพลภายนอกโดยพวกแขกสลัดที่นับถือศาสนาอิสลาม รวมทั้งทำการค้ากับประชาชนในภาคใต้ โดยส่งผลต่อวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับปัจจัย 4 ในการดำเนินชีวิต เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย โภชนาการ สุขอนามัย และการแต่งกาย รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ต่อมาใน พ.ศ. 2054 ชาวโปรตุเกสได้ทำให้เมืองมะละกาและเมืองปัตตานีเป็นศูนย์กลางการค้าทำให้ชาวจีนเข้ามาค้าขาย และตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ในเขตภาคใต้วัฒนธรรมของจีนที่เด่นชัด ได้แก่ วัฒนธรรมพานิชยกรรม อันก่อให้เกิดระบบกงสี หุ่นส่วน ห้าง ตลาด ย่าน เมืองธุรกิจ กิจการที่เป็นสาธารณะประโยชน์ โรงเลื่อย โรงสี โรงไฟฟ้าการเดินเรือ เป็นต้น วัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม ศาสนสถาน โรงรับจำนำ วัฒนธรรมด้านอาหารและโภชนา เช่น การเลี้ยงน้ำชา การเลี้ยงโต๊ะจีน การกินเจ เป็นต้น วัฒนธรรมด้านเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เครื่องปั้นดินเผา ลังถึง ตะหลิว ตะเกียบ รดเงิน รดลาก เกี้ยว หมวกจีน ชั่งเงิน โปว เป็นต้น วัฒนธรรมการแต่งกาย เช่น การสวมเกี้ยว ไฝมจุก ถักเปีย เสื้อกุยเฮง เป็นต้น ปีนปึกผม ด้านประเพณี เช่น ประเพณี ไหว้บรรพบุรุษ วันตรุษจีน ไหว้พระจันทร์ เป็นต้น ประเพณีประจำถิ่น เช่น การกินเจ ที่ภูเก็ตและตรัง ประเพณีเจ้าแม่กอบเหนียวที่ ปัตตานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีถ้อยคำภาษาที่ใช้ในภาษาถิ่นของภาคใต้เป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นจากความหลากหลายทางชนชาติและวิถีชีวิต อันเกิดจากประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น โดยผ่านระยะเวลายาวนานก่อให้เกิด

เอกลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนในเขตภาคใต้ ดังที่ สุธิวงษ์ พงศ์ไพบูลย์ (2544: 179) ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิประเทศที่มีความหลากหลายทั้งทางกายภาพและชีวภาพ ภูมิอากาศ ดินและน้ำที่เอื้อต่อการทำการเกษตร ศาสนา และที่ตั้งอยู่ในเส้นทางการค้าทางเรือส่งผลให้ภาคใต้ เป็นศูนย์กลางอำนาจและวัฒนธรรมคราบเท่าถึงปัจจุบัน อีกทั้งวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของ ภาคใต้ส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก ดังที่ วิเชียร ณ นคร (2537: 2) กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดำรงและมีคุณค่า ซึ่งคนในชุมชนปฏิบัติมาช้านาน อันแสดงถึงความเจริญอก งาม ความกลมเกลียวและศีลธรรมอันดีของคนในชุมชน ดังนั้นจากการพัฒนาของประเทศ ประวัติศาสตร์ของภาคใต้ และความมั่งคั่งของวัฒนธรรมประเพณี อาจส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน ชุมชนด้านวัฒนธรรมประเพณีให้อยู่ในระดับสูง

ดังนั้นชุมชนจึงได้รับการพัฒนาปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ และประวัติศาสตร์ของภาคใต้ ส่งผลให้คนในชุมชน มีส่วน ร่วมทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม อาทิ การเข้าร่วมกลุ่มประมงพื้นบ้าน การเข้าร่วม โครงการปลูกป่าชายเลน และการเข้าร่วมประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชน ตระหนักถึงจิตสำนึกสาธารณะในการมีส่วนร่วม อาจเอื้อให้คนในชุมชนสามารถพัฒนาชีวิตความ เป็นอยู่ให้ดีขึ้นและยั่งยืน ด้วยเหตุที่กล่าวข้างต้นอาจทำให้ชุมชนในเขตภาคใต้มีปัจจัยชุมชนด้านการ มีส่วนร่วมในชุมชนอยู่ในระดับสูง

ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน คือ ระดับการส่งเสริมให้คนใน ชุมชนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินวิถีชีวิตที่ดีขึ้นตามการรับรู้ของผู้นำชุมชน ซึ่ง ประกอบด้วย การจัดให้มีการฝึกอบรม การสอนงาน และการทัศนศึกษาดูงานทั้งภายในและ ภายนอกชุมชน โดยปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เล็งเห็นปัญหา ความได้เปรียบด้านทรัพยากรมนุษย์เริ่มลดลงทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และอัตราค่าจ้าง เหตุเพราะการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรมีผลทำให้ความ ได้เปรียบด้านทรัพยากรมนุษย์เริ่มลดลง เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพ จึงได้สนับสนุน ให้ความสำคัญต่อการขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อม เพิ่มพูนความรู้ และ ทักษะที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพ ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถ อีกทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานที่สามารถให้บริการ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ให้แก่ผู้ใช้แรงงานและประชาชนทั่วไปจนถึงระดับ ตำบล หมู่บ้าน รวมทั้งการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพและบริการจัดหางานให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อส่งเสริมโอกาสการมีงานทำเพิ่มขึ้น อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มุ่งเน้นสนับสนุนการฝึกอบรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการจัดการ หรือการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กรประชาชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินแผนงาน โครงการของรัฐ หรือของชุมชน รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) มุ่งให้มีการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่ทำให้คนไทยทุกคน ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านคุณธรรม วิชาการ คุณภาพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน รวมทั้งตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มุ่งให้ภาคเอกชนร่วมกับชุมชนและสถาบันการศึกษาจัดการฝึกอบรมอาชีพและสร้างงานให้ผู้ด้อยโอกาสทั้งในสถานประกอบการและอาชีพอิสระ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงงานที่มีศักยภาพ และสามารถเพิ่มมูลค่าของผลตอบแทนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนสนใจการพัฒนาตนเองอย่างหนึ่ง ดังที่ จุฑามณี ตรีภูมิตูตา (2544: 12) กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะส่งผลให้คนมีความสนใจในการปฏิบัติงาน ได้รับการสอนแนะวิธีการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนางานให้ได้ผลสูงสุด พัฒนาฝีมือในการทำงานและเพื่อผลิต ลดการควบคุมดูแลนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ งานพัฒนาชุมชนยังเห็นความสำคัญของการส่งเสริมปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ดังที่ สุวิธสา วิเศษคุณพิณิจ (2548) กล่าวโดยสรุปว่า การฝึกอบรม การศึกษาคุณงาน การเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นกระบวนการให้การศึกษา ที่ทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาได้ ด้วยการพัฒนาของประเทศที่กล่าวข้างต้น อาจทำให้ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับสูง

ความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรค

ผลการศึกษา ความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรค ของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โดยทั่วไปนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลบริหารงานภายในชุมชนตามกฎหมาย และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับคนในชุมชน โดยเล็งเห็นสภาพปัญหาอย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นผู้ที่มีส่วนในการส่งเสริมคล้อย โน้มน้ำคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่สามารถให้ความรู้ ให้โอกาส จัดสรร

ทรัพยากร และอำนาจในการลงมือปฏิบัติอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริมคนในชุมชนให้ใช้สิทธิหน้าที่ของพลเมืองในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมและพัฒนาคนในท้องถิ่นให้มีความสามารถทำงานรับใช้ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ และสนับสนุนการพัฒนาทางด้านสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ต้องทำหน้าที่บริหารงานภายใต้ข้อจำกัดทางด้านความละเอียดอ่อนของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาที่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งต่าง ๆ นำไปสู่ความแตกแยกของคนในชุมชนได้ง่าย จึงทำให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลต้องมีปัจจัยทางจิตวิทยา ด้านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ดังที่ พรนพ พุกกะพันธ์ (2542: 296) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญหน้ากับผู้อื่นเป็นทักษะอย่างหนึ่งในการบริหารความขัดแย้งให้มีประสิทธิภาพ โดยเป็นความสามารถในการระเ้าใจประเด็นปัญหา และทราบสาเหตุของความขัดแย้งนำไปสู่ทางออกของการแก้ไขปัญหานั้น นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจึงสามารถเอื้อให้ชุมชนผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคไปได้ เพื่อให้บรรลุตามอำนาจหน้าที่ของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2538 นอกจากนี้ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2544: 14) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูง จะมีโอกาสได้รับการคัดเลือก และได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำมากกว่าผู้ที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคน้อยกว่า เพราะฉะนั้นนายกองค้การบริหารส่วนตำบลที่มาจาก การเลือกตั้ง ซึ่งได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกองค้การบริหารส่วนตำบลด้วยคะแนนเสียง ส่วนใหญ่จากคนในชุมชน จึงอาจมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ จึงมีผลให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับสูง

ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรครายด้าน

นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค โดยทุกด้านอยู่ในระดับสูง (ความสามารถในการควบคุม ($\bar{X} = 3.96$) การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต้อปัญหาของตนเอง ($\bar{X} = 3.87$) ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ($\bar{X} = 4.16$) และความอดทนต้อปัญหา ($\bar{X} = 3.95$))

ความสามารถในการควบคุม เป็นความสามารถของผู้นำชุมชนในการรับรู้การควบคุมตนเอง ให้สามารถรับมือต้อสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้ และสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำปฏิบัติ

อย่างไรให้เกิดผลดี โดยความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมายในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานในเขตภาคใต้ ซึ่งจะต้องใช้ความละเอียดอ่อนสูงในการทำงานกับชุมชนที่มีโครงสร้างหลากหลาย ทั้งทางชนชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ง่าย นอกจากนี้ปัญหาอันเนื่องมาจากความหลากหลายทางสังคมแล้ว ยังมีปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในบางพื้นที่ของภาคใต้ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมาก นอกจากทางกายภาพแล้ว สภาวะจิตใจย่อมได้รับผลกระทบรุนแรงเช่นกัน เพราะฉะนั้นผู้นำชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างขวัญ กำลังใจ และความสมานฉันท์ให้เกิดแก่คนในชุมชน สอดคล้องกับ Tead (อ้างใน ถวิล ธาราโกชน์ และคณะ 2522: 46) ผู้นำที่มาจากทางเลือกดีจะเป็นผู้ที่มีคุณงามความดี มีความสามารถ จนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่งผลให้มีความน่าเชื่อถือ ให้ความไว้วางใจ และทำให้สมาชิกเกิดแรงใจได้ ดังนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีความคิดเชิงรุก มีความกระฉับกระเฉง อดทนต่อความกดดันต่างๆ และพยายามหาวิธีแก้ไขปัญหาย่อยเสมอ ด้วยเหตุนี้ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ในระดับสูง

ความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา เป็นความสามารถของผู้นำชุมชนในการรับรู้ต้นตอของปัญหา การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตระหนักรู้ถึงความเป็นเจ้าของปัญหา และแสดงความรับผิดชอบต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม โดยความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหาของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บริหารที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด ซึ่งจะต้องรับนโยบายจากรัฐโดยตรง และปฏิบัติตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยจะต้องคำนึงถึงการทำงานกับคนในชุมชน ซึ่งมีความหลากหลายทางทัศนคติ และค่านิยม อันจะก่อให้เกิดอุปสรรคในทุกกระบวนการของการบริหารงาน ทั้งอุปสรรคกับตนเอง อุปสรรคกับสิ่งแวดล้อม เช่น คนในชุมชน นโยบายของภาครัฐ กลุ่มผู้ไม่ประสงค์ดี เป็นต้น ทั้งนี้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้จะต้องเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรง ซึ่งอาจมีจุดเริ่มต้นจากตนเอง หรือปัจจัยภายนอกที่เกิดขึ้นจากบุคคลอื่นอย่างมาก ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง และสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหาเพื่อที่สามารถรับผิดชอบต่อปัญหาตามสัดส่วนของสาเหตุที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ดังที่ พรนพ พุกกะพันธ์ (2542: 287) กล่าวว่าความสำเร็จในการบริหารความขัดแย้งของผู้นำ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์

สถานการณ์ในการหาสาเหตุของปัญหา และเข้าใจธรรมชาติของความแตกต่าง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเรียนรู้ความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงานกับชุมชน นำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไปโดยไม่กล่าวโทษตนเองจากเหตุการณ์ที่ไม่ได้เป็นผู้ก่อ ดังนั้นความสามารถในการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้จึงอยู่ในระดับสูง

ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา เป็นความสามารถของผู้นำชุมชนในการรับรู้การควบคุมผลกระทบของปัญหาให้อยู่ในขอบเขตของปัญหา โดยไม่กระทบต่อส่วนอื่นในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งระวังและมีสติอยู่เสมอ ไม่หวั่นวิตกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นเกินความจำเป็น โดยความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากภาระหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำงานประสานงานและร่วมงานกับหน่วยงานหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 (คณะกรรมการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครรัฐสภา และคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎร, 2547) โดยสรุป ดังนี้ ภาระงานด้านสาธารณสุข เช่น ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น ภาระงานด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น ส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เป็นต้น ภาระงานด้านสังคม เช่น การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การจัดการศึกษา การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

ภาระงานด้านเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร เป็นต้น ภาระงานทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพราะฉะนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพบเจออุปสรรค อันเนื่องมาจากการทำงานร่วมกับหลากหลายวิชาชีพ และปัญหาในการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตและการทำงานในแง่บวก เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริหารงานที่ซับซ้อน อีกทั้งต้องมีสติ

สัมปชัญญะที่มั่นคง รอบคอบ สามารถแยกแยะปัญหาต่างๆ ให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถรับ
ไปดำเนินการแก้ไขได้อย่างต่อเนื่อง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีความเข้มแข็งทาง
จิตใจเป็นอย่างมาก เมื่อประสบอุปสรรคในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือหน่วยงานต่างๆ จะส่งผลให้
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องมีทักษะทางด้านการรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น
เพื่อให้การทำงานราบรื่นยิ่งขึ้นและลดความขัดแย้งจากการทำงาน อีกทั้งสามารถปล่อยวางงาน
ทั้งหมดเมื่ออยู่ร่วมกับครอบครัว เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวและลดความตึง
เครียดจากการทำงานหนัก จากเหตุดังกล่าว ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถ
ในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้จึงอยู่ใน
ระดับสูง

ความอดทนต่อปัญหา เป็นความสามารถของผู้นำชุมชนในการรับรู้ถึงความคงอยู่ของ
ปัญหา การรับมือกับปัญหาเมื่อเกิดขึ้นซ้ำ มีความพยายามจัดปัญหาอย่างถูกวิธี และสามารถมอง
ปัญหาว่าเป็นสิ่งชั่วคราว โดยความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาของผู้นำ
ชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากลักษณะการทำงานของนายกองค์การบริหารส่วน
ตำบลที่จะต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการทำงานร่วมกับหลาย
ฝ่ายภายในชุมชน และยังคงติดต่อประสานงานกับภาครัฐและเอกชนภายนอกชุมชนอีกด้วย
นอกจากนี้ในพื้นที่บางส่วนของภาคใต้ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรค อันเนื่องมาจากผู้ไม่
ประสงค์ดี เช่น การเผาโรงเรียน การลอบวางระเบิดธนาคาร การทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ตำรวจและ
ครู เป็นต้น ด้วยปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะใน
เขตภาคใต้ จำเป็นจะต้องทำหน้าที่นำพาชุมชนให้สามารถผ่านพ้นภาวะวิกฤติ อุปสรรคและปัญหา
นานับประการให้กลับสู่สภาวะปกติ ดังนั้นอาจส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้สึก
ต่ออุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถาวร สามารถหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ อย่างมี
ความหวัง และมีจิตใจที่แข็งแกร่งเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (อ้างใน วิมล บ้านพวน, 2547:
58) ในทฤษฎีความสามารถของตนเองว่า ถ้าบุคคลมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง
สูง จึงมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นสูงเช่นเดียวกัน และมีแนวโน้มที่จะ
กระทำพฤติกรรมนั้น เช่นเดียวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหากมีความอดทนต่อปัญหา จะ
ส่งผลให้มีความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาทุกเท่าใด จะมีแนวโน้มของความพยายามแก้ไขปัญหาก็ให้
สำเร็จยิ่งเพิ่มสูงขึ้น จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นอาจส่งผลให้ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค
ด้านความอดทนต่อปัญหาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ในระดับสูง

การเสริมสร้างพลังในชุมชน

ผลการศึกษาการเสริมสร้างพลังในชุมชนของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.19$) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชน และมีอุดมการณ์ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยได้ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นและสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อแสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติ รวมถึงพฤติกรรมต่างๆ อันเอื้อในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว กลุ่มทางสังคมและชุมชน รวมทั้งให้โอกาสและจัดสรรทรัพยากรซึ่งเป็นแรงเสริมทางบวกแก่คนในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้คนในชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับ บุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2537: 28) ได้กล่าวโดยสรุปว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์สามารถกำหนดแนวทางกลยุทธ์ของการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ต้องมุ่งมั่นผลักดันทุกวิถีทางที่จะทำให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริง นอกจากนี้ ยังแสดงถึงการเอาใจใส่คนในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต้องการจะพัฒนาคนในชุมชน และชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งโดยการให้โอกาสและอำนาจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ ลักษณะโดยทั่วไปของประชาชนในเขตภาคใต้ชอบแสดงออกทางความคิดเป็นทุนเดิม อาจส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความมั่นใจที่จะให้โอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนในเขตภาคใต้โดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง

การเสริมสร้างพลังในชุมชนรายด้าน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.05$)

การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน เป็นการที่ผู้นำชุมชนให้โอกาส หรือกระตุ้นคนในชุมชนให้ร่วมคิด วางแผนในกิจกรรมทุกกิจกรรมของชุมชน โดยการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่านายก

องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชน อีกทั้งการที่คนในชุมชนได้รับโอกาสจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถร่วมคิดและวางแผนในกิจกรรมต่าง ๆ อาจส่งผลให้สามารถลดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่างคนในชุมชนได้ และคนในชุมชนจะยอมรับความคิด หรือการวางแผนนั้นร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชนอีกด้วย ดังที่ สำนักมาตรฐานการศึกษา (2545: 115) ระบุไว้ว่า การสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับภายในกลุ่มจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน นอกจากนี้ ยังแสดงถึงวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกับคนในชุมชน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการให้คนในชุมชนสามารถคิดริเริ่มและวางแผนกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสะท้อนความต้องการจากระดับรากหญ้าสู่ระดับกลาง อีกทั้งการที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมคิดและวางแผนได้อย่างอิสระ จะส่งผลให้คนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม และกิจกรรมดังกล่าวจะมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงร่วมกัน และการตัดสินใจในการวางแผนร่วมกัน ดังที่ ถวิล ชาราโกชน์ และคณะ (2522: 70) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะเกิดความรู้สึกสำนึกว่า ตนเองเป็นบุคคลสำคัญของกลุ่ม เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ถ้าขาดพวกเขาแล้วผู้นำเพียงคนเดียวก็ไม่สามารถจะทำงานให้เกิดผลดีได้เท่าที่ควร พวกเขาจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และแสดงบทบาทเพื่อให้กลุ่มได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้การเปิดโอกาสของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะส่งผลให้กิจกรรมในชุมชนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ด้วยเหตุผลนี้จึงมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก

การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ เป็นการที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมกันปฏิบัติ ในกิจกรรมทุกกิจกรรมในชุมชน โดยการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญแก่ การทำงานร่วมกันของคนในชุมชน เนื่องจากศักยภาพภายในตัวบุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน เมื่อทุกคนมาร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมจะสามารถเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรู้ ทักษะ ความถนัดเฉพาะด้าน และประสบการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม และสามารถพัฒนาตนเองและบุคคลอื่นได้ นอกจากนี้จาก การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้ระบุข้อกำหนดให้คนในชุมชนจะต้องเข้าร่วมกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นภายในชุมชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม รวมทั้งการสนับสนุนจากนักพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อร่วมกันหารายได้เสริมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวพืชพรรณทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มสตรีทอผ้า กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเกษตรกร กลุ่มประมงพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งเมื่อ

เกิดการรวมกลุ่มจะส่งเสริมให้มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด รับทราบข้อมูลข่าวสารอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ อีกทั้งการลงมือปฏิบัติร่วมกันยังทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้คนในชุมชนสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันได้ด้วยดี และส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ถวิล ธาราโกชน และคณะ (2522: 76) ที่กล่าวว่า การที่กลุ่มมีพลังดึงดูดใจเกิดจากในกลุ่มไม่มีความขัดแย้ง และมีความเท่าเทียมกัน จะส่งผลให้สมาชิกรวมตัวกันร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อให้กลุ่มบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้นจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ในระดับสูงมาก

การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง เป็นการที่ผู้นำชุมชนสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมกันแก้ไข ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการในกิจกรรมทุกกิจกรรมของชุมชน โดยการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความยึดหยุ่นในการปฏิบัติงานร่วมกับคนในชุมชน เพราะทุกคนเมื่อทำสิ่งที่ผิดพลาด หรือไม่ได้รับผลตามที่ตั้งใจไว้ มักจะมีความรู้สึกวิตกกังวล ความเครียดภายในใจ และแสดงออกทางพฤติกรรมในลักษณะขัดแย้ง หรือกลบเกลื่อนความรู้สึกภายในใจ เพื่อให้ความเครียดทุเลาลง โดยศาสตร์ทางจิตวิทยาเรียกพฤติกรรมด้านนี้ของมนุษย์ว่า กลไกการป้องกันตัวเองประเภทประนีประนอม (Compromise Techniques)

บัวทอง สว่างโสภาคกุล (2545) ได้กล่าวไว้โดยสรุปดังนี้ กลไกการป้องกันตัวเองประเภทประนีประนอม ซึ่งส่งผลให้คนสร้างจุดมุ่งหมายที่ 2 ขึ้นมาแทนจุดมุ่งหมายที่พลาด จะใช้เมื่อกลัวการไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม รวมทั้งการกลบเกลื่อนโดยแสดงออกในทางตรงกันข้าม และมีการตั้งเป้าหมายใหม่ที่สามารถเป็นไปได้ หรือใกล้เคียงกับเป้าหมายเดิม หากมีการเบี่ยงเบนเป้าหมายมีมากเกินไปอาจทำให้คนอื่นรำคาญ และไม่ยอมรับในตัวบุคคลคนนั้น ได้เช่นกัน จากกลไกการป้องกันตัวเองประเภทประนีประนอมที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อทุกคนทำงานผิดพลาดมีโอกาที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความสับสน ซึ่งอาจไม่เป็นที่พอใจแก่คนในชุมชนหรือผู้นำชุมชน เช่น การทำสิ่งอื่นทดแทนการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม เบี่ยงเบนเป้าหมายของกลุ่ม แสดงความคิดเห็นเพื่อมีส่วนร่วมมากกว่าปกติ เป็นต้น เหตุเพราะเกรงกลัวการไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการขั้นที่ 4 ของมาส โลว์ คือ ความต้องการยอมรับและศักดิ์ศรี (Self Esteem) ซึ่งเป็นความต้องการการยอมรับนับถือ ความต้องการความมั่นคงซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเห็นของคนโดยทั่วไป ความต้องการความพอใจ นิยม ชมเชย ความต้องการความมั่นใจในตนเอง ความต้องการคุณค่าในตนเอง ความต้องการยอมรับตนเอง ทั้งนี้ ตัวนายกองค์การบริหาร

ส่วนตัวเองจะต้องสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างพอเหมาะและมีศิลปะในการสื่อสาร เนื่องด้วยตำแหน่งหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีผลต่อการแก้ไข เปลี่ยนแปลง นั้นว่ามีผลทางจิตใจมาก และอาจก่อให้เกิดความกังวล ความเครียดต่อผู้ที่มีส่วนในการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อหลายทางทั้งด้านลบและด้านบวก ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความคิดของแต่ละบุคคล และอาจส่งผลให้คนในชุมชนแสดงกลไกการป้องกันตัวเองประเภทประนีประนอมที่สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก่อปรกับความหลากหลายทางสังคมซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความแตกแยกได้ เพราะฉะนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของภาคใต้จึงมีศิลปะในการปรับเปลี่ยนท่าทีเพื่อการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอย่างถึถ้วน และคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางสังคม ดังที่พรนพ พุกกะพันธ์ (2542: 297) กล่าวโดยสรุปว่า ความยืดหยุ่นมีส่วนสำคัญในการบริหารความขัดแย้ง ไม่ผูกติด หรือยึดมั่นกับความคิดใดความคิดหนึ่ง ความยืดหยุ่นจะช่วยให้มีโอกาสแสวงหาทางออก ตลอดจนวิธีแก้ไข รวมทั้งจะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการคิดแก้ปัญหา ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขเปลี่ยนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ในระดับสูง

การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล เป็นการที่ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนสามารถร่วมรับผลจากการปฏิบัติทั้งผลทางบวก และผลทางลบในกิจกรรมทุกกิจกรรม โดยการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญในผลของกิจกรรม ซึ่งสามารถเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำกิจกรรม อีกทั้งยังสามารถทำให้ทราบว่ามีความจำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น เพื่อสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปฏิบัติกิจกรรมครั้งต่อไป นอกจากนี้การสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมรับฟังผลของการทำกิจกรรมจะช่วยในการกระตุ้นความคิด ความรู้สึกร่วมกันของความเป็นเจ้าของร่วมกัน ส่งผลให้คนในชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ทั้งนี้การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมรับผลทั้งทางบวกและทางลบจะส่งผลให้คนในชุมชนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่ต้องการทราบผลในการทำกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหา และพยายามปรับปรุงพัฒนาการทำกิจกรรมให้ได้ผลดี ตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (1961) โดยสรุปว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้คนมุ่งประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีความกระตือรือร้นที่จะพยายามทำงานให้ได้ผลดีเยี่ยม พยายามที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะดังนี้ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบพฤติกรรมของตน และตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ในการดำเนินกิจกรรม เป็นผู้ที่ยพยายามทำงานอย่างไม่ทอดยจนถึงจุดหมายปลายทาง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนระยะยาว และต้องการข้อมูลย้อนกลับของผลงานที่ทำ เพราะฉะนั้นการที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้คนใน

ชุมชนร่วมรับผลของกิจกรรมทางในทางบวกและทางลบ อาจส่งเสริมให้คนในชุมชนมีแรงผลักดัน ในการทำกิจกรรมอันเนื่องมาจากความรู้สึกเป็นเจ้าของผลของกิจกรรม โดยสามารถวิเคราะห์ กระบวนการดำเนินงาน และสามารถกระตุ้นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนำผู้ร่วมปฏิบัติ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างพลังในชุมชนของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตภาคใต้จึงอยู่ในระดับสูง

การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว เป็นการที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยน วิถีชีวิตตามผลของกิจกรรมที่ดีที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์วิธีที่ถูกต้อง การให้แรงเสริมทางบวก แก่ผู้ที่กำลังปรับตัว และปรับตัวสำเร็จ โดยการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการ ร่วมกันปรับตัวของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากนายกองค์การบริหาร ส่วน ตำบลมีวิสัยทัศน์ก้าวไกลในการบริหารงานท้องถิ่น เนื่องจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ บริหารที่มีความใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากที่สุด จึงมีอิทธิพลต่อคนในชุมชนอย่างมาก สามารถ จูงใจ โน้มน้าวใจ ให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเดิมที่ทำให้เกิด ปัญหาซ้ำซากและซับซ้อนได้ โดยการสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมกันปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามผล ของกิจกรรมที่ดีที่สุดนั้น จะมีผลให้คนในชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลง ความรู้สึก แรงจูงใจ ทศนคติ และค่านิยม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในการดำเนินวิถีชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาในการนำกลุ่มชน ดังที่ ทศนา แสงศักดิ์ (2542: 105) กล่าวโดยสรุปว่า ผู้นำสามารถชักจูง โน้มน้าวให้คนในชุมชน เห็นว่า สิ่งนั้น เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับตัวเขาจะทำให้ชุมชนคล้อยตามได้ง่ายด้วยความ สมัคใจ ทั้งนี้ในการร่วมกันปรับตัวจะก่อให้เกิดผลดีต่อคนในชุมชนโดยรวม ส่งเสริมศักยภาพในตนเอง มากยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากด้วยตนเอง นอกจากนี้ ภายใต้กระแสสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเผชิญกับสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในบางพื้นที่ คนใน ชุมชนจะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินวิถีชีวิตได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และ สามารถปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา โดยสามารถลดการพึ่งพาจากภาครัฐ ด้วย วิสัยทัศน์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาข้างต้นอาจส่งผลให้การเสริมสร้างพลังใน ชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ใน ระดับสูง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

โดยแบ่งออกเป็นสมมุติฐานใหญ่ และสมมุติฐานย่อย 5 สมมุติฐาน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

สมมุติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกัน มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า มีตัวแปรเพียง 5 ตัว คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และวาระในการดำรงตำแหน่งมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 53.4 ($R^2_{adj} = .534$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอยู่ระดับสูงนั้น จะเป็นผู้ที่มีความอดทนต่อความปัญหา มีสติในการแก้ไขปัญหาแม้ในสถานการณ์คับขัน ตามทฤษฎีของ Stoltz (1997) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคทางด้านความสามารถในการควบคุมนี้ มีอำนาจในตนเองสูง และสามารถปฏิบัติงานเชิงรุกได้ดี มีสุขภาพที่ดีและสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานระยะยาว ดังที่ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (อ้างใน ทศนา แสงศักดิ์, 2542: 63) กล่าวโดยสรุปว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะเห็นคุณค่าของประสบการณ์ที่รับรู้เห็น มีเจตจำนงอันแน่วแน่ต่อหลักการ สามารถพินิจสภาพแวดล้อมทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อคาดคะเนพยากรณ์และสร้างภาพในอนาคตได้ ซึ่งผู้นำจะต้องมีการเพิ่มอำนาจ การตัดสินใจ การแก้ไขให้แก่ผู้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น เพราะฉะนั้นเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความทนทานต่อความยากลำบากจะส่งผลให้มีความมั่นคงและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความมั่นใจในตนเอง อีกทั้งมีความมุ่งหวังอยู่เสมอ ดังที่ อริยา คูหา (2545: 67) กล่าวโดยสรุปว่า ความคาดหวังอย่างรุนแรงจะทำให้มีความกระตือรือร้น ขวนขวาย มุ่งหมายและมุ่งมั่นพยายามทุกวิถีทางให้บรรลุสิ่งที่ต้องการตามที่คาดหมายไว้ เพื่อตอบสนองความพอใจเมื่อความต้องการนั้นสัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นที่พึ่งของคนในชุมชนได้ดี ดังที่ บุญชัย พิทักษ์ ดำรงกิจ (อ้างใน ทศนา แสงศักดิ์, 2542: 64-65) กล่าวว่าผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องสามารถเป็นที่พึ่งพาของชุมชน โดยเป็นศูนย์รวมความสามารถของทุกคน อันจะก่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นอาจทำให้ผู้นำสนับสนุนการให้โอกาส และอำนาจแก่คนในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม

โดยความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของงานที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกด้านของชุมชน และติดต่oprสานงานกับสาขาอาชีพ ส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีทักษะในการแบ่งหมวดหมู่ของการทำงาน เมื่อประสบปัญหาสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ตามที่ Stoltz (1997: 176) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาอยู่ในระดับสูง จะมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บปัญหาไว้ในขอบเขตที่เหมาะสม สามารถจัดการกับความยุ่งยากของปัญหาที่เผชิญอยู่หลากหลายด้านอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ทำเรื่องเล็กให้กลายเป็นเรื่องใหญ่ ดังที่ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2544: 16) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคจะสามารถบริหารจัดการกับชีวิตของตนเองได้ดีขึ้น ไม่โกรธ หรือหงุดหงิดง่าย ซึ่งจะส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาในชุมชน โดยไม่คิดว่าปัญหานั้นเป็นภาระที่ทำให้ชีวิตยุ่งยากมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม

ส่วนปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม ตามการรับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาธารณภัยบริเวณพื้นที่ 14 จังหวัด ภาคใต้ เกิดภัยธรรมชาติขึ้นหลายชนิด เช่น อุทกภัย วาตภัย ไฟป่า แผ่นดินถล่ม การชะล้างพังทลายของหน้าดิน สึนามิ เป็นต้น ดังที่ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2540) กล่าวโดยสรุปว่า ภาคใต้มีภัยธรรมชาติตลอดทั้งปี ช่วงลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีกำลังแรงและพายุจากอ่าวเบงกอลเคลื่อนตัวผ่าน จะมีฝนตกหนักทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันในบริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันตก ส่วนทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกจะเกิดน้ำท่วมฉับพลันช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะเกิดแผ่นดินถล่ม นอกจากนี้ ภาคใต้ยังประสบกับมลพิษร้ายแรง อันเนื่องมาจากการรั่วไหลของสารพิษในนิคมอุตสาหกรรม ที่ส่งผลถึงสิ่งแวดล้อม มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ และมลพิษลงสู่ดิน เช่น วันที่ 6 มีนาคม 2543 เกิดเหตุการณ์ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รั่วไหลออกจากโรงงานพลาสติก บริษัทไทยโพลีคาร์บอนเนต จำกัด ในนิคมอุตสาหกรรมผาแดง อำเภอมายาตาพุด จังหวัดระยอง (วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2545) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ล้วนแต่ผลักดันให้คนในชุมชนเกิดการรวมกลุ่ม ดังที่ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) กล่าวโดยสรุปว่า ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดความริเริ่มกระทำที่สนองต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องต่อ

สถานการณ์นั้น ทั้งนี้จึงส่งผลให้คนในชุมชนมีโอกาสได้พบปะกัน ร่วมกันวางแผน และสามารถคิดวิเคราะห์ประเมินผลได้ ดังนั้นจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งในตนเองของคนในชุมชน เพื่อให้สามารถผ่านพ้นช่วงวิกฤติการณ์ทางภัยธรรมชาติ และมลพิษทางสิ่งแวดล้อมไปได้ หรือคงไว้ซึ่งความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ และมลพิษ ซึ่งส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นสมควรแก่การให้โอกาสและอำนาจในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม

สำหรับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่จะต้องพบกับอุปสรรคและปัญหานั้นับประการจากทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน บนพื้นฐานการทำงานที่มีข้อจำกัด เนื่องจากความหลากหลายของสังคม ส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างดี มีความแข็งแกร่งในการแก้ไขปัญหา ตามที่ Stoltz (1997) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับสูง จะมีความรู้สึกต่ออุปสรรคว่าสามารถแก้ไขได้ มีพลัง และมองโลกในแง่ดี ระบุว่าทุกปัญหามีทางแก้ไข ดังที่ Bandura (1977 อ้างใน วิมล บ้านพวน, 2547: 59) กล่าวว่า อารมณ์ทางบวกจะกระตุ้นการรับรู้ความสามารถ ของตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนอารมณ์ทางลบให้เป็นอารมณ์ทางบวก ทำให้การตัดสินใจทางกายไปในทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังส่งผลให้กล้าตัดสินใจบนความท้าทาย ดังที่ วีระวัฒน์ ปิ่นนิคามย์ (อ้างใน ทศนา แสงศักดิ์, 2542: 63) คุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์อย่างหนึ่ง คือ ความกล้าตัดสินใจ โดยทำการตัดสินใจที่เหมาะสมและต้องตัดสินใจภายใต้ข้อมูล และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สามารถคาดคะเนผลได้ และข่มตัดสินใจได้ทันที ซึ่งจะส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีพลังในการต่อสู้กับปัญหาเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม

ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า วาระในการดำรงตำแหน่ง ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวาระในการดำรงตำแหน่งยิ่งเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านการรับรู้ปัญหาของคนในชุมชน วิธีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การระดมทรัพยากร การสร้างเครือข่าย และแนวทางการช่วยเหลือชุมชนให้เป็นอย่างรวดเร็ว และราบรื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รักใจ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตตามกระบวนการ จปฐ : กรณีจังหวัดสุรินทร์ โดยผลการวิจัย

พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานได้แก่ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ และยังคงสอดคล้องกับ ยุพาพร ตรีบุรุษ (2544) ได้ศึกษา การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารระดับกลางในธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่ โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารระดับกลางในธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่ค่อนข้างมีประสบการณ์จากการทำงานมาพอสมควร มีโอกาสเผชิญปัญหาต่าง ๆ มากมาย ช่วยพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการ ความคิด ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ทำให้มีจินตนาการกว้างไกล รู้จักตนเอง รู้จักชีวิตเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีทักษะในการสื่อสาร ทำให้วุฒิภาวะสูง รอบคอบ มีเหตุผล กล้าที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และพร้อมที่จะตัดสินใจในการบริหารงานได้ด้วยความมั่นใจ ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นวาระในการดำรงตำแหน่งเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพ และคล่องตัวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การได้รับเลือกตั้งให้เข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอีกครั้ง จะส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีจากภายในและภายนอกชุมชนว่า เป็นผู้ที่มีความสามารถได้รับการยอมรับ และได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐิกา กุลกาญจนารัตน์ (2538 อ้างใน สุมาลี ขุนจันดี, 2541: 86) ที่กล่าวว่า ความเชื่อถือ ไว้วางใจของผู้นำจะส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานในทันทีที่ผู้นำต้องการ ซึ่งเป็นพฤติกรรมพื้นฐานของผู้นำที่จะเสริมสร้างพลังให้เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างประสบความสำเร็จ ดังนั้นวาระในการดำรงตำแหน่งจะส่งผลทางบวกให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นที่ยอมรับ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวม

สมมุติฐานย่อยที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า มีตัวแปรเพียง 4 ตัว คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรครด้านความอดทนต่อปัญหา ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรครด้านความสามารถในการควบคุมต่อปัญหา ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรครด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 33.5 ($R^2_{adj} = .335$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร

ด้านความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับสูงนั้น จะทำให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีจิตใจที่เด็ดเดี่ยวในการเผชิญกับปัญหาอุปสรรค และสามารถแก้ไขปัญหานั้นให้ผ่านพ้นไปด้วยดี ดังที่ Bandura (1977) กล่าวว่า บุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถนั้นจะไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ แต่จะพยายามทำงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ อันจะส่งผลต่อนายกองค้การบริหารส่วนตำบลให้มีการกล้าในการมีความคิดริเริ่ม ไม่เกรงกลัวต่อปัญหาที่ยังมาไม่ถึง และมีผลทำให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยในการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมคิดและวางแผนอีกด้วย ดังที่ ถวิล ธาราโกชน และคณะ (2522: 49) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่ปฏิบัติกรโดยส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น ได้เสนอแนะวิธีต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน เป็นการระดมกำลังปัญญาเพื่อหาข้อสรุปและกฎเกณฑ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มมากที่สุด ผู้นำแบบนี้จะทำงานโดยยึดหลักเหตุผล ไม่แสดงอำนาจหรือกดขี่ข่มเหงผู้เป็นสมาชิกกลุ่ม ดังนั้นความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล จึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน

ส่วนความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอยู่ในระดับสูงนั้น จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดเชิงบวกต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น พยายามหาวิธีแก้ไขปัญหา และมีสติสัมปชัญญะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ในสภาวะคับขัน เพราะฉะนั้นด้วยวิถีคิดที่เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ มัชฌิมา ธรรมนุสย์ (2544: 15) กล่าวว่า การมีความเชื่อมั่นในตัวเอง จะเชื่อว่าตนเองสามารถกระทำในสิ่งที่มุ่งหวังไว้ได้จนสำเร็จ และถือความผิดพลาดนั้นเป็นบทเรียน ดังตัวอย่างสุภาษิตของ นโปเลียนที่ว่า “คนไม่เคยทำผิด คือคนที่ไม่เคยทำอะไรเลย” และมัชฌิมา ธรรมนุสย์ (2544: 16) กล่าวไว้ในบทความอีกว่า เมื่อเผชิญกับปัญหาร้ายแรง ผู้มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีสติในการแก้ไขปัญหานั้นที่เกิดขึ้นให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าคุณมีความเชื่อมั่นในตนเองของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีส่วนในการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมคิดและร่วมวางแผน เพราะคาดว่าตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งพื้นฐานความต้องการทางจิตวิทยาของคนในชุมชนช่วยเอื้ออำนวยต่อการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมคิดและวางแผน ดังที่ พรนพ พุกกะพันธุ์ (2542: 306) กล่าวว่า ทุกคนมีความต้องการที่จะมีอิสระในการกระทำและแสดงออก เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เชื่อว่าสามารถจะควบคุมตนเองให้ทำงานจนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ คนหลายคนต้องการแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนเองคิดอย่างไร เป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม จากเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

และเห็นศักยภาพของคนในชุมชนในการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน จึงส่งผลเอื้อต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน

สำหรับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาอยู่ในระดับสูงนั้น จะทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำงานที่หลากหลายและซับซ้อนได้ มีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถสร้างความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายได้อย่างดี ดังที่ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (อ้างใน ทศนา แสงศักดิ์, 2542: 63) กล่าวว่า ผู้นำที่สามารถสร้างความรู้สึกประทับใจเป็นส่วนตัว คือผู้นำที่ฟังประสงค์ ผู้นำที่ดีต้องสามารถสร้างศรัทธา และความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น รู้จักใช้ช่องทางการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอบถามสารทุกข์สุกดิบ รู้จักสร้างขวัญ และกำลังใจ ทั้งในเชิงลึกลับและสาธารณะ สิ่งเหล่านี้คือ บารมีอย่างหนึ่ง ดังนั้นบารมีจะส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความมั่นใจในการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและร่วมวางแผน เพราะจะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังที่ Scott & Jaffe (อ้างใน สุมาลี ขุนจันดี, 2541: 26) การสร้างความร่วมมือจากทีมงาน เป็นสิ่งสำคัญของการเสริมสร้างพลังในองค์กร โดยการวางระบบการทำงานที่เอื้อต่อการประสานสัมพันธ์ การกระตุ้นจิตใจ และสนับสนุนงบประมาณที่จำเป็น ทุกฝ่ายจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม หน้าที่ความรับผิดชอบ อิศระในการทำงาน อำนาจการตัดสินใจ ดังนั้นการมีมนุษยสัมพันธ์ และการประสานงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีอิทธิพลต่อการเปิดโอกาสและให้อำนาจแก่คนในชุมชน ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน

การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น นอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทยถือได้ว่าเป็นประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติที่ทุกคนที่เป็นคนไทยสามารถเข้าร่วมได้โดยไม่มีจำกัดใดๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งทำให้คนในชุมชนได้รวมกลุ่ม พุดคุย สังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ จีวีวรรณ วรรณประเสริฐ และคณะ (2524) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมโดย

ผลการวิจัย พบว่า ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ประเพณีที่มีพิธีกรรมทางสังคมมาก จะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้มีการผสมผสานทางสังคมมาก และทวิวรรณ วรรณประเสริฐ และคณะ กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์อีกว่า ประเพณีเปรียบเสมือนตัวเชื่อม และบำรุงรักษาการผสมผสานทางสังคม ซึ่งจะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมร่วมกันทางประเพณี อันทำให้เกิดการปะทะสังสรรค์ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อันนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นทางสังคม เนื่องด้วยชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมนับถือศาสนาต่างกัน แต่ละศาสนามีลักษณะและขั้นตอนของพิธีกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับประเพณีของแต่ละกลุ่มศาสนาไม่เหมือนกัน ซึ่งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมจะร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ของกันและกันทางสังคม ช่วยเหลือสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน อันไม่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาใด อันเป็นผลทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมอยู่ใกล้ชิดกัน ดังนั้นจึงส่งเสริมให้นายกองคํการบริหารส่วนตำบลสามารถให้โอกาสและอำนาจได้ง่ายเมื่อมีการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทยซึ่งเปรียบเหมือนศูนย์รวมทางจิตใจของคนไทยทุกศาสนา จึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน

สมมุติฐานย่อยที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองคํการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า มีตัวแปรเพียง 3 ตัว คือ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รวมทั้งความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหามีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36.9 ($R^2_{adj} = .369$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองคํการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอยู่ในดับสูงนั้น ส่งผลให้นายกองคํการบริหารส่วนตำบลมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้สามารถควบคุมสถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในยามวิกฤติได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ดังที่ สุภารดี มั่นยืน (2541: 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้ความสามารถทำให้ผู้อื่นเชื่อถือ ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม อย่างมีศาสตร์ และศิลป์ในการนำ เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามมุ่ง

หมาย ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ

สำหรับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาอยู่ในระดับสูงนั้น จะส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีสติ มีความทนทานต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามา และเอื้อให้สามารถขจัดความกลัว ความเสี่ยง หรือการล้มเหลวของคนในชุมชนระหว่างปฏิบัติงาน ดังที่ มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2544) กล่าวว่า การมีหัวใจเด็ดเดี่ยว ไม่หวาดกลัวต่ออันตราย และไม่คิดว่าตนเกิดมาเคราะห์ร้าย จะมีลักษณะอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ ทำการเด็ดขาด มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น เมื่อต้องเผชิญกับความทุกข์ยากแสนสาหัสก็ไม่ใจเสีย ถึงจะถูกผู้อื่นทำร้าย กลั่นแกล้ง ก็ทำร้ายได้เพียงร่างกาย แต่ไม่สามารถทำร้ายใจที่เข้มแข็งได้ หากถูกประทุษร้ายจนย่อยยับก็สามารถก่อสร้างตนให้กลับดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจิตใจเด็ดเดี่ยวด้วยความอดทนต่อปัญหา ส่งผลให้มีความมั่นใจในตนเอง และสามารถส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความกล้าที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน จากเหตุดังกล่าวจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาอยู่ในระดับสูงนั้น จะทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมปัญหาและอุปสรรคให้สามารถขจัดออกไปโดยเร็ว โดยไม่ลุกลามไปยังส่วนอื่นของการปฏิบัติงาน ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมภาวะผู้นำให้ผู้นับตามมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ดังที่ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 23) ผู้นำชุมชนมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น สามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ให้ความเคารพนับถือ เกรงใจ เชื่อใจ และให้ความช่วยเหลือในการทำงานต่าง ๆ อีกทั้งเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ สามารถประสานให้เกิดการปฏิบัติที่ดี ดังนั้นคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว จึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ

สมมุติฐานย่อยที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า มีตัวแปรเพียง 3 ตัว คือ ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม และความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 37.5 ($R^2_{adj} = .375$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอยู่ในระดับสูงนั้น จะส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ และแก้ปัญหาได้ และเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงส่งเสริมสนับสนุนคนในชุมชนให้ร่วมกันแก้ไขปัญหาเช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้นำที่มาจากทางเลือกตั้งมีอิทธิพล และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ดังที่ ทศนา แสงศักดิ์ (2542: 42) กล่าวว่า ผู้นำคือผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้อยู่เหนือกลุ่ม จะมีบทบาทหน้าที่ และคุณสมบัติพิเศษที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม สามารถควบคุม หรือชี้้นำให้สมาชิกเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ดังนั้นจากการยอมรับของคนในชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง

สำหรับความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ในระดับสูงนั้น จะส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีสติในการจัดการกับปัญหาที่เข้ามาในชีวิตมากมาย ช่วยกำจัดความคับข้องใจ และอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพลังอยู่เสมอ ส่งผลไปสู่คนในชุมชน ซึ่งจะได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการแก้ไขปัญหาในชุมชนที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ Bass (1985: 102) กล่าวว่า ผู้นำมีการกระตุ้นทางปัญญา โดยใช้ความรู้ ความสามารถของตนเอง กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดการเปลี่ยนแปลง ตระหนักถึงปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้ความคิด จินตนาการ ความเชื่อ และค่านิยม ซึ่งจะทำให้ผู้ตามเกิดความรอบคอบ ความเข้าใจ มองเห็นปัญหา และรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ทำทนาย เกิดสติปัญญา

ตลอดจนวิธีแก้ไข ดังนั้นจากคุณลักษณะของผู้นำดังกล่าว จึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมตามการรับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้อยู่ในระดับสูง เนื่องจาก ภัยธรรมชาติ และมลพิษที่เกิดขึ้นในภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสถานะทางจิตใจเป็นอย่างมาก อันก่อให้เกิดวิกฤติปัญหาาร่วมกัน เช่น สึนามิ แผ่นดินถล่ม สารพิษรั่วไหล เป็นต้น ส่งผลให้การรวมตัวเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีอยู่สูง เนื่องจากเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขร่วมกันเพื่อให้เกิดศักยภาพสูงสุด และผ่านพ้นวิกฤตการณ์โดยเร็ว เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมจึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมมีสูง และมีผลให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญ ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง

สมมุติฐานย่อยที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า มีตัวแปรเพียง 3 ตัว คือ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 42.8 ($R^2_{adj} = .428$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ในระดับสูงนั้น จะสามารถรับมือกับปัญหาที่เผชิญอยู่ได้อย่างดี ซึ่งนำไปสู่การมีอำนาจในตนเอง มีความทนทานต่อความยากลำบาก และต้องการรับรู้ผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับปรุงตนเองในระยะยาว ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีอิทธิพลต่อกันในชุมชนอันเกิดจากวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้นำชุมชนอีกด้วย ดังที่ สุภารดี มั่นยืน (2541: 16) กล่าวว่า ผู้ตามจะสังเกตพฤติกรรมของผู้นำ และมีแนวโน้มจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้นำ เนื่องจากอิทธิพลและประสบการณ์ที่สูงกว่า และยิ่งผู้ตามรับรู้ว่าผู้นำมีความสามารถ และประสบความสำเร็จ ผู้ตามก็มีแนวโน้มที่จะเลียนแบบ

ผู้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล

สำหรับปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้คนในชุมชนร่วมตัวเพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้คนในชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรีกษาหารือ และรับรู้ผลจากการทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ดังที่ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 198-199) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาย่อมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นนัยทางการเมือง ไม่เพียงแต่การให้โอกาสแก่ประชาชนที่จะเข้าร่วม แต่เป็นการคืนสิทธิและอำนาจให้ประชาชนในการกำหนดอนาคตของตนเอง โดยพัฒนาจิตความสามารถในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรของชุมชน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรุนแรงทางภัยธรรมชาติ และมลพิษที่ผ่านมา ทำให้คนในภาคใต้ตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม เนื่องจากเป็นผู้ที่มีผลกระทบโดยตรง เพราะฉะนั้น การร่วมรู้ผลของกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมให้คนในชุมชนทราบถึงแนวทางว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป เพื่อให้สภาพปัญหาผ่านพ้นไปด้วยดี จากเหตุดังกล่าวจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา อยู่ในดับสูงนั้น จะทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะไม่ท้อแท้ เมื่อพบเจออุปสรรคจากหลากหลายด้านของชีวิต ส่งผลให้ผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดี สามารถช่วยให้ผู้อื่นมีกำลังใจ อีกทั้งยังสามารถสร้างความรักสามัคคีให้ทุกคนในชุมชนร่วมกันรับผิดชอบผลของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ดังที่ Tracy (อ้างใน สุภารดี มั่นยืน, 2541: 26) กล่าวว่า การให้รับรู้ผลของการปฏิบัติงานจะเสริมสร้างให้ผลในการปฏิบัติงานครั้งต่อไปดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าควรปรับปรุงอย่างไร จูงใจให้ทำงานดีขึ้น และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นคุณลักษณะของผู้นำดังกล่าว จึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล

สมมุติฐานย่อยที่ 5 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของผู้นำ ชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า มีตัวแปรเพียง 3 ตัว คือ ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 26.4 ($R^2_{adj} = .264$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ อยู่ในดับสูงนั้น ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีสติในการควบคุมปัญหาและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ทราบวิธีการแก้ไขที่ดีที่สุดในทุกปัญหานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี โดยไม่ได้นำปัญหามาทับซ้อนกัน ที่ส่งผลให้วิธีแก้ไขที่ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถกำหนดวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ได้ดี มีการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ ดังที่ วีรวัดน์ (อ้างใน พิศนา แสงศักดิ์, 2542) กล่าวว่า ผู้ผู้นำที่มีวิธีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จะสามารถสร้างเสริมสุขภาพกาย และใจให้มีพลังเกื้อหนุนทางร่างกาย จิตใจ สมอง อามรรณ สังกม เพื่อนำมาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นเสมอ จะไม่ท้อแท้ เหนื่อยหน่าย มองโลกในแง่ดี แสวงหาความรู้อยู่เสมอ ทั้งนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีผลส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความกล้าที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามแบบผู้นำ ดังนั้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

สำหรับปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดการรวมตัว ส่งผลให้เกิดกลุ่ม ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติ เนื่องจากผู้ที่อยู่ในกลุ่มต้องการความรู้สึกเป็นสมาชิกและทำกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ดังที่ ถวิล ธาราโกษณ์ และคณะ (2522) ได้กล่าวว่า กลุ่มมีปทัสถาน ระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มกำหนดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ยึดถือ และยอมรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำของคนในกลุ่มเป็นอันมาก ผู้ใดฝ่าฝืนจะได้รับการประณามอย่างรุนแรงจากสังคม และสังคมจะไม่ยอมรับผู้นั้นเข้าพวก เพราะฉะนั้นปทัสถานจึงเป็นสิ่งแสดงความรู้สึกกลมเกลียว และรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน

ดังนั้นจึงส่งผลให้ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมสามารถทำให้คนในชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ด้วยดี อันเนื่องมาจากอิทธิพลของกลุ่ม จากเหตุดังกล่าวจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาอยู่ในระดับสูงนั้น จะทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความทนทานต่อปัญหา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเดิม จะพบกับข้อข้องใจ และปัญหาที่ทำให้ท้อแท้ เพราะฉะนั้นการที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีจิตใจที่เข้มแข็ง และคิดว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหานี้ให้ผ่านพ้นไปได้ จะช่วยสนับสนุนให้สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตได้ง่าย และรวดเร็วยิ่งขึ้น อันจะมีผลต่อคนในชุมชนให้ได้รับการจูงใจจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองที่ถูกต้อง ดังที่ ทักสนา แสงศักดิ์ (2542: 69) กล่าวว่า คนเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด ความรู้ ความสามารถ และ ศักยภาพต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวคนนั้น หากได้รับการพัฒนา และนำมาใช้ให้ถูกทางจะก่อให้เกิดประโยชน์มหาศาล สร้างความเจริญให้แก่ชุมชนได้ ดังนั้นด้วยคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาข้างต้นจึงส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชน รวมทั้งศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้ที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

โดยศึกษาตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ตัวแปรตาม คือ การเสริมสร้างพลังในชุมชน ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไข เปลี่ยนแปลง การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล และการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชนที่ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล รวมทั้งสิ้น 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละจังหวัด และสุ่มอย่างกระจายแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับสลาก เพื่อให้ได้รายชื่อ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีคำถามแบบเติมข้อความและตรวจรายการ ซึ่งประกอบด้วยข้อความจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง วาระในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยชุมชน แบ่งย่อยออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้าน โครงสร้างพื้นฐานในชุมชน
โดยมีคำถามให้ตรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามปัจจัยชุมชน ประยุกต์จากแนวคิดของ Berlo (1960) Cohen and Uphoff (1980) และ Gilley and Egglund (1993) โดยมีคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย ซึ่งมีข้อความทั้งสิ้น 22 ข้อ โดยข้อความจะครอบคลุมปัจจัยชุมชนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในชุมชน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค โดยได้ศึกษาจากแนวคิดความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของ Stoltz (1997) แล้วนำมาสรุปเป็นขอบข่ายเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย มีข้อความทั้งสิ้น 20 ข้อ โดยข้อความจะครอบคลุมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการควบคุม ด้านการรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และด้านความอดทนต่อปัญหา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยได้ศึกษาจากแนวคิดของ Fawcett *et al.* (1995 cite in Community Tool Box, 2003) แล้วนำมาสรุปเป็นขอบข่ายเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย มีข้อความทั้งสิ้น 22 ข้อ โดยข้อความจะ

ครอบคลุมการเสริมสร้างพลังในชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล และด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว

วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยได้แนบหนังสือ นำ คำชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถาม แบบสอบถาม และซองจดหมายตอบกลับ ส่งไปรษณีย์ถึง นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ และส่งคืนโดยใช้ซองจดหมายตอบกลับ โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยชุมชน

ปัจจัยชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.57$) และเมื่อแยกพิจารณาปัจจัยชุมชนในแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยชุมชนอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน ($\bar{X} = 3.84$) ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน ($\bar{X} = 3.52$) ปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ($\bar{X} = 3.44$)

2. ความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรค

นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลมีระดับความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อแยกพิจารณาความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรคในแต่ละด้านของ นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลพบว่า นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลมีระดับความสามารถในการพึ่งพาอุปสรรคอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของ

ปัญหา ($\bar{X} = 4.16$) ความสามารถในการควบคุม ($\bar{X} = 3.96$) ความอดทนต่อปัญหา ($\bar{X} = 3.95$) และการรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ($\bar{X} = 3.87$)

3. การเสริมสร้างพลังในชุมชน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.19$) และเมื่อแยกพิจารณาการเสริมสร้างพลังในชุมชนในแต่ละด้านของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก และสูง ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับสูงมาก การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.26$) อยู่ในระดับสูงมาก การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.16$) อยู่ในระดับสูง การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล ($\bar{X} = 4.07$) อยู่ในระดับสูง การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว ($\bar{X} = 4.05$) อยู่ในระดับสูง

4. การทดสอบสมมุติฐาน

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่าความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และภาวะในการดำรงตำแหน่งมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 53.4

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค พบว่าความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมต่อปัญหา ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 33.5

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยชุมชน และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของ ผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้ที่มีต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ที่ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำชุมชนในเขตภาคใต้ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยชุมชน โดยรวมตามการรับรู้ของนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตภาคใต้ของประเทศไทยอยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกพิจารณาปัจจัยชุมชนแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยชุมชนด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยประกอบด้วย ความ หลากหลายของช่องทางการสื่อสาร และความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งทั้ง 2 ด้านอยู่ใน ระดับสูง สำหรับปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในชุมชนด้าน สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรม ประเพณีอยู่ในระดับ สูง ส่วนปัจจัยชุมชนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้นำชุมชน และ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนการติดต่อสื่อสารในชุมชน การมีส่วน ร่วมในชุมชน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ ทันสมัยและทั่วถึง รวมทั้งได้รับ โอกาสและอำนาจจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และสามารถเข้ารับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน การเพิ่มเติมนโยบาย การพัฒนาชุมชนให้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในชุมชนโดย การจัดตั้งกลุ่มภายในชุมชน การจัดสถานที่ อันเอื้อต่อการรวมตัวให้ ได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การสร้างเครือข่ายผู้นำทางการ และผู้นำทาง ธรรมชาติซึ่งเปรียบเสมือนผู้แทนของคนในชุมชนให้ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน รวมทั้งการส่งเสริมการฝึกอบรมแก่ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ด้านเทคนิคในการทำกิจกรรม กลุ่มเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาอาชีพเพิ่มพูนทักษะในการทำงาน และด้านการพัฒนา บุคลิกภาพให้กล้าแสดงออกทางความคิด เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการส่งเสริมปัจจัยชุมชนให้ เพิ่มพูนส่งผลต่อชุมชน โดยรวมให้มีการพัฒนายิ่งขึ้นสืบไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการควบคุม การรับรู้ต้นเหตุของปัญหาและความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ความอดทนต่อปัญหา นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค ด้วยวิธีที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้นำชุมชนมีทักษะความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน และรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่ดีให้คงอยู่เสมอไป ซึ่งสามารถทำได้โดยการฝึกอบรมเรื่องความคิดเชิงบวกซึ่งส่งผลต่อทัศนคติที่ดีในการแก้ไขปัญหา การจัดฝึกอบรมให้ผู้นำชุมชนได้มีการฝึกสังเกตความคิดของตนเองเมื่อเผชิญกับปัญหา รวมทั้งกลยุทธ์ในการบริหารความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการจัดสัมมนาวิชาการที่บ้านเกี่ยวกับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของผู้นำชุมชนบนวิถีชีวิตของชุมชนภาคใต้ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประหยัคงบประมาณควรนำแบบสอบถามความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคมาใช้ในการวัดความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สามารถพิจารณาแยกประเภทของบุคคลให้เหมาะสมต่อการอบรมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคสูงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเป็นการประหยัคงบประมาณของรัฐ

3. จากผลการวิจัยพบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ มีการเสริมสร้างพลังในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนอยู่ในระดับสูงมาก การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง และการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลอยู่ในระดับสูง การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวอยู่ในระดับสูง นับว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนนายกองค้การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเสริมสร้างพลังในชุมชน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้การพัฒนาการเสริมสร้างพลังในชุมชนของผู้นำชุมชนมีประสิทธิภาพสูงสุดทุกด้าน ซึ่งการพัฒนาการเสริมสร้างพลังในชุมชนนั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี โดยอาจฝึกฝนด้วยตัวนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเอง หรือเข้ารับการฝึกอบรมจากภาครัฐและเอกชน โดยนักพัฒนาสังคม วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ และนักวิชาการ รวมทั้งการจัดศึกษาดูงานในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ และนำยุทธวิธีมาปรับใช้กับชุมชนของตน

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา และวาระในการดำรงตำแหน่ง สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยรวมได้ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะสนับสนุนให้มีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ด้านความอดทนต่อปัญหา รวมทั้งปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมมากเป็นพิเศษ เพื่อให้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รวมทั้งส่งผลให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน แต่เนื่องจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคอยู่ในระดับสูง และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเพียงจัด โครงการส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคโดยเน้นการเสริมสร้างทักษะ วิสัยทัศน์ ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคทั้ง 4 ด้าน เพื่อรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคที่ดีให้คงอยู่เสมอไป รวมทั้งจัดระบบประมาณ บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม วิธีการแก้ไขปัญหา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้คนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างดี

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผนได้ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา ด้านความสามารถในการควบคุม และด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา รวมทั้งการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทยมากเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจิตใจที่เด็ดเดี่ยว มีความเชื่อมั่น และมองโลกในแง่ดี รวมทั้งส่งเสริมการรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย เพื่อให้คนในชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แต่เนื่องจากนายกองค์การ

บริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูง และการรับรู้ปัจจัยชุมชน ด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทยปฏิบัติกันมากอยู่แล้ว ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเพียงจัด โครงการส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยเน้นการเสริมสร้างทักษะ ทัศนคติ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคทั้ง 4 ด้าน เพื่อรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่ดีให้คงอยู่เสมอไป รวมทั้งการส่งเสริมชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่นของไทย ของชุมชนในเขตภาคใต้ให้ตระหนักความสำคัญของวัฒนธรรม ประเพณี ที่ดีงาม โดยการจัดสรรงบประมาณ และส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีที่มีส่งเสริมความกลมเกลียว อันจะ ส่งผลดีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา สามารถร่วมกันพยากรณ์ การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติได้ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ด้านความอดทนต่อปัญหา และด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหาเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเผชิญกับปัญหาวิกฤติ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจส่งเสริมนโยบายให้มีโครงการส่งเสริม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยเน้นการเสริมสร้างทักษะ ทัศนคติ ความสามารถในการ ฟื้นฟูอุปสรรคทั้ง 4 ด้าน เพื่อรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่ดีให้คงอยู่เสมอไป โดยการศึกษาดูงานผู้ที่ประสบความสำเร็จ การจัดการความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในเขตภาคใต้ การส่งเสริมวิถีคิดเพื่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา การจัดเมธีชาวบ้านเพื่อวิถีคิดพอเพียงบน พื้นฐานของความซัดแย้ง เป็นต้น อันจะส่งผลดีต่อชุมชนโดยรวม

7. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของ ปัญหา และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม สามารถร่วมกันพยากรณ์การ เสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น หน่วยงานที่

รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะสนับสนุนให้ ความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ด้าน ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลสามารถส่งเสริมให้ คนในชุมชนกล้าที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เกิดการกระตุ้นทางปัญญาให้แก่คนในชุมชน แต่เนื่องจาก นายกองคการบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูง และปัจจัย ชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นผู้ว่าราชการอาจ เพียงจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยเน้นการเสริมสร้างทักษะ วิสัยทัศน์ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคทั้ง 4 ด้าน เพื่อรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่ ดีให้คงอยู่เสมอไป รวมทั้งปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมควร ได้รับการ ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการ จัด โครงการระดมสมองเพื่อการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนโดยรวม

8. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการ ควบคุม ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟู อุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา สามารถร่วมกันพยากรณ์การ เสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผลได้ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการ พัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะสนับสนุนให้ความสำคัญต่อการ พัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุม ด้านความสามารถใน การควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา รวมทั้งปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้าน สิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ เพื่อให้ นายกองคการบริหารส่วนตำบลเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน และ คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากนายกองคการบริหารส่วนตำบลมีความสามารถ ในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูง และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นเพียงจัดโครงการส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยเน้นการเสริมสร้างทักษะ วิสัยทัศน์ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคทั้ง 4 ด้าน เพื่อรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟู อุปสรรคที่ดีให้คงอยู่เสมอไป และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมควร ได้รับการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมเพื่อรับรู้ผลของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เช่น การจัดเวทีอภิปรายผลของการทำกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม การจัดอบรมผู้นำชุมชนเพื่อชุมชนแห่ง การเรียนรู้ เป็นต้น อันจะส่งผลดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนโดยรวม

9. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความอดทนต่อปัญหา สามารถร่วมกันพยากรณ์การเสริมสร้างพลังในชุมชนด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัวได้ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะสนับสนุนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา ด้านความอดทนต่อปัญหา และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวิธีการพัฒนาตนเองและคนในชุมชนอย่างค้ำจุน ส่งผลให้สามารถปรับตัวต่อกระแสสังคมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคอยู่ในระดับสูง และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาบุคลากร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเพียงจัดโครงการส่งเสริมความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคโดยเน้นการเสริมสร้างทักษะวิสัยทัศน์ ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคทั้ง 4 ด้าน เพื่อรักษาระดับความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคที่ดีให้คงอยู่เสมอไป และปัจจัยชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมควรได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมกลุ่มเพื่อรับแนวทางการปฏิบัติที่ดีจากสมาชิกภายในกลุ่ม อาทิ การจัดโครงการให้ความรู้และระดมทุนสนับสนุน การจัดอภิปรายแนววิถีชีวิตที่ควรปฏิบัติ อันจะส่งประโยชน์สุข และส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนโดยละเอียด เนื่องจากปัจจัยชุมชนอาจมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนเพิ่มเติม เช่น สถานที่ภายในชุมชนที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม ดังเช่น สภากาแฟ มัสยิด วัด โรงเรียน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพัฒนาปัจจัยชุมชน เนื่องจากเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของชุมชนที่สามารถจัดให้มีขึ้นได้ง่ายกว่าปัจจัยชุมชนทางด้านจิตวิทยาที่เป็นนามธรรม

2. ควรมีการศึกษาความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรคในผู้นำชุมชนอื่นที่แตกต่างจากกลุ่มประชากรที่ศึกษา เช่น ผู้นำชุมชนทางธรรมชาติ ผู้นำชุมชนทางศาสนา ผู้นำชุมชนที่มาจากกรเลือกตั้งในระดับที่ต่ำกว่า หรือสูงกว่า เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น รวมทั้งการให้ประชาชนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามประเมินผู้นำชุมชนของตน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อการเสริมสร้างพลังในชุมชนเพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคาดหวัง การรับรู้ความสามารถในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น เพื่อนำตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้มาพยากรณ์ระดับการเสริมสร้างพลังในชุมชนของผู้นำชุมชน

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนที่แตกต่างจากกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา เช่น คนในชุมชน กลุ่มอาชีพ นักพัฒนาชุมชน เป็นต้น เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบว่ามีความสอดคล้อง หรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรณีการ อัครดรเดชา. 2548. **ทฤษฎีการโน้มน้าวใจ**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาการชักจูง และการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของชุมชน).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2522. **การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร**. (อัดสำเนา) อ่างใน เฉลียว เขมราฐ. 2544. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนาในภาคกลางของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนา สังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษร ภูมิดี. 2546. **การศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียน ที่มีบุคลิกภาพและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แก้วตา ไทรงาม, ประชุม โปธิกุล, เวช มงคล และ ฌรงค์ คาวเจริญ. 2548. **ผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อสร้าง องค์การแห่งการเรียนรู้**.
- กองนโยบายการพาณิชย์. 2523. **ภาวะเศรษฐกิจและสังคมในภาคใต้ของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.
- คณะกรรมการพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครรัฐสภา และ คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎร. 2547. **รวมกฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา.
- คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2540. **การจัดการสาหร่ายในภาคใต้ ของประเทศไทย**. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.

- คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2547. “การเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชน.” (Online). <http://www.cdswtu.com/index.php?option=content&task=view&id=116,1> มิถุนายน 2549.
- จันทร์ชลิ มาพุทท. “สร้าง IQ EQ AQ สำหรับเด็กปฐมวัย.” วารสารศึกษาศาสตร์. 15(1). 5-10.
- จินตนา ยูนิพันธ์. 2539. เอกสารการประชุมวิชาการ เรื่อง ภาวะผู้นำเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจวิชาชีพ 26-28 มิถุนายน 2539. กรุงเทพมหานคร: คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑามณี ตระกูลมุกดา. 2544. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร. สงขลา: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เจมส์ อาร์. ไคลน์. 2548. “มุมมองของชาวพุทธและมุสลิม กรณีความขัดแย้งในภาคใต้ของประเทศไทย.” ใน อุทัย คุลเกษม และ เลิศชาย ศิริชัย. (บรรณาธิการ). ความรู้กับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง กรณีวิกฤตการณ์ชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: เอดิชั่น เพรส โปรดักส์, หน้า 332-370.
- ชนกพรณ ดิลกโกมล. 2546. วัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งการเรียนรู้: บริบทในบริษัท เบ็ทเทอร์ปาร์มา จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชื่นฤทัย กาญจนจิตรา, สุรีย์พร พันพืง และรัชพันธุ์ เขยจิตร. 2548. ปัจจัยเชิงโครงสร้างพื้นฐานที่มีผลต่อความยากจน. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ, พีรยศ ราอิมมูลา, และ มานพ จิตต์ภูษา. 2524. ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม. สาขาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เฉลียว บุรีภักดี, เฉียบ ไทยยิ่ง, ภัทรามน จำปาเงิน, บุญเรือง ศรีเหรียญ, ลือชา ชรรณวินัยสถิต, มยุรี วัดแก้ว, วันทนา กลิ่นงาม, รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง, ทองจิต พูนลาภ, และ ประไพร์พร อักษรศรี. 2545. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พี.รึนติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

เฉลียว เขมราษฎร์. 2544. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนาในภาคกลางของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนา สังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. 2539. **จิตวิทยาการเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ออเรียนแทลสโกล่า

ณัฐิกา กุลกาญจนานชีวิน. 2538. **ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติการ พยาบาล และเอกสิทธิ์ทางการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ดวงผา วานิชรักษ์. 2545. **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกในเขตอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถวิล ชาราโกชน์, เอกสรวง ปาลวัฒน์ และนิยม จิมตระกูล. 2522. **กระบวนการกลุ่ม**. ลพบุรี: หัดถโกศลการพิมพ์.

ทัศนาศ แสงศักดิ์. 2542. **การเป็นผู้นำชุมชน**, เอกสารประกอบการสอนวิชา บห 412, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. 2529. **พฤติกรรมมองการณ์**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา พาณิชย์.

ทองหล่อ เดชไทย. 2544. **ภาวะผู้นำเพื่อการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ**. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.

- ธีระ พิทักษ์ประเวช. 2546. “พลังชุมชน เทคนิคสำหรับวิทยากร.” (Online).
http://advisor.anamai.moph.go.th/tamra_comm.html, 28 มิถุนายน 2549.
- ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์. 2548. **AQ อึดเกินพิกัด Adversity Quotient: Turning Obstacle into Opportunities.** กรุงเทพมหานคร: บิสิกิต แปลจาก Stoltz, P.G. 1997. **Adversity Quotient: Turning Obstacle into Opportunities.** United States: John Wiley & Sons, Inc.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง.
 กรุงเทพมหานคร: 598 Print.
- นิรนาม. 2546. “การติดต่อสื่อสารที่ดี.” (Online). <http://www.kmutt.ac.th/organization/ssc334/asset3.html>, 7 มิถุนายน 2549.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
 ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นรินทร์ จุลทรัพย์. 2546. “IQ EQ MQ: เก่ง, ดี, มีสุข.” วารสารศึกษาศาสตร์ 2 (2): 29-36.
- นภดล คำเต็ม. 2545. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการเผชิญและ
 ฟื้นฝ่าอุปสรรค การสนับสนุนจากครอบครัว กับความสำเร็จในวิชาชีพ ของ
 หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- พนัส พฤษย์สุนันท์, มันทนา บัววัฒนา, จินตนา ชุณหภูมิกดา และ อุบล จันทร์เพชร. 2546. “พลัง
 ชุมชน เทคนิคสำหรับวิทยากร.” (Online). http://advisor.anamai.moph.go.th/tamra_comm.html, 28 มิถุนายน 2549.
- พรทิพย์ โภไคยอุดม. 2544. การเสริมพลังอำนาจด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนา
 ชุมชนที่ยั่งยืนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี
 บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรนพ พุกกะพันธุ์. 2542. การบริหารความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- บัวทอง สว่างโสภากุล. 2545. “พยาธิสภาพทางพฤติกรรม.” ใน จำรอง เงินดี และ ทิพย์วัลย์ สุรินยา. (บรรณาธิการ). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์, หน้า 282-290.
- บุญชัย พิทักษ์ดำรงกิจ. 2540. “ผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์.” *วารสารสามมิตรสาร* 53 (1): 48-49 อ้างใน ทักษิณา แสงวงศ์. 2542. *การเป็นผู้นำชุมชน*, เอกสารประกอบการสอนวิชา บห 412, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุบผา พวงมาลี. 2542. *การรับรู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชัย ศิริมหาสาร. 2548. *मुखบริหารสู่การเป็นผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- ประมะ สตะเวทิน. 2538. *หลักนิเทศศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ประภาพร ศรีสถิตย์ธรรม. 2543. *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเวศ ะเสี. *ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม*. กรุงเทพมหานคร :หมอชาวบ้าน, 2541.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร, พระมหาสุทิตย์ ออบอุ่น, สหัทธนา วิเศษ, จันทนา เบญจทรัพย์, และ ชลกาญจน์ ฮาชันนารี. 2546. *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อุษากาพิมพ์.

มัทธา ธรรมบุศย์. 2544. “AQ กับความสำเร็จของชีวิต.” วารสารวิชาการ 4 (9): 12-17

มัลลี เวชชาชีวะ. 2524. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาและเผยแพร่เอกสารอุปกรณ์และเครื่องมือฝึกอบรม สำนักอบรมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เมืองทอง เขมมณี. 2549. “EMPOWERMENT.” (Online).

<http://advisor.anamai.moph.go.th/hph/letter02/emp.html>, 28 มิถุนายน 2549.

ยุพาพร ตรีนุรักษ์. 2544. การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความสามารถในการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารระดับกลางในธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยอนุเคราะห์ไทย.

รักใจ รัตน์โชติพานิช. 2537. บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตตามกระบวนการ จปฐ. : กรณีจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัชนี นพเกตุ. 2539. วิชา จ.211 จิตวิทยาทั่วไป เรื่องการรับรู้. กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์. 2542.

เลิศชาย ศิริชัย. 2548. “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของประชาชนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้จากความรุนแรงสู่สันติวิธี : ศึกษากรณีการเคลื่อนไหวของชุมชนประมงพื้นบ้าน จ.ปัตตานี.” ใน อุทัย คุลยเกษม และ เลิศชาย ศิริชัย. (บรรณาธิการ). ความรู้กับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง กรณีวิกฤติการณ์ชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์, หน้า 371-425.

- วรรณพร ไกรเลิศ. 2544. **องค์การกระจายอำนาจ**. กรุงเทพมหานคร: สยามคิดส์ พรินท์ แอนด์ แพ็ค. แปลจาก Blanchard K., J. Carlos and A. Randolph. n.d. **The 3 Keys to Empowerment**. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- วิเชียร ณ นคร. 2537. **มรดกวัฒนธรรมทักษิณ**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพรินติ้งกรุ๊ป.
- วิชชุดา กันทะมาลา. 2549. “การติดต่อสื่อสาร.” (Online).
<http://school.obec.go.th/maeai/e-learning/witchuda/pic1.html>, 18 มิถุนายน 2549.
- วิทยา นาควัชระ. 2544. **วิธีเลี้ยงลูกให้ เก่ง ดี และมีสุข IQ EQ MQ AQ**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. 2545. **ระบบและกระบวนการการกระจายอำนาจในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมดาเพรส.
- วิมล บำรุงพน. 2547. **ประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างพลังในกลุ่มแกนนำชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้จ่ายซ้ำเติมซ้ำ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วินัส ภักดิ์ธรา. 2546. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ)**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2540. “ว่าด้วยผู้นำ.” **วารสารเพิ่มผลผลิต** 36 (8): 38-43 อ้างใน ทศนา แสงศักดิ์. 2542. **การเป็นผู้นำชุมชน**, เอกสารประกอบการสอนวิชา บห 412, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วุฒิชัย สุคนธวิท. 2545. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 9**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรีปริญญา รูปกระจ่าง. 2545. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจความเข้มแข็งของชุมชนชนบทไทย.” วารสารพัฒนาชุมชน 4 (1): 29-33.

คันสนีย์ นัทรกุลปต์. 2544. IQ EQ AQ 3Q เพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมอง ครีเอทีฟเบรน.

สงบ ส่งเมือง. 2546. เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ในรอบห้าทศวรรษที่ผ่านมา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2535. การสื่อสารเพื่องานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สยามศิลป์การพิมพ์.

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2549. ผู้คนและวัฒนธรรมในภาคใต้ (Online). http://www.tsu.ac.th/ists/southern_history/history_008.htm, 10 กุมภาพันธ์ 2550.

สถาพร ชุมอุปการ. 2537. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวไทยมุสลิมในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมัย รื่นสุข. การสหกรณ์. 2528. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.

สมจิต พรหมเทพ. 2542. บริการสื่อสารนิเทศกับการพัฒนาชนบท. เชียงใหม่: ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์.

เสนาะ ดิยาว์. 2541. การสื่อสารในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. 2546. รายงานการพัฒนาคอนของประเทศไทย 2546, ม.ป.ท.

สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์. 2547. **สรุปการสัมมนา เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ด้วยเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ 23-24 กรกฎาคม 2547.** ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2540. **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง.

สุดารัตน์ นาคประกอบ. 2546. **แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอุทยานแห่งชาติป่า หินงามเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชัยภูมิ.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภาณี สนธิรัตน์. 2548. **การเสริมสร้างพลังทางจิตวิทยา. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** (เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาขั้นสูง).

สุภารดี มั่นยืน. 2541. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะความเป็นหญิง-ชาย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจจากอาจารย์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2544. **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ.** เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2544. **สารนิพนธ์ "โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา".** กรุงเทพมหานคร: เอมี่เทรคดิง.

สุรพล พยอมแย้ม. 2545. **ปฏิบัติการจิตวิทยาในงานชุมชน.** กาญจนบุรี: สหภาพพัฒนาการพิมพ์.

สุมาลี ขุนจันดี. 2541. **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการ เสริมสร้างพลังครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

- สุมาลี สังข์ศรี. 2548. การพัฒนาชุมชน เมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี.
- สุวิธสา วิเศษคุณพิณิจ. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตเทศบาลตำบล
ตลาดกระทู้มเบน อำเภอกระทู้มเบน จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ และกมล อุดลพันธ์. 2527. การพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: แสงจันทร์ การพิมพ์.
- เสนิศ หงษ์ทอง. 2546. การรับรู้ศักยภาพของการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ :
ศึกษาเฉพาะกรณี พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สังกัดสำนักงานใหญ่.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อริยา กุหา. 2545. แรงจูงใจและอารมณ์. ปัตตานี: โครงการสนับสนุนการผลิตตำรา คณะ
ศึกษาศาสตร์.
- อัจฉรา ลีมวงษ์ทอง. 2547. Leadership. (เอกสาร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ).
- อุดม เขยกิจวงศ์. 2545. อบต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- อำพล ลี้มคำ. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำ
คลองยัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
ทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำนาจ สว่างศรี. 2548. ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของบริษัท บีเอฟเคที (ประเทศไทย) จำกัด,
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อำไพ พงศ์วัฒนธรรม. 2543. **เครือข่ายผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อชุมชนในฐานะกลไกเสริมสร้างพลัง
กระบวนการประชาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี เว็บไซต์จังหวัด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**

อรรถพล ระวีโรจน์. 2547. **ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตนักศึกษา คณะ
สัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่6 ในประเทศไทย. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

Bandura, A. 1977. **Social Learning Theory.** Englewood Cliffs, NG : Prentice – Hall, New York.

Bass, B.M. 1985. **Leadership and performance beyond expectation.** New York : The Free
Press.

Berlo, K. David. 1960. **The process of communication : an introduction to theory and
practice.** San Francisco: Rinehart Press.

Cohen, J. M. and N. Uphoff. 1980. Participation's Place in Rural Development : Seching
Charity Through Specificity, World Development. **Social Development.**
3 (Summer 1980).

Community Tool Box. 2003. **“Our Evaluation Model: Evaluating Comprehensive
Community Initiatives.”** (Online). [http://ctb.ku.edu/tools/en/
sub_section_main_1007.htm](http://ctb.ku.edu/tools/en/sub_section_main_1007.htm), 20 มิถุนายน 2549

Corrigan, W. 1997. Partric Behavior therapy Empowers Persons with Severe Mental illness
Behavior Modification. 21 (January 1997): 45-46.

- Fawcett SB, Paine-Andrews A, Francisco VT, Schultz JA, Richter KP, Lewis RK, Williams EL, Harris KJ, Berkley JY, Fisher JL, Lopez CM. **Using empowerment theory in Collaborative partnership for community health and development.** American Journal of Community Psychology 1995; 23(5):662-697. cite in Community Tool Box. (2003) **Our Evaluation Model: Evaluating Comprehensive Community Initiatives.** (Online). Available: http://ctb.ku.edu/tools/en/sub_section_main_1007.htm
- Gary, W. 1997. Participatory Management, Popular Knowledge, and Community Empowerment: The Case of Sea Urchin Harvesting in the Vieux-Fort Area of St. Lucia. **Human Ecology.** 25(Mar 1997): 29-46.
- Gilly, W.J. and Eggland, A. S. 1993. **Principles of Human Resource Development** (6th e.d.). Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Gibson, C.H.A. Concept analysis of empowerment. **Journal of Advanced Nursing** 16 (1991): 354-361.
- Glenn, L. and Nina, W. 2001. Measuring Community Empowerment: a fresh look at organization domains. **Health Promotion International.** 16(2): 179-185.
- Guralink, D.B. 1988. **Webster's New World Dictionary of American English.** New York: Prentice Hall.
- Hamilton, Edwin. 1992. **Adult Education for Community Development.** Westport: Greenwood Press.
- Kaufman, F.R. 1949. Participation in Organization Activities in Selected Localities. **Agricultural Experimentation Bulletin.** 528 p.

Laverack, G. and Wallerstein, N. 2001. Measuring community empowerment: a fresh look at organizational domains. **Health Promotion International**. 16(2): 179-185.

Linacre House and Jordan Hill. 2001. **Empowerment HR strategies for service excellence**. British: BriButterworth-Heinemann.

Luthans, F. 1995. **Organizational Behavior**. 6th ed. Singapore: McGraw-Hill Inc.

Marquardt, M. 1996. **Building The Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success**. New York: McGraw-Hill.

McClelland, David C. 1961. **The Achieving Society**. Princeton, N.J. : D. Van Nostrand.

Raeburn, J. 1993. **How effective is Strengthening Community Action as a Strategy for Health Promotion?** ParticiACTION. No. 3. University of Toronto, Toronto. cite in Laverack, G. and Wallerstein, N. 2001. Measuring community empowerment: a fresh look at organizational domains. **Health Promotion International**. 16, No. 2. Oxford University, Great Britain.

Saw, M. E. 1981. **Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior**. 3 ed. New York: McGraw - Hill. อ้างใน ถวิล ธาราโกชน เอ็กสรวง ปาลวัฒน์ และนิคม นิมิตรระกูล. 2522. **กระบวนการกลุ่ม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ลพบุรี: หัดถโกศลการพิมพ์.

Schulz, A.J. et al. 1995. Empowerment as a multi-level construct: perceived control at the individual, organizational and community levels. **Health Education Research**. 10 (3): 309-327.

Schermerborn, J.R., Hunt J.G. and Osborn R.N. 1982. **Managing Organizational Behavior**. New York: John Wiley & Sons.

Scott, C.D., and Jaffe, D.T. Empowerment: Building a Committed Workforce. California: Kogan Page, 1991. อ้างอิงใน สุมาลี ขุนจันดี. 2541. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเสริมสร้างพลังครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Servaes, J. Thomas L. J. and Shirley A. W. (Editors). 1996. **Participatory Communication for Social Change**. New Delhi: Sage Publications.

Stoltz, P.G. 1997. **Adversity Quotient: Turning Obstacle into Opportunities**. United States: John Wiley & Sons, Inc.

Tead, O. 1963. **The Art of Leadership**. New York : McGraw – Hill. อ้างอิงใน ถวิล ชาราโกชน์ เอิกสรวง ปาลวัฒน์ และนิคม นิมิตรระกูล. 2522. กระบวนการกลุ่ม. พิมพ์ครั้งที่1. ลพบุรี: หัดถโกศลการพิมพ์.

Tebbitt, B.V. 1993. Demystifying Organizational Empowerment. **Journal of Nursing Administration**. 23 (January 1993): 18-23.

Tracy, D. 1990. **10 Steps to Empowerment: a common sense guide to managing people**. New York: William Morrow and Company. อ้างอิงใน สุภารดี มั่นยืน. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะความเป็นหญิง-ชาย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจจากอาจารย์ กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

UNESCO. 1998. **Technical Working Group Meeting on Community Learning Centres**. Chiang Rai, Thailand. Bangkok: Unesco Principle Regional Office for Asia and the Pacific.

Usa Thongjang. 2004. **The Contribution of Development Communication Factors in Na So Community's Empowerment.** Master of Science (Development Communication), Department of Agricultural Extension and Communication.

Robert Adams. 2003. **Social Work and Empowerment.** China: Palgrave Macmillan.

Yamane Taro. 1973. *Statistics : An Introductory Analysis.* 3rd ed. New York: Harper & Row.

Zimmerman, M.A. 1995. Psychological Empowerment : Issues and illustration.

American journal of community psychology. 23, 581-599 อ้างใน
สุปาณี สนธิรัตน์. 2548. การเสริมสร้างพลังในชุมชน. เอกสารประกอบ
การเรียนวิชาจิตวิทยาชุมชนชั้นสูง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามคุณลักษณะผู้นำชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง แบบตรวจรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม จำนวน 72 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน 4 ข้อ
2. ปัจจัยชุมชน แบ่งออกเป็น	
2.1 การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน	จำนวน 4 ข้อ
2.2 แบบสอบถามปัจจัยชุมชน	จำนวน 22 ข้อ
3. ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	จำนวน 20 ข้อ
4. การเสริมสร้างพลังในชุมชน	จำนวน 22 ข้อ

คำชี้แจง ขอให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา กรอกข้อมูลลงในช่องว่าง และข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับระดับความรู้สึก หรือการปฏิบัติของท่านมากที่สุด และโปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องด้านขวามือของข้อความนั้นในแบบวัด ขอให้ท่านตอบคำถามแต่ละข้อ โดยใช้เวลาในการตอบคำถามในเวลาที่ท่านสะดวก โดยคำตอบไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ผลของการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานและชุมชนของท่าน และขอความกรุณาจากท่านโปรดส่งแบบสอบถามกลับโดยซองที่แนบมาด้วยกัน

การศึกษาในครั้งนี้ จะสำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่านที่จะให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามที่แนบท้ายมานี้ตามความเป็นจริงทุกข้อ ขอรับรองว่าคำตอบของท่านถือเป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใดๆเกิดขึ้นแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากจะนำเสนอข้อมูลโดยรวมที่ได้จากการวิเคราะห์แล้วไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาจากท่าน และขอขอบพระคุณที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาวอลิสสา มหาสวัสดิ์
นิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับข้อเท็จจริงของตัวท่านมากที่สุด

1. อายุ.....ปี.....เดือน

2. ระดับการศึกษาสูงสุด
 - () 1. ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า
 - () 2. ระดับประถมศึกษาปีที่ 6
 - () 3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - () 4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - () 5. ระดับปริญญาตรี
 - () 6. อื่นๆ โปรดระบุ

3. ปัจจุบัน ท่านเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นเวลาปี.....เดือน

4. ปัจจุบัน ท่านมีวาระในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นวาระที่.....

ตอนที่ 2 ปัจจัยชุมชน

ตอนที่ 2.1 การรับรู้ปัจจัยชุมชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ใน () หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. ในชุมชนของท่านมีอุปกรณ์ที่ใช้ติดต่อสื่อสารภายในชุมชนข้อใดบ้าง
(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. โทรศัพท์สาธารณะ
 - () 2. อินเทอร์เน็ตชุมชน
 - () 3. หอวิทยุกระจายข่าว
 - () 4. รถประชาสัมพันธ์
 - () 5. สถานีวิทยุกระจายเสียง
 - () 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ในชุมชนของท่านมีการจัดตั้งกลุ่มภายในชุมชนข้อใดบ้าง

(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. กลุ่มสหกรณ์หมู่บ้าน
- () 2. กลุ่มออมทรัพย์
- () 3. กลุ่มสตรีแม่บ้าน
- () 4. กลุ่มหัตถกรรม
- () 5. กลุ่มเกษตรกร
- () 6. กลุ่มเยาวชน
- () 7. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ในชุมชนของท่านได้มีการจัดให้มีโครงการพัฒนาชุมชนใดบ้าง

(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. โครงการเกี่ยวกับท่องเที่ยวชุมชน
- () 2. โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- () 3. โครงการเกี่ยวกับการกำจัดขยะ
- () 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ในชุมชนของท่านได้มีการจัดประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นใดบ้าง

(สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ประเพณีวันสารทเดือนสิบ
- () 2. ประเพณีชักพระ
- () 3. ประเพณีแข่งเรือ
- () 4. ประเพณีการถือศีลกินเจ
- () 5. การถือศีลอด
- () 6. อื่นๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามปัจจัยชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความคิดเห็นของท่านของท่านมากที่สุด

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อ	ท่านรับรู้ชุมชนของท่านเองว่า.....	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	คนในชุมชนของท่านสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายวิธี					
2	คนในชุมชนของท่าน ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว					
3	คนในชุมชนของท่าน ได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ					
4	คนในชุมชนของท่านสามารถติดต่อสื่อสารกันได้หลายวิธี					
5	คนในชุมชนของท่านมีวิธีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย					
6	คนในชุมชนของท่านได้ร่วมกันคิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้น เช่น การจัดตั้งกลุ่มสตรีทอผ้า หรือการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร					
7	คนในชุมชนของท่านได้ลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดรายได้					
8	คนในชุมชนของท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลกำไรจากการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ					
9	คนในชุมชนของท่านร่วมกันประเมินผลของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ					
10	คนในชุมชนของท่านมีโอกาสในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การกำจัดขยะ หรือรีไซเคิลขยะ					

ข้อ	ท่านรับรู้ชุมชนของท่านเองว่า.....	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
11	คนในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนได้จัดขึ้น					
12	คนในชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันในการปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม					
13	คนในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม					
14	คนในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม					
15	คนในชุมชนได้เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
16	คนในชุมชนของท่านร่วมกันได้รับผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน					
17	คนในชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการติดตามผลความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน					
18	คนในชุมชนได้รับการสนับสนุนการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง					
19	ท่านส่งเสริมให้มีการจัดอบรมฝึกอาชีพเสริมเพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น					
20	คนในชุมชนได้รับการสอนเทคนิคในการประกอบอาชีพก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง					
21	ชุมชนได้จัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกเพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่คนในชุมชน					
22	คนในชุมชนได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด
 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก
 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง
 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย
 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อ	ท่านรับรู้ตัวท่านเองว่า.....	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ท่านสามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน					
2	หากท่านได้รับเลือกให้ทำโครงการสำคัญ ท่านคิดว่าท่านมีความสามารถที่จะทำงานนี้ได้					
3	หากท่านทำงานผิดพลาด ท่านสามารถหาวิธีแก้ไขได้					
4	หากการทำงานมีอุปสรรค ท่านสามารถแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้งานนั้นสำเร็จ					
5	เมื่อมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานในชุมชน ท่านสามารถตัดสินใจได้ว่าควรทำอย่างไร					
6	หากเกิดปัญหาในการทำงาน ปัญหาเหล่านี้มักนำพาความยุ่งยากมาให้ท่าน					
7	หากท่านเกิดความไม่สบายใจจากการทำงาน ท่านคิดว่าสาเหตุเกิดจากบุคคลอื่น					
8	หากท่านทำงานผิดพลาด ท่านจะแก้ไขโดยเร็ว					
9	เมื่อมีปัญหาในชุมชน ท่านจะแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพราะคิดว่าเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว					
10	เมื่อมีผู้มาปรึกษาปัญหาซึ่งเกิดจากการทำงาน ท่านจะให้คำแนะนำที่เหมาะสม					
11	ท่านคิดว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะมีจุดสิ้นสุด					

ข้อ	ท่านรับรู้ตัวท่านเองว่า.....	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12	ท่านสามารถแยกแยะเรื่องงานออกจากเรื่องส่วนตัวได้					
13	เมื่อท่านประสบปัญหาจากการทำงาน ท่านสามารถดำเนินชีวิตตามปกติ					
14	เมื่อท่านมีปากเสียงกับคนในครอบครัว จะส่งผลให้ท่านไม่สามารถทำงานได้					
15	ท่านรู้ว่าปัญหาสามารถเกิดขึ้นกับทุกคน					
16	ท่านเหนื่อยและท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต					
17	หากเกิดปัญหาเดิมซ้ำอีกครั้ง ท่านจะทราบถึงวิธีการแก้ไข					
18	หากคนในชุมชนขัดแย้งกัน ท่านคิดว่าจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้					
19	ท่านคิดว่าปัญหาจากการทำงาน จะสามารถผ่านพ้นไปด้วยดี					
20	ชีวิตของท่านพบเจอแต่ปัญหาและอุปสรรคไม่จบไม่สิ้น					

ตอนที่ 4 การเสริมสร้างพลังในชุมชน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่สอดคล้องกับระดับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด
 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก
 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง
 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย
 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ข้อ	ท่านรับรู้ตัวท่านเองว่า.....	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	เมื่อมีการประชุมประจำหมู่บ้าน ท่านจะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็น					
2	ท่านจะกระตุ้นให้คนในชุมชนร่วมกันวางแผนในโครงการต่าง ๆ					
3	ท่านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนวางแผนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน					
4	หากมีงานสำคัญ ท่านจะวางแผนผู้เดียว					
5	ท่านเห็นด้วยกับการเชิญตัวแทนจากทุกอาชีพร่วมกิจกรรมของชุมชน					
6	ท่านได้ชักชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน					
7	เมื่อมีกิจกรรมใดๆ ของประชาชนในชุมชน ท่านจะไม่รีรอที่จะเข้าร่วม					
8	ท่านสนับสนุนทุกเรื่อง หากมีการจัดกิจกรรมใดๆ เกิดขึ้นในชุมชน					
9	ท่านได้กำชับให้คนในชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน					
10	ท่านจะให้กำลังใจแก่คนในชุมชน เมื่อพวกเขาต้องเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพที่เคยทำมาแต่เดิม					
11	เมื่อเกิดปัญหาภายในชุมชน ท่านจะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหา					

ข้อ	ท่านรับรู้ตัวท่านเองว่า.....	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
12	ท่านจะช่วยชี้ให้คนในชุมชนเห็นถึงข้อดี ข้อเสียในการทำงานร่วมกัน					
13	ท่านคิดว่าการร่วมกันแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานร่วมกันของคนในชุมชนก่อให้เกิดผลดี					
14	ท่านให้โอกาสให้คนในชุมชนทราบถึงผลผลิตจากการทำการเกษตร					
15	ท่านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนทราบถึงผลจากการทำกิจกรรมร่วมกัน					
16	หากมีการออกร้านขายสินค้าประจำตำบล ท่านจะสนับสนุนให้หัวหน้ากลุ่มอธิบายผลกำไรที่ได้แก่สมาชิก					
17	ท่านเปิดโอกาสให้คนในชุมชนสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม					
18	ท่านสนับสนุนให้คนในชุมชนรับฟังคำติชมของผู้อื่น					
19	ท่านจะให้กำลังใจแก่คนในชุมชนที่ทำงานผิดพลาด					
20	ท่านจะให้รางวัลแก่คนในชุมชน ที่มีวิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง					
21	ท่านจะส่งเสริมวิธีใช้จ่ายอย่างประหยัดให้แก่คนในชุมชน					
22	ท่านจะหาเวลาอธิบายวิธีการทำงานที่เหมาะสมแก่คนในชุมชน					

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ตารางผนวกที่ 1 ค่า Item - Total Correlation (r) รายข้อของแบบสอบถามปัจจัยชุมชน

ปัจจัยชุมชน	ข้อที่	ค่า Item – Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านการติดต่อสื่อสารในชุมชน	1	.396	.931
	2	.461	.930
	3	.532	.929
	4	.441	.930
	5	.446	.931
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	6	.585	.928
	7	.670	.927
	8	.625	.927
	9	.664	.927
	10	.679	.926
	11	.711	.926
	12	.693	.926
	13	.711	.926
	14	.637	.927
	15	.565	.929
ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในชุมชน	16	.545	.929
	17	.518	.929
	18	.663	.927
	19	.574	.928
	20	.684	.926
	21	.579	.929
	22	.694	.926

ตารางผนวกที่ 2 ค่า Item - Total Correlation (r) รายข้อของแบบสอบถามความสามารถในการฟื้น
ฝ่าอุปสรรค

ความสามารถในการฟื้นฝ่าอุปสรรค	ข้อที่	ค่า Item – Total Correlation	ค่า Item – Total Correlation
ด้านความสามารถในการควบคุม	1	.481	.862
	2	.596	.959
	3	.629	.858
	4	.612	.858
	5	.575	.859
	6	.357	.867
ด้านความสามารถในการวิเคราะห์ต้น ต่อของปัญหาและความสามารถในการ การวิเคราะห์ความเป็นเจ้าของปัญหา	7	.357	.867
	8	.617	.857
	9	.222	.876
	10	.563	.859
ด้านความสามารถในการควบคุมการ แพร่กระจายของปัญหา	11	.504	.861
	12	.549	.859
	13	.505	.861
	14	.396	.866
ด้านความอดทนต่อปัญหา	15	.487	.861
	16	.430	.864
	17	.561	.859
	18	.485	.861
	19	.607	.857
	20		.870

ตารางผนวกที่ 3 ค่า Item - Total Correlation (r) รายข้อของแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังใน
ชุมชน

การเสริมสร้างพลังในชุมชน	ข้อที่	ค่า Item - Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและ วางแผน	1	.605	.933
	2	.665	.932
	3	.671	.932
	4	.203	.941
ด้านการสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ	5	.625	.933
	6	.679	.932
	7	.641	.932
	8	.473	.935
	9	.619	.933
ด้านการสนับสนุนให้ร่วมแก้ไข เปลี่ยนแปลง	10	.596	.933
	11	.684	.932
	12	.690	.931
	13	.737	.933
ด้านการเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล	14	.592	.932
	15	.706	.934
	16	.576	.931
	17	.713	.932
	18	.712	.932
ด้านการสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว	19	.674	.931
	20	.562	.934
	21	.638	.933
	22	.617	.933

ตารางผนวกที่ 4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยชุมชนรายด้านและทั้งหมด

ปัจจัยชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ด้านการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน โดยรวม	.835
ความทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร	.743
ความหลากหลายของช่องทางการสื่อสาร	.680
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวม	.913
การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านเศรษฐกิจ	.882
การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม	.924
การมีส่วนร่วมในชุมชนด้านวัฒนธรรมประเพณี	.846
ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน	.894
ทั้งหมดของปัจจัยชุมชน	.931

ตารางผนวกที่ 5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรครายด้านและทั้งหมด

ความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
- ความสามารถในการควบคุม	.758
- การรับรู้ต้นเหตุของปัญหา และความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง	.492
- ความสามารถในการควบคุมการแพร่กระจายของปัญหา	.623
- ความอดทนต่อปัญหา	.674
ทั้งหมดของความสามารถในการฟื้นฟูอุปสรรค	.868

ตารางผนวกที่ 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังในชุมชนรายด้านและทั้งฉบับ

การเสริมสร้างพลังในชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน	.738
การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ	.827
การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง	.844
การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล	.855
การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว	.843
ทั้งฉบับของการเสริมสร้างพลังในชุมชน	.936

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยชุมชนด้านการมีอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารในชุมชนตาม
การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้

ตารางผนวกที่ 7 ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยชุมชนด้านการมีอุปกรณ์การ
ติดต่อสื่อสารในชุมชนตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตภาคใต้

การมีอุปกรณ์การติดต่อสื่อสาร	มี		ไม่มี	
	จำนวน (อบต.)	ร้อยละ	จำนวน (อบต.)	ร้อยละ
1. โทรศัพท์สาธารณะ	252	88.4	33	11.6
2. อินเทอร์เน็ตชุมชน	220	77.2	65	22.8
3. หอวิทยุกระจายข่าว	259	90.9	26	9.1
4. รถประชาสัมพันธ์	47	16.5	238	83.5
5. สถานีวิทยุกระจายข่าว	63	22.1	222	77.9
6. เสียงตามสาย	12	4.2	273	95.8
7. โทรศัพท์เคลื่อนที่	16	5.6	269	94.4
8. วิทยุสื่อสาร	11	3.9	274	96.1
9. โทรศัพท์บ้าน	3	1.1	282	98.9
10. เอกสารประชาสัมพันธ์	7	2.5	278	97.5

ภาคผนวก ง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภา อบต. มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ความเป็นมา

จากการที่สภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม อันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้นนั้น ต่อมาในวันที่ 1 มีนาคม 2509 กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ 275/2509 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ขึ้น โดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบล เข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เช่นเดียวกับแบบการปกครองของสุขาภิบาล เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการ

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 แก้ไขปรับปรุงระเบียบบริหารของตำบล และให้ปรับปรุงให้เป็นสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ภายใน 3 ปี เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้น และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน อย่างไรก็ตาม สภาตำบลยังไม่เป็นนิติบุคคล แต่ถือเป็นหน่วยหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยย่อยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0309/ว 438 ลงวันที่ 29 กันยายน 2509 หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0309/ว 99 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2510 และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0309/10898 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2510

ต่อมารัฐบาลได้ปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดย พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537

เกณฑ์กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กล่าวคือ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนมรดกปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทหรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยนั้นอาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย สำหรับการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลให้พ้นจากสภาพแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิเรียกร้อง หนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความสำคัญของ อบต.

อบต. เป็นรูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง อันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารงานแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ

1. คณะกรรมการและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเกือบทั้งหมด กล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้สมาชิกท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งเป็นหลักและมี

จำนวนมากกว่าผู้ที่มาจากการแต่งตั้ง นอกจากนี้ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลก็มาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกกันขึ้นมาเช่นกัน

2. อบต. มีฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจในการทำนิติกรรม และสัญญาทางกฎหมายได้เองโดยไม่ต้องผ่านทางราชการ ทำให้ อบต. มีความคล่องตัวในการดำเนินการบริหารตำบลให้มีความเจริญก้าวหน้าและตรงต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลได้

3. อบต. สามารถเก็บภาษีได้เหมือนกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น เช่น เทศบาล สุขาภิบาล ฯลฯ อาทิ รายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อันเกิดจากการฆ่าสัตว์ และยังได้รับการจัดสรรภาษีโดยตรงจากหน่วยราชการที่เก็บภาษีในเขตตำบลนั้นจากภาษีประเภทต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต ฯลฯ เมื่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บ จะจัดสรรภาษีเหล่านี้ให้ อบต. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการทางกฎหมายตามลำดับ และที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ที่มากกว่าท้องถิ่น กล่าวคือ รายได้จากภาษีได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นอีกด้วย อาทิ จากอกรังนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ประทานบัตรการประมง ค่าภาคหลวงไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดิน ฯลฯ

4. ผู้บริหารมีขอบเขตอำนาจหน้าที่และกิจกรรมมากขึ้นจากเดิมที่กำหนดไว้ในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 และยังมีอำนาจในพื้นที่ตำบลเพิ่มขึ้น โดยที่หากหน่วยราชการที่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ในตำบลจะต้องแจ้ง อบต. ให้ทราบก่อน

5. นอกจากนี้ อบต. ยังเป็นองค์กรที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล ซึ่งส่งผลให้ อบต. เป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจบริหารการปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนจะได้รับประโยชน์จาก อบต. ในด้านการตำบลซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนยังเป็นการส่งเสริมแนวความคิดและกระแสประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบันที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนยังเป็นการส่งเสริมแนวความคิดและกระแสประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบันที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบลจะมีมากขึ้น โดยผ่านผู้แทนของตนในองค์การบริหารส่วนตำบล

6. จากความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่น ดังนี้

6.1 เป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่น (สมาชิกสภา อบต.) เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการงบประมาณ รายได้ ทรัพย์สิน และการระดมทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น

6.2 ก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ในระดับตำบล การพัฒนาทางการบริหารของประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้บริหารให้เกิดความก้าวหน้าของชุมชนตนเอง ตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการบริหารกิจการของตำบล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

6.3 ส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นและตรวจสอบการทำงาน และการใช้สิทธิเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภา อบต. ที่ไม่โปร่งใส ตามบทบาทหน้าที่ในการเลือกกำกับควบคุม และการถอดถอนสมาชิกสภา อบต. ที่ไม่โปร่งใส

6.4 ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

6.5 ส่งเสริมและพัฒนาคนในท้องถิ่นให้มีความสามารถทำงานรับใช้ท้องถิ่นอย่างเต็มกำลัง และก่อให้เกิดการจ้างงานขึ้นในท้องถิ่น เช่น สมาชิก อบต. พนักงานและลูกจ้างของ อบต. ฯลฯ

6.6 ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.7 เป็นหน่วยปฏิบัติและประสานงานทรัพยากรระหว่าง อบต. กับท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งหน่วยราชการ และหน่วยเอกชนอื่น ๆ

อำนาจหน้าที่ของ อบต.

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้ ภายใต้กฎหมายบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขปศุสัตว์และการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาพ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพและ
สาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศ

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อ
กฎหมาย หรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะ
เรียกเก็บ และกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 500 บาท

เพื่อเป็นประโยชน์แก่กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจ
ขอให้ราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการ
บริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็น
การชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้
ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้
กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับ
สภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานการบริหารราชการ
ส่วนท้องถิ่น เพื่อกระทำการกิจการร่วมได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหาร
ส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และ
กิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่อยู่ใน
อำนาจหน้าที่ของตน

การดำเนินงานกิจกรรม / โครงการพัฒนาใน อบต.

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีการดำเนินงานกิจกรรม / โครงการพัฒนาใน อบต. ดังต่อไปนี้

1. ต้องฟังความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. ต้องจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยใช้ข้อมูล จปฐ. และกชช. 2 ค. และข้อมูลอื่น ๆ ในการจัดทำแผน
3. ต้องจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี รายจ่ายเพิ่มเติม และการจัดทำข้อบังคับตำบล
4. ต้องดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมในท้องถิ่นด้วยตนเอง
5. ต้องบริหารงานกิจการของ อบต. ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบลและข้อบังคับ
6. ต้องประสานแผนงานโครงการและงบประมาณกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่เข้าไปสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขต อบต.

ประชาชนในเขต อบต. สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. ได้ดังนี้

1. สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา อบต.
2. เลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.
3. ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ หรือคำแนะนำโดยชอบของ อบต.
4. เสียภาษีให้ อบต. ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับกำหนด

5. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการซื้อการจ้าง โดยวิธีสอบราคา ประกวดราคา และวิธีพิเศษของ อบต. อย่างน้อยคณะละ 2 คน

6. ร้องขอให้ออกข้อบังคับตำบล โดยราษฎรไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน อบต. นั้น

7. ตรวจสอบ ควบคุมการทำงาน อบต. โดย

7.1 ตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภา อบต. ที่ประชาชนเลือกตั้งให้ทำประโยชน์แก่ประชาชน

7.2 เข้าร่วมรับฟังการประชุมของสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ

7.3 ขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจาก อบต. หากเห็นว่าการทำงานไม่โปร่งใส

7.4 ตรวจสอบแผนพัฒนาของ อบต. หากเห็นว่าการทำงานไม่โปร่งใส

7.5 ตรวจสอบการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ อบต. ว่ามีการใช้จ่ายเงินไปทำอะไรบ้าง ตรงตามแผนพัฒนาประจำปีของ อบต. หรือไม่

7.6 ตรวจสอบ ติดตามการก่อสร้าง โครงการ และการใช้จ่ายงบประมาณของ อบต. ว่าถูกต้อง โปร่งใส และเกิดประโยชน์หรือไม่

7.7 คัดค้านข้อบังคับหรือมติของ อบต. ที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนร่วมกับ อบต. แสดงความคิดเห็นเพื่อพิจารณาข้อดีข้อเสียของโครงการของรัฐตามกระบวนการประชาพิจารณ์

7.8 ติดตามข้อมูลข่าวสาร และประกาศของ อบต.

7.9 การดำเนินงานเพื่อให้การตรวจสอบ ควบคุม อบต. บรรลุผล โดย

7.9.1 หากพบการทำงานของ อบต. ไม่ถูกต้องโปร่งใส ให้แจ้งประธาน อบต. หรือสมาชิกสภา อบต. เพื่อคัดค้าน

7.9.2 กรณี อบต. เพิกเฉยต่อการคัดค้านของประชาชน ให้ร้องเรียนไปยังนายอำเภอทันที

7.9.3 กรณีคณะกรรมการบริหาร อบต. หรือพนักงาน อบต. กระทำให้ประชาชนได้รับความเสียหาย สามารถฟ้องศาลได้

7.9.4 สามารถถอดถอนคณะกรรมการบริหาร หรือสมาชิกสภา อบต. โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามเกณฑ์ที่กำหนด เข้าชื่อร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีการลงคะแนนเสียง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน อบต. นั้นทั้งหมดมาลงคะแนนเสียง และ 3 ใน 4 ของผู้มาลงคะแนนเสียงมีมติให้ถอดถอน

8. ให้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ หรือแจ้งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนแก่ อบต.

9. เสียสละแรงงาน ทรัพย์สิน ร่วมในโครงการของ อบต.

10. ร่วมมือกับหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชนในการพัฒนาชนบทตามแผนพัฒนาตำบลของ อบต.

11. ร่วมกิจกรรมทั่วไปของ อบต. โดยเฉพาะการพัฒนาชนบท และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

12. เข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน ตำบล เพื่อเป็นฐานกำลังในการพัฒนาท้องถิ่นกับ อบต.

การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ อบต. สามารถทำได้โดย

1. พัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีรายได้
2. จัดให้มีการประสานแผนงานและงบประมาณระหว่าง อบต. กับหน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน สมาคม สโมสร มูลนิธิ และท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ
3. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนา อบต. ในระดับจังหวัด และแสวงหาแหล่งทุน ภายนอกมาสนับสนุน
4. ประสานบริษัทเอกชนร่วมลงทุนเชิงพาณิชย์กับ อบต. หรือสนับสนุนให้กลุ่มธุรกิจใน ชุมชน
5. จัดตั้งศูนย์รวมประมวลกฎหมาย และระเบียบ คำสั่ง ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อบต. และสามารถให้คำปรึกษาและค้นคว้าได้
6. ยกกระดับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ของสมาชิกสภาฯ กรรมการบริหาร และ พนักงานใน อบต.
7. จัดให้มีเครือข่าย อบต. ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด
8. จัดทำโครงการ อบต. ต้นแบบของจังหวัดต่าง ๆ
9. จัดประกวด อบต. ดีเด่น ในแต่ละระดับของจังหวัดต่าง ๆ
10. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง อบต. หน่วยงานอื่น ๆ และองค์กร ในชุมชน
11. ส่งเสริมสมาชิกกลุ่ม องค์กรชุมชน ให้มีความรู้เกี่ยวกับ อบต.

12. บรรลุความรู้เรื่อง อบต. ในทุกหลักสูตรของสถาบันการศึกษาในระดับท้องถิ่น การฝึกอบรบหลักสูตรต่าง ๆ ในชุมชน และการศึกษานอกโรงเรียน

13. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขต อบต. อย่างจริงจัง

14. ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและประชาคมในเขต อบต.

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นางสาวอลิสสา มหาสวัสดิ์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 20 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2525

สถานที่เกิด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนา
ชุมชน จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์